

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 662

5. KOLOVOZA 2022.

CIJENA 10 KUNA

OPERACIJA OLUJA
SVEHRVATSKA
POBJEDA ZA
SLOBODU
DOMOVINE

OSRH
ISPRAĆEN
1. HRVCON U
MADARSku

ZAJEDNIČKIM
SNAGAMA DO
KNINSKE TVRĐAVE

ZSS
TRAŽI SE
SAVRŠENSTVO

NOVI STRATEŠKI
KONCEPT
NATO-A

COMMANDO MOLITVOM
DO NAJELITNIJIH SNAGA HRVATSKE VOJSKE

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA
03122
9 7713301500003

Snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVOM / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Pužljević (ladapuzljevic@yahoo.com), Janja Marijanović, Martina Stanković, Ivan Šurbek

Lektura / korektura: Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // Fotografi: Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr), Mladen Čobanović

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković // Marketing: Mila Badrić Gelo (mbadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322

Tisk: Tiskara Zelina d.d., Katarine Krizmanić 1, Sveti Ivan Zelina // Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA DO KNINSKE TVRĐAVE

Uručenjem diploma i znački na Kninskoj tvrđavi završila je šestotjedna obuka 7. naraštaja polaznika obuke za razvoj voda Središta za razvoj voda "Marko Babić"

[STR. 20]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 4 OPERACIJA OLUJA**
Svehrvatska pobjeda za slobodu domovine
- 10 HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE**
Srpanj – mjesec kadeta
- 16 OSRH**
Ispraćen 1. HRVCON u Mađarsku
- 18 ZSS**
Commando molitvom do najelitnijih snaga Hrvatske vojske
- 22 JOSIP KORDIĆ, VOJNIK,
3. MOTORIZIRANA SATNJA
MOTORIZIRANE BOJNE VUKOVI**
Daj pet, Jopa!
- 26 VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"**
Traži se savršenstvo
- 32 NATO**
Novi Strateški koncept NATO-a
- 38 RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
Njemačko ratno zrakoplovstvo – vrijeme velikih izazova
- 46 VOJNA POVIJEST**
Američka okupacija Veracruza
- 52 PODLISTAK**
Od Monitora do Dreadnoughta – korijeni suvremenih ratnih brodova (XIII. dio): Torpiljarke – jednostavne i uspješne
- 56 CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI**
Arheološke tajne Udbine
- 60 MEMORIJALNA UTRKA
"PUTOVIMA BRANITELJA"**
Sjećanja nam daju snagu
- 64 OBLJETNICA**
Aljmaški šlep
- 66 TRENUTAK SJEĆANJA**
Ivan Klaić-Miko
- 67 FILATELIJA**
Marke – Brazil

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2022.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA
I IZDAVAŠTVA

OPERACIJA OLUJA

Punih 1814 dana Hrvati su čekali Oluju. Toliko je prošlo od prvih barikada srpskih pobunjenika u Kninu do njegova oslobođanja, a Oluja je simbolično označila i pobjedu Hrvatske u Domovinskom ratu. Hrvatski je narod s oduševljenjem pozdravljao svoje pobjednike i dolazak slobode

SVEHRVATSKA POBJEDA ZA SLOBODU DOMOVINE

U tri riječi i šest slova dio hrvatskih branitelja prisjećajući se opisat će Oluju na najjednostavniji način: *To je to!* A, to je počelo pripremama za pobjedu nad pobjedama još od prvih pristizanja hrvatskih snaga na područje Livanjskog polja i Dinare te postupnim napredovanjima kroz operacije Zima 94, Skok 1, Skok 2 i Ljeto 95, u kojima su korak po korak, u iznimno zahtjevnim uvjetima uspjeli izdržati i preuzeti potpunu prevlast na bojištu koja ih je u konačnici dovela do Knina i slamanja velikosrpske pobune u Hrvatskoj. Bio je to *maraton ratnika* na duge staze u kojem je kroz četiri navedene operacije ostvaren prodor u dubini oko 60 km i oslobođeno je oko

TEKST
Marinko Karačić

2300 km². Na dan Gospe Snježne taj se put dogodila jedna druga Oluja, no ipak zahvaljujući upravo dubokim *tragovima snijega* branitelji su stigli i podigli hrvatsku zastavu na Kninskoj tvrđavi.

U spomen na Oluju i njezinu 27. obljetnicu donosimo 27 važnih događaja i detalja koji je čine krunom Domovinskog rata i bojem kojim je izvorena pobjeda i sloboda hrvatskog naroda.

1.

Četiri dana prije, na Brijunima je predsjednik Franjo Tuđman održao zadnji pripremni sastanak s ključnim osobljem za pripremu moguće operacije.

2.

Dan prije u Genthodu kod Ženeve odvijali su se pregovori između predstavnika hrvatske vlasti i pobunjenih Srba na kojima su srpski predstavnici odbili zahtjev za neodgovidivi početak mirnog povratka okupiranog područja u okrilje Hrvatske.

3.

Počela je 4. kolovoza u pet sati, a službeno je završena 7. kolovoza u 17 sati, kad je u 84 sata operacije glavnina zadaća provedena. Na dijelovima bojišnice završne aktivnosti operacije trajale su do 9. kolovoza.

4.

Bojišnica se protezala u duljini od 670 km, a probor je počeo istodobnim napadom na 31 smjeru. Probor hrvatskih snaga prvog dana operacije po dubini je iznosio pet do 15 km, a drugog je dana provedeno 80 posto planiranih borbenih zadaća.

5.

Hrvatske su snage u operaciji sudjelovale sa 138 800 branitelja, od kojih 116 900 iz Hrvatske vojske (HV), 14 500 iz MUP-a i 7400 iz Hrvatskog vijeća obrane (HVO). Uz pet gardijskih brigada, 1. HGZ, jednu gardijsku bojnu, sudjelovalo je još i 18 pričuvnih brigada i 25 domobranskih pukovnija HV-a te snage Specijalne policije MUP-a, kao i snage HVO-a. U potpori kopnenim snagama formirano je 13 topničkih i topničko-raketnih skupina.

6.

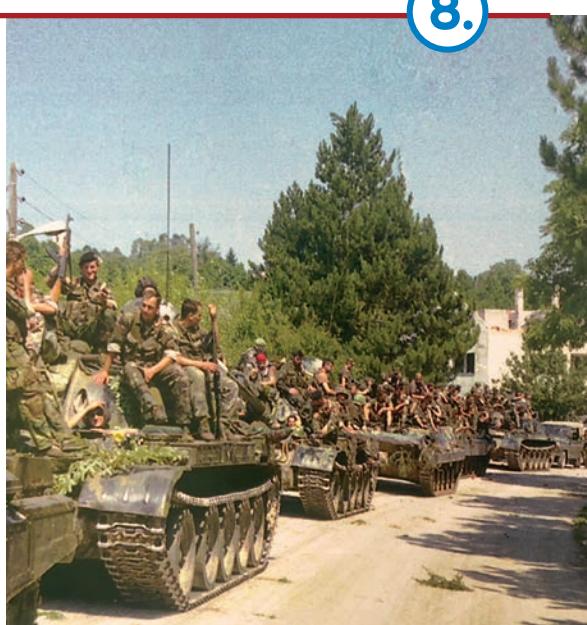
Srpske pobunjeničke snage imale su pet korpusa, svi su poraženi, a među njima i jedan koji se predao. Raspolaže su sa 31 000 vojnika, oko 300 tenkova, 425 topova i minobacača, 170 oklopnih transporteru i 230 protuzračnih sredstava. Na potezu Knin – Drniš – Benkovac imale su 17 vojnih objekata.

7.

Noć uoči oslobođanja Knina tzv. Glavni štab Srpske vojske Krajine (SVK) napušta Knin i sklanja se u Srb, a Vrhovni savjet obrane tzv. Republike Srpske Krajine odlučio je evakuirati stanovništvo iz Knina, Benkovca, Obrovca, Drniša i Gračaca.

8.

Ključni datum Oluje je 5. kolovoza, kad su 7. i 4. gbr zajedničkim djelovanjem i u suradnji s drugim postrojbama oko 11 sati oslobodile Knin, a to znači 30 sati nakon početka operacije. Oslobođanje Knina glavno je postignuće ne samo Oluje nego i cijelog Domovinskog rata, jer je bio središte srpske pobune i pokretač rata u Hrvatskoj.

9.

Prvi ulazak hrvatskih snaga u Knin zabilježen je 5. kolovoza u 9:43. U spomen na taj događaj svake godine na obljetnicu Oluje crkvena zvona Knina zvonjavom simbolično slave dolazak slobode u taj grad, dok se na Kninskoj tvrđavi podiže hrvatska zastava.

10.

Nakon što je HINA 5. kolovoza u 12:26 priopćila kako se na Kninskoj tvrđavi vijori hrvatska državna zastava, a hrvatske su snage ušle u Knin, u Hrvatskoj je zavladalo oduševljenje i pobjednički ugodaj koji se upotpunjavao domoljubnim pjesmama i zahvalama hrvatskim braniteljima.

11.

Predvodnik operacije oslobođanja Knina bilo je Zborno područje Split, koje je bilo odgovorno za dvije bojišnice. Prva, za napadna djelovanja, prostirala se u duljini od 200 km od Velebita do Grahova. Druga, upola manju, od Grahova do Kupreških vrata, činile su snage za obranu, a bila je svojevrsni osigurač napadnim djelovanjima kroz skretanje pozornosti s napadnog smjera i vezivanje snaga za sebe.

OPERACIJA OLUJA

12.

Osim u Knin, sloboda je stigla i u Kijevo, Vrliku, Drniš, Oklaj te Smilčić, Zemunik Gornji, Biljane Gornje i Donje, Škabrnju, Nadin, Karin, Kistanje i Benkovac, Obrovac, Muškovac i Kaštela Žegarski, nakon čega su snage ZP-a Split izbile na rijeku Unu.

13.

Edvard Baltić, Mario Bilać i Jasmin Hadžić, izvidnici Zapovjedne satnije Puma, prvi su 5. kolovoza na Kninskoj tvrđavi skinuli srpsku i ponosno razvili 20-metarsku hrvatsku zastavu. Hrvatsku zastavu jednakih dimenzija ubrzo su na Kninsku tvrđavu postavili i pripadnici 4. gbr.

14.

Da je Hrvatska konačno zaživjela u Kninu, na simboličan je način potvrdio i dolazak predsjednika Franje Tuđmana 6. kolovoza u taj grad. Poljubivši hrvatsku zastavu, čestitao je braniteljima na oslobođenju Knina i pobjedi koja je donijela slobodu hrvatskom narodu.

15.

16.

Oslobođenje Knina prijelomni je trenutak Oluje. Poraz pobunjeničkih snaga iz Knina se nezaustavljivo preljevao na cijelu bojišnicu te je snažan prodror hrvatskih snaga izazvao svojevrstan domino-efekt u kojem su pobunjeničke snage doživljavale poraz za porazom.

17.

Glavni cilj postrojbi Zbornog područja Gospic bio je izlazak na državnu granicu s BiH i spajanje sa 5. korpusom Armije BiH (5. K A BiH) kod Tržačkih Raštela, što je i ostvareno. Pretходno je oslobođena Lička Jesenica, Ljubovo i druga lička mjesta na smjerovima napada, dok su se specijalne snage MUP-a spustile s Velebita i oslobodile Lovinac i Gračac. U prodroru hrvatskih snaga oslobođena je i Rakovica, Drenik Grad, Vaganac, Plitvički Ljeskovac te Vrhovine i Bunić, a potom i Korenica, Udbina, Donji i Gornji Lapac.

Ovladavanje strateškim točkama Malog Alana i Svetog Roka na Velebitu središnja je obaveštajna agencija SAD-a – CIA – ocijenila i najvećim uspjehom hrvatskih snaga prvog dana Oluje.

18.

Snage Zbornog područja Karlovac provodile su napadna djelovanja na područjima Karlovca, Ogulina i na Kordunu, pri čemu je važno postignuti bilo oslobođenje Slunja i njegova vojnog poligona. Oslobođen je i Plaški, Vojnić, Vrginmost. Posebnost je tog ZP-a u Oluji provedba forsiranja rijeka, po najprije Mrežnice, dok je na Korani uspostavljen mostobran.

19.

Glavni cilj snaga ZP-a Zagreb bilo je oslobođenje Banovine i izbijanje na državnu granicu. Neprijatelj je u početku pružao znatan otpor. Uvedene su stoga dodatne svježe snage, a novim zapovjednikom imenovan je general-pukovnik Petar Stipetić. Taj detalj ukazuje na to kako je Oluja bila vrlo složena operacija i izazov za mladu Hrvatsku vojsku, no pravodobno su poduzimane mјere kako bi u konačnici sva okupirana hrvatska područja bila oslobođena. Tako je oslobođena Petrinja, Gлина i druga mjesta Banovine te Dvor na Uni, dok se 2. gbr spojila sa snagama 5. K A BiH kod Donjeg Žirovca.

Rečenice iz Oluje koje pamtimo:

20.

Hrvatski narod posebno pamti predaju tzv. kordunskog 21. korpusa Vojske Republike Srpske Krajine (21. K VRSK). Predao se petog dana operacije, nakon što se našao u okruženju hrvatskih snaga na širem području Topuskog. Predaja cijelog korpusa završna je točka pobjede hrvatskih snaga i poraza pobunjeničkih formacija.

To je ujedno druga predaja neprijateljskih snaga u Domovinskom ratu. Prva je bila u Bljesku, kad se tzv. 51. pakračka pješačka brigada SVK predala 4. svibnja 1995. kod Pakraca zapovjedniku hrvatske policije Nikoli Ivkancu.

21.

Zadaća ZP-a Bjelovar bilo je sudjelovanje u oslobođanju Banovine. Nakon forsiranja rijeke Save kod Jasenovca oslobođena su prva sela te Hrvatska Dubica, a potom i Hrvatska Kostajnica. Posebnost djelovanja tog ZP-a u operaciji prodror je u dubini od 43 km iznimno zahtjevnog područja Banovine i uz rijeku Unu.

22.

Oslobodeno je oko 11 000 km² okupiranog područja (18,4 posto ukupne površine Hrvatske). Oslobođeno je devet gradova i više općina i naselja, a Oluja je omogućila povratak oko 130 000 prognanika u oslobođena mjesta.

Stradanja hrvatskih branitelja

Tijekom Oluje poginulo je 239 branitelja, dvojica se vode kao nestali, dok je 1430 sudionika ranjeno. Njima u spomen, kao i svim sudionicima Oluje, u Kninu je podignut Spomenik Hrvatske pobjede "Oluja 95," kao zahvala za žrtvu i darivanje za slobodu Hrvatske.

Čelni zapovjednici i postrojbe u Oluji

Predsjednik RH Franjo Tuđman, ministar obrane Gojko Šušak, načelnik Glavnog stožera HV-a general zbora Zvonimir Červenko. Zapovjednici zbornih područja (ZP): Split general-pukovnik Ante Gotovina; Gospić stožerni brigadir Mirko Norac; Karlovac general-bojnički Miljenko Crnjac; Zagreb general-bojnički Ivan Basarac; naknadno angažiran general-pukovnik Petar Stipetić za zapovjednika snaga na Banovini; Bjelovar general-bojnički Luka Džanko. Zapovjednik specijalnih snaga MUP-a general-pukovnik Mladen Markač.

HV: Gardijske postrojbe: 1., 2., 4., 7. i 9. gardijska brigada (gbr), 1. hrvatski gardijski zdrug (1. HGZ), 81. gardijska bojna (gb). Topničke i topničko-raketne postrojbe: 16. topničko-raketna brigada (trbr), 6., 10., 12., 14. i 18. topnički divizijun, 8. haubičko-topnički divizijun, 20. haubički divizijun, dio Mještovitog topničkog divizijuna 5. gbr. Protuoklopne postrojbe: 15. protuoklopna topničko-raketna brigada (POTrbr), 5., 7., 9., 11. i 13. protuoklopni topničko-raketni divizijun (potrd). Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana (HRZ i PZO) sa snagama 91. i 95. zrakoplovne baze (zb), Borbenom skupinom Zrakoplovnog vojnog učilišta iz Zemuniča. Postrojbe protuzračne obrane: 202., 203. i 204. topničko-raketna brigada. Vojna policija: 67., 69., 70., 71. i 72. bojna. Inženjerijske postrojbe: bojna 33. inženjerijske brigade, 31., 33., 34. i 40. bojna, 36. inženjerijsko-pontonirska bojna, 1. rječni zdrug Sisak. Logističke baze: 303., 304., 305., 306., 307. i 312. Izvidničko-diverzantske satnije (IDS): 265. IDS GS HV-a, 275. satnija za elektroničko djelovanje GS HV-a (275. satnija za ED). Satnije veze: 252., 253., 254. i 265. Postrojbe atomsko-biološko-kemijske obrane (ABKO): 502. mješovita satnija i 505. mehanizirana satnija. Gardijsko središte za specijalističku izobrazbu dočasnika "Pukovnik Damir Tomljanović Gavran". Hrvatska ratna mornarica s odredom brodova za prevoženje morem. Polaznici i ključno osoblje tečaja za izvidnike Kozarica kod Pakoštana. Pričuvne brigade HV-a: 57., 99., 101., 102., 103., 104., 111., 112., 113., 119., 128., 144., 145., 148., 149., 150., 151. i 153. Domobranske pukovnije HV-a: 1., 6., 7., 8., 12., 14., 15., 17., 20., 24., 52., 110., 118., 121., 125., 126., 128., 133., 134., 137., 138., 140., 142., 143. i 154. Dijelovi Hrvatske ratne mornarice (za prijevoz snaga). Snage ZP-a Osijek i Južnog bojišta u potpori operacije kroz upornu obranu. Ostale snage HV-a u provedbi i potpori operacije.

MUP: skupne snage specijalnih jedinica policije: Policijska uprava (PU) varaždinska, PU splitsko-dalmatinska, PU zadarsko-kninska, PU osječko-baranjska, PU šibenska, PU karlovačka, PU bjelovarsko-bilogorska, PU dubrovačko-neretvanska, PU vukovarsko-srijemska, PU sisačko-moslavačka, PU ličko-senjska, PU zagrebačka, PU primorsko-goranska, PU krapinsko-zagorska, PU istarska, ATJ Lučko, Policijska ispostava Lovinac.

HVO: 1., 2. i 3. gbr, 60. gardijska bojna Ludvig Pavlović, 22. diverzantski odred, TG-1, TG-2, TG-3, 10. topničko-raketni puk, snage ZP-a Tomislavgrad, postrojbe Specijalne policije iz HR Herceg-Bosne, ostale snage HVO-a u provedbi i potpori operacije.

OPERACIJA OLUJA

23

Ljubav, žrtva i domovina – tri riječi i tri simbola hrvatskih branitelja kroz cijeli Domovinski rat bili su i ostali snaga koja ih je vodila u bitkama, a vrhunac svega bila je Oluja.

24

Specijalne postrojbe MUP-a uspjele su prvog dana uspostaviti nadzor nad svim ključnim točkama Velebita, a za cjelokupnu operaciju važan je njihov doprinos i u oslobođanju neprijateljskog komunikacijskog centra Čelavac. Prilikom oslobođanja Malog Alana zatječu 24 dobro utvrđena bunkera, što jasno govori o zahtjevnosti ovlađavanja tim prijevojem s kojeg se pruža pogled prema Dalmaciji i Lici. Slobodu su doinjeli i u Lovinac, Gračac i Sveti Rok, kao i u druga mjeseta na području svojeg djelovanja. Oslobođen je i Donji Lapac te Dobroselo, kao i područja do državne granice s BiH. Djelujući između dva ZP-a, splitskog i gospočkog, u završnici djelovanja spojile su se s njihovim snagama u Otriću i na Udbini, čime su konačno i sišli s čuka Velebita. U zahtjevnim uvjetima ratovanja na Velebitu još su jednom potvrdile status iznimno uvježbanih i spremnih snaga, a u Oluji su prešle više od 150 km u pobjedničkom hodu s Velebita do Like.

25

Hrvatske zračne snage bile su angažirane kroz četiri područja djelovanja: protuzračna obrana, zrakoplovna borbena potpora ZP-ima, izviđanja te prevoženje kopnenih snaga i ranjenih. U borbenim djelovanjima težište je bilo usmjereno na uništenje važnih neprijateljskih objekata i utvrda, a uz pilote MiG-ova važan su doprinos dale i letačke posade Mi-24. HRZ i PZO u Oluji je angažirao praktički sve kapacitete, odnosno 33 aviona i helikoptera, od toga 22 borbene namjene (17 aviona MiG-21, šest helikoptera Mi-24, od toga jedan

za elektroničko izviđanje i djelovanje, devet helikoptera Mi-8MTV-1 i jedan An-2). U Oluji je izvedeno oko 250 borbenih letova, a letačke su posade helikopterima Mi-8MTV-1 prevezle 485 vojnika i ranjenika te oko 85 tona vojne opreme. HRM je Oluju proveo u povišenom stupnju borbene spremnosti, pripremljen za aktivnu pomorsku obranu s težištem na protubrodskoj, protupodmorničkoj i protuminskoj borbi.

26

Nakon što je Maslenica ponovno povezala jug i sjever Hrvatske, a Bljesak osigurao promet autoseptom A3 prema Slavoniji, Oluja je također omogućila prometnu povezanost, i to željeznicom između Zagreba i Splita. Dvadeset dva dana nakon Oluje, simbolično nazvanim Vlakom slobode na relaciji Zagreb – Karlovac – Gospic – Knin – Split, nakon četiri godine i uz pjesmu *Marjane, Marjane*, Hrvatska je slavila slobodu i mir. S puno emocija i ponosa vlak su u Kninu pozdravili i pripadnici 4. i 7. gbr.

27

Oluja je pomogla završetku opsade Bihaća, čiji su stanovnici proveli 1201 dan u okruženju srpskih neprijateljskih snaga. Omogućila je i dođešnje dvaju mirovnih sporazuma: Erdutskog, kojim se ostvario mirni povratak preostalog okupiranog područja u hrvatskom Podunavlju u okrilje Hrvatske; te Daytonskog, kojim je završen rat u BiH.

IZVORI ZA FOTOGRAFIJE:

1. Gotovina Ante, *Napadajni bojevi i operacije HV i HVO (hrvatskih snaga)*, Zapovjedništvo Zbornog područja Split, Knin, 1996.
2. 4. gardijska brigada Hrvatske vojske *Pauci*, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., MORH, GS OSRH, Zagreb, 2011.
3. 7. gardijska brigada Hrvatske vojske *Tigrovi*, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., MORH, GS OSRH, Zagreb, 2011.
4. 1. hrvatski gardijski zdrug, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., MORH, GS OSRH, Zagreb, 2011.
5. *Osnivanje i ratni put 81. samostalne gardijske bojne Hrvatske vojske iz Virovitice*, HVIDR-a RH, 81. samostalna gardijska bojna, Zagreb, 2019.
6. 1. gardijska brigada Hrvatske vojske *Tigrovi*, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., MORH, GS OSRH, Zagreb, 2012.
7. *Hrvatska policija u Domovinskom ratu*, Ministarstvo unutarnjih poslova RH, Zagreb, 2011.

Čestitka ministra obrane Marija Banožića u prigodi obilježavanja 27. obljetnice VRO Oluja

Poštovane djelatnice i djelatnici Ministarstva obrane, poštovane pripadnice i pripadnici Hrvatske vojske, čestitam vam Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja!

Ovaj blagdan simbolizira povijesno, veličanstveno, svehrvatsko djelo u Domovinskom ratu – pobjedničku i oslobođačku vojno-redarstvenu operaciju Oluju!

Posebnu zahvalnost izražavamo svim hrvatskim braniteljima, koji su svoje domoljublje i snagu utkali u slobodu jedine domovine Hrvatske!

Na ovaj za nas poseban dan, pribrani u molitvama, osobito zahvaljujemo onima koji su u pobjedničkom hodu zastali, žrtvujući sebe za našu budućnost.

Oni su naš uzor, ali i podsjetnik kako nam slobodu nitko nije darovaao i kako se za nju borilo i žrtvovalo!

Ponosan sam što Oluju obilježavamo s rezultatima koji su sami po sebi ispunjenje snova hrvatskih ljudi – Pelješkim mostom koji je spojio Hrvatsku!

Ponosan sam što je Vlada Republike Hrvatske usmjerena na razvijanje naših obrambenih sposobnosti i kapaciteta s dosad najvećim izdvajanjima za obranu!

Znamo koliko je bilo teško ostvariti slobodu i samostalnost domovine, zato smo, u to sam uvjeren, svatko na svojoj dužnosti, posvećeni vrijednostima slobode, budućnosti i dobrobiti Hrvatske!

Svjesni smo kako se sigurnosna situacija mijenja i kako se moramo prilagodavati tim novim ugrozama i izazovima.

Uvjeren sam kako ćete se vi, ponosni baštinici duha Oluje, duha svehrvatskog zajedništva, znati sučeliti s izazovima te iznaci najbolja rješenja i u budućnost kročiti uspravno, pobjednički!

Još jednom, čestitam vam 27. obljetnicu vojno-redarstvene operacije Oluja!

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

Hrvatsko vojno učilište posvećuje veliku pozornost ljetnim kampovima kadeta. Organizira ih detaljno, uz pomoć i potporu grana i postrojbi OSRH, na više lokacija u Hrvatskoj, u tri ključne domene: kopnu, moru i zraku

SRPANJ MJESEC KADETA

TEKST

Martina Stanković
Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt
Mladen Čobanović

Ljetni kampovi kadeta Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" središnji su godišnji događaj za Kadetsku bojnu "Predrag Matačić". Naravno, mjeseci i mjeseci nastave, učenja, obuke, polaganja ispita te vojničkog života u vojarni nemaju ništa manji značaj u formiranju budućih časnika OSRH. Međutim, terenski kampovi (uz ljetne, tu su i zimski) svakako su među najzahtjevnijim, ali i omiljenim aktivnostima kадeta. Razlog je jednostavan: terenska su iskustva nezamjenjiva, a tijekom kampa kadeti uvježavaju nove temeljne vojničke vještine i prikazuju sva znanja koja su stekli tijekom godine. HVU kampovima posvećuje veliku pozornost. Organizira ih detaljno, uz pomoć i potporu grana i postrojbi OSRH, na više lokacija u Hrvatskoj, u tri ključne domene: kopnu, moru i zraku. Prema lokacijama i sadržaju, kampovi nisu prilagođeni samo smjerovima nego i godinama studija koje kadeti pohađaju. Osim zapovjednika iz Kadetske bojne, na svakoj su lokaciji kao koordinatori i viši časnici s HVU-a, što dovoljno govori o ozbiljnosti organizacije i brzi koju Učilište posvećuje svojim mladim polaznicima. Na terenu uvjiek ima više mogućnosti za izvanredne događaje. Ipak, aktivnosti za kadete zanimljive su i sadržajne, često i zabavne, ali prati ih i visoka razina stegе. Konačno, i stega je nešto s čim se budući časnici moraju redovito susretati kako bi je i sami razvili, a u budućnosti je znali i investiti u postrojbe kojima će zapovijedati. Ciklus ovogodišnjih ljetnih kampova raspoređen je tijekom cijelog srpnja. Međutim, termini pojedinih kampova bili su različiti.

Dojmovi s Ljetnog kampa 1

**nadnarednik Damir Špoljarić, instruktor
3. kadetske satnije**

"Tijekom cijele godine u radu kadeta vidljiva je velika motiviranost. Vole praktične radnje, a teorijske su im nešto manje zanimljive. Jedva su čekali dolazak na Kamp kako bi mogli u praksi provjeriti sve ono što su teorijski učili tijekom godine. Na Ljetnom kampu obrađujem temu radiouređaja i radiokomunikacije, koja je završena jučer. Zadovoljan sam kako su sveladali to područje. Ovaj im Kamp daje temeljna znanja i vještine koje će proširivati tijekom školovanja, a kasnije primjenjivati u postrojbama."

kadetkinja narednica Valentina Bartulović, generacijska voditeljica s četvrte godine studija Vojno inženjerstvo

"Vrlo su motivirani, posebice kad imaju malo manevarskih metaka da djelovanje. Zanimljivije im je kad rade prema scenariju zato što je zahtjevnejše i dinamičnije. Budući da sam tijekom školovanja na HVU-u prošla kampove, znam koja pitanja muče kadete. Ovdje sam kako bih pomogla instruktorma u što boljem prenošenju znanja te dodatno podigla motiviranost kadeta prve godine. Uloga generacijske voditeljice pokazala se važnijom nego što sam mislila. Omogućila mi je razvijanje vještina koje će mi trebati kao budućoj časnici. No bez instruktora ništa od navedenog ne bi bilo moguće."

kadet Krešo Gržin, studij Vojno pomorstvo

"Na ovom Kampu kombiniramo novostečena znanja i vještine s naučenim na Zimskom kampu. Morali smo sveladati temelje kako bismo prešli na nešto komplikiranije. Drago mi je da radimo taktku na višoj razini nego dosad jer je vrlo dinamično i zanimljivo. Od malih nogu bila mi je želja postati vojnik i isprva sam namjeravao ići u koprenu vojsku. Kad sam saznao da postoji Vojno pomorstvo, upisao sam ga jer volim osjećaj slobode i neograničenosti u plovidbi."

kadet Borna Barišić, studij Vojno vođenje i upravljanje

"Sviđa mi se što su kampovi odmah nakon ispitnih rokova te se ovdje mogu riješiti stresa koji donosi fakultet. Od sedmog razreda osnovne škole želim upisati ovaj fakultet, vojnik sam i volim biti na terenu. Na terenu se najbrže i najbolje povežeš s drugim ljudima. Najviše me zanima takтика i taktičko kretanje, koji su najzahtjevnije točke. Ovdje u praksi učimo ono što će nam trebati u karijeri."

kadet Petar Jolić, studij Vojno inženjerstvo

"Na ovom je Kampu zanimljivo i dinamično ukomponirano znanje s prošlih obuka. Instruktori su osmislili situacije u kojima simuliraju realne uvjete te iz toga možemo puno naučiti. Ovdje su svi smjerovi zajedno na malom prostoru te smo se još više povezali."

NAJMLAĐI NA GAŠINCIMA

Na Ljetnom kampu 1 na vojnom poligonu "Gašinci" sudjelovali su kadeti prve godine studija Vojno vođenje i upravljanje, Vojno inženjerstvo, Vojno pomorstvo i Aeronautika. Riječ je, dakle, o najmlađim kadetima, koji tijekom dva tjedna svladavaju obučne sadržaje iz područja temeljnih vojničkih vještina, odnosno dragovoljnog vojnog osposobljavanja. Na Kampu su bile kadetkinje i kadeti 19. naraštaja, instruktori te četvero kadeta – generacijskih voditelja s četvrte godine studija. Generacijski voditelji uobičajeni su na svim kampovima. Ispomoć su instrukturima kako bi se obuka što bolje provela, a njima samima to je dobar način usavršavanja u vođenju obuke.

Ekipa Hrvatskog vojnika kadete je posjetila za vrijeme uvježbavanja rukovanja osobnim naoružanjem te taktičkih zadaća tijekom obrane i napada. Obuka se temelji na pojedinačnom pristupu, a polaznike se polako uvođu u timove i desetine kako bi se lakše uveli u vodove na višim godinama studija. Svladavaju kretanje u koje spada taktika i topografija, rad s naoružanjem, osobnu zaštitu u koju ulazi prva pomoć, NKBO zaštitu, izradu bivaka, zaklona i rovova. Tu su i reakcije na izravnu i neizravnu paljbu, radiokomunikacija itd. Prva točka koju smo posjetili ona je na kojoj se uvježbava rukovanje osobnim naoružanjem. "Rukovanje jurišnom puškom VHS-D1 i pištoljem HS-9 provodi se pokaznom metodom i stupnjevitom. Ponavlja se naučeno na Zimskom kampu, potom se rade dril vježbe i tranzicije. Uvjeti su nešto teži zbog visokih temperatura, pazimo da svi imaju dovoljno vode, ali unatoč tomu, od njih tražimo maksimalnu koncentraciju i tjelesnu spremnost," doznajemo od instruktora nadnarednika Damira Špoljarića, koji u tom trenutku govori o kulturi rukovanja osobnim naoružanjem.

Nešto dalje pronalazimo pažljivo maskiranu grupu kadeta koja očekuje napad. "Ranije svladane točke taktike, radiokomuniciranja, prve pomoći i NBKO zaštite spojene su danas u jednu točku. Smislen je scenarij te su kadeti podijeljeni u dvije grupe, pri čemu jedna grupa radi obranu, a druga napad, te se izmjenjuju. Prva dva voda sa mnom rade obranu. Cilj je rasporediti ljudе, poslati izvidnicu, potom pričekati napad i napraviti reakciju na napad, a u slučaju neizravnog napada proći proceduru reakcije. Sve dosad svladane točke obuke važne su im za izvršavanje zadaće obrane i napada. Ovo je za prvu godinu malo zahtjevnija zadaća jer tek rade u binomu, ali kako napreduju brzo će je svladati," govori nam kadetkinja narednica Valentina Bartulović, generacijska voditeljica s četvrte godine Vojnog inženjerstva.

Kadeti izražavaju zadovoljstvo organizacijom i provedbom obuke, koja je temeljita, dinamična i zanimljiva. Kadet Borna Barišić kaže: "Imamo instruktore sudionike Domovinskog rata, koji nam prenose znanja na način moguć samo nekomu s takvim iskustvom. Smatram da će nam to puno značiti u budućoj karijeri."

UDBINA I RAD U DESETINI

Nešto iskusniji kadeti, s druge godine studija Vojno vođenje i upravljanje te Vojno inženjerstvo, bili su bazirani u Ljetnom kampu 2, organiziranom u vojarni "Josip Jović" na Udbini. Koliko smo vidjeli, aktivnosti traju praktički cijeli dan. Zadržali smo se na praćenju uvježbavanja taktičkog kretanja u šumi, i to na razini desetine. I inače, na Kampu 2 desetina je temeljna postrojba. Zapovjednik Kampa poručnik Dominik Kobali vrlo je zanimljiv sugovornik jer je još prije dvije godine bio kadet i sam prošao kampove, a potom je stekao dragocjeno iskustvo kao zapovjednik voda u bojni Pauci Gardijske mehanizirane brigade. Završio je i rigoroznu obuku u Središtu za razvoj vođa "Marko Babić", da bi se vratio u Kadetsku bojnu, ovaj put kao zapovjednik voda u

Stotinu sati na Gakovu

Ljetni kamp 3 organiziran je na vojnom vježbalištu "Gakovo". Riječ je o završnom obučnom događaju kojim se objedinjuju sva znanja, vještine i sposobnosti koje su kadeti stekli tijekom obuke na trećoj godini studija.

Kamp traje dva tjedna (100 nastavnih sati), a provodi se sljedeća obuka: prijam zadaće na temelju operativne zapovijedi, provedba postupka vođenja postrojbe (PVP), planiranje, provedba taktičkih zadaća u realnim vremenskim i zemljишnim uvjetima. Organizirana je i obuka osvježenja tema i zadaća provedenih tijekom Zimskog kampa 3 i obuke kroz godinu te završno ocjenjivanje kadeta.

Cilj Kampa je osposobiti kadete za pravilno i samostalno zapovijedanje pješačkim vodom u izvršavanju taktičkih zadaća, koristeći čimbenike taktike, planirajući i donoseći odluke u situacijama kako bi se izvukao maksimum od postrojbe kojom zapovijedaju.

"Pohvalio bih sve kadete 17. naraštaja, studija Vojno vođenje i upravljanje te Vojno inženjerstvo, zbog profesionalnosti i zalaganja na Kampus. Posebno bih pohvalio kadete viših godina koji su se dobrovoljno javili za sudjelovanje na Kampusu u ulozi obučavatelja mlađih kolega. Pohvalujem i sve djelatnike koji sudjeluju na Kampusu za iznimno doprinos u obuci kadeta i prenošenju znanja na mlade pripadnike OSRH," istaknuo je zapovjednik Kampa poručnik Martin Novaković.

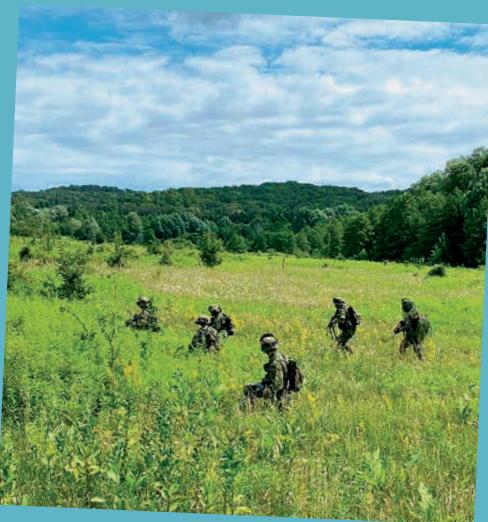
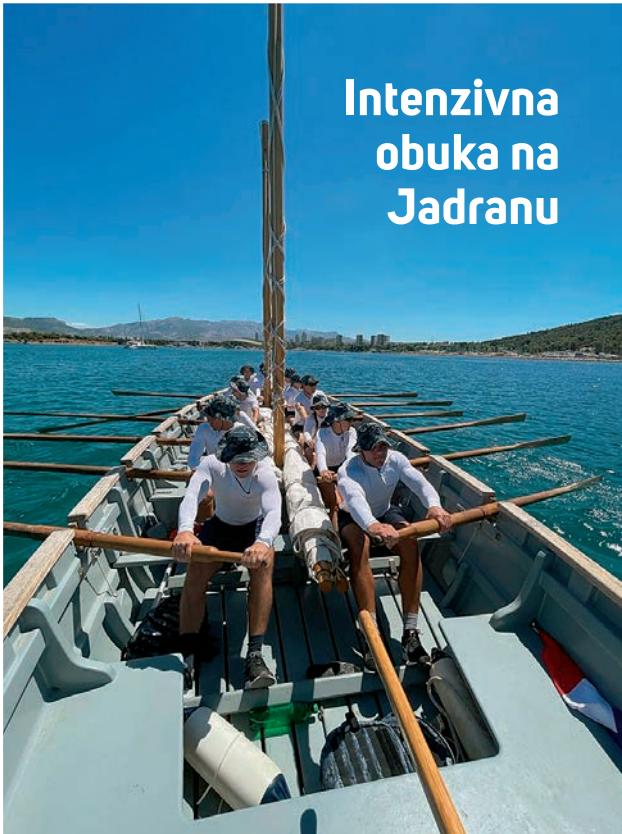

Foto: OII HVU

Intenzivna obuka na Jadranu

Ljetni kampovi na Jadranu provedeni su od 10. do 22. srpnja. Kadeti prve godine studija Vojno pomorstvo na Gašincima su, na Ljetnom kampu 1, gdje uče temeljne pješačke vojničke vještine.

Polaznici Ljetnog kampa 2 kadeti su 18. naraštaja, druge godine studija Vojno pomorstvo. Kamp se provodi u vojarni "Admiral flote Sveti Letica-Barba" te kroz dnevne plovidbe u akvatoriju Kaštelanskog zaljeva i Splitskog kanala. Tijekom Kampa provodi se obuka i osposobljavanje kadeta za člana posade i zapovjednika brodice na vesla i jedra, tipa mornarički kuter. Kamp je koncipiran kao sinteza kratkog teorijskog izlaganja i intenzivnog praktičnog rada te ocjenjivanja kadeta. Kadeti provode napredni tečaj plivanja, veslanje i jedrenje na kuteru, rad s brodskom užadi te usavršavaju mornarička znanja i vještine. Ljetni kamp 2 provode djelatnici VI. kadetske satnije. Zapovjednik Kampa je zapovjednik voda VI. kadetske satnije poručnik korvete Jurica Modrić.

Na Ljetnom kampusu 3 sudjeluju kadeti 17. naraštaja, treće godine studija Vojno pomorstvo. Kamp se provodi u vojarni "Admiral flote Sveti Letica-Barba", u akvatoriju Kaštelanskog zaljeva i srednjeg Jadrana. Tijekom Kampa provodi se obuka i osposobljavanje kadeta za člana posade i kormilara jedrilice klase Krstaš i upravljanje jedrilicom jednosjedom klase Laser. Kadeti odlaze na višednevnu plovidbu srednjodalmatinskim dijelom Jadrana na jedrilicama klase Krstaš, a u drugom terminu jedre na jedrilicama jednosjedima u Kaštelanskom zaljevu. Tijekom višednevne plovidbe kadeti vrše planiranje plovidbe, izradu kursnih nacrti, meteorološku pripremu, primjenu međunarodnih pravila za izbjegavanje sudara na moru, manevriranje brodicom te uče zemljopisne i povjesne značajke područja plovidbe. Obuku provode djelatnici VI. kadetske satnije, djelatnici Središta za obuku HRM-a te djelatnici Flote HRM-a. Zapovjednik Kampa je zapovjednik VI. kadetske satnije poručnik bojnog broda Hrvoje Repušić. Polaznici Ljetnog kampa 4 kadeti su 16. naraštaja, četvrte godine studija Vojno pomorstvo. Kamp se provodi u akvatoriju Kaštelanskog zaljeva, Splitskog i Drveničkog kanala. Kadeti se usavršavaju u programskom području Manevriranje brodicom uporabom lučkog remorkera i tradicionalnim drvenim brodicama tipa pasara. Obuku provode djelatnici Središta za obuku HRM-a te djelatnici VI. kadetske satnije. Zapovjednik Ljetnog kampa 4 je zapovjednik voda u VI. kadetskoj satniji natporučnik Igor Turk.

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

4. kadetskoj satniji. "U odnosu na moje iskustvo s kampova, rekao bih da se danas radi intenzivnije, da je više posla," govori poručnik. Smatra, među ostalim, da Kamp daje izvrstan temelj za vještine vođenja i zapovijedanja u pješačkoj postrojbi. U tu se svrhu pripadnici desetina kontinuirano tijekom Kampa izmjenjuju na dužnosti zapovjednika. Koliko obuka zna biti ozbiljna, govori i činjenica da vježbovni scenariji ponekad stavljuju desetinu kadeta u situaciju da ih napada vod. "Meni je rad u desetini vjerojatno bio i najzanimljiviji, upravo zbog čestih rotacija. Ljudi imaju prilike okušati se u ključnoj ulozi, a i kad nisu u njoj, instruktori im opet mogu posvetiti punu pozornost. Kad se radi na razini voda, onda je to već teže, pa i dani puno sporije prolaze. Međutim, nekima ta uloga vode ne odgovara toliko koliko drugima, više vole biti operativci, u drugom planu. Dakle, Kamp 2 meni je možda bio i najbolji, ali bolje je da ipak pitate sadašnje polaznike," smije se Kobali. No, da bismo to učinili ipak se bilo potrebno strpjeti, jer taktičko kretanje i zauzimanje pozicija nije aktivnost koja se prekida tek tako. No, kad je došlo vrijeme da se desetina odmori, kadetkinja Petra Mitrović iz Biograda na Moru rekla nam je da

je Kamp 2 itekako zahtjevniji od prvog, upravo zbog činjenice da se traži zapovijedanje desetinom. "Više niste sami ili s binomom, odgovorni ste za desetero ljudi. Morate donositi brze odluke u stresnim situacijama koje smišljaju naši instruktori kako bi nas doveli do što realnijih scenarija. Dakle, intenzivno je i stresno, ali mi to volimo, pa je i zabavno. Naravno, ovo je najbolji dio kadetskog života, zbog njega smo i upisali taj fakultet," ističe buduća časnica. Kadet Martin Šetka iz Ciste Velike kaže da se na Kampu ne traži samo odgovornost nego i uvježbanost kako bi se timovi i desetine doveli do najviših ocjena: "Što je najteže? Nama kadetima ništa nije teško makar vrućina i kukci znaju stvarati ozbiljne probleme." Kadet Mario Simić dolazi iz Davora kod Nove Gradiške. Istimče zajedništvo: "Od početka smo svi kliknuli zajedno, kao ekipa. Imamo jednake interese i ciljeve, prošli smo ista testiranja, iste pripreme, iste upise, svaki smo dan skupa. Na taj način i prelazimo preko svih teških trenutaka. Na ovom Kampu uvijek ima rivalstva među desetinama, no ono je stvarno pozitivno. Konačno, svima nam je cilj da smo što bolji, najbolji što možemo biti, pa rivalstvom jedni druge guramo naprijed."

U organizaciji Središta za obuku HRZ-a "Rudolf Perešin" od 18. do 29. srpnja provodili su se ljetni kampovi kadeta koji se školjuju za vojne pilote.

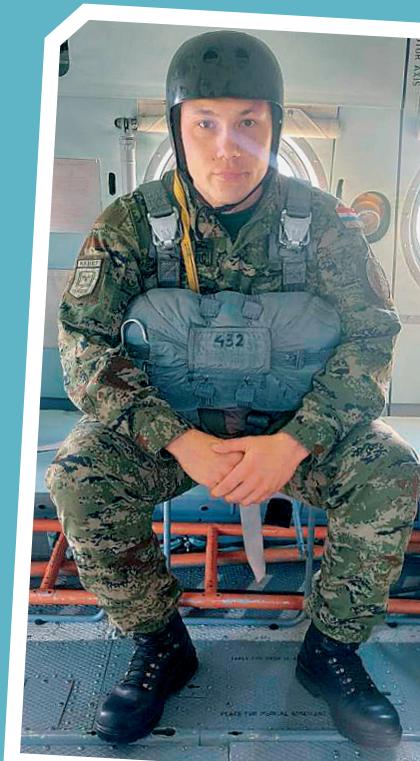
Na Ljetnom kampu 2 bili su kadeti 29. naraštaja koji se školjuju za vojne pilote, dok su na Ljetnom kampu 4 bili kadeti učenici letači 27. naraštaja vojnih pilota. Obuku su, uz instruktore Središta za obuku HRZ-a "Rudolf Perešin", provodili i instruktori iz Zapovjedništva specijalnih snaga, Središta za međunarodne vojne operacije "Josip Brški" i Središta za obuku HRM-a. Polaznici obaju kampova od prvog su dana provodili intenzivnu obuku koja se sastojala od predavanja i praktičnog rada na terenu.

Kadeti 27. naraštaja vojnih pilota polazili su naprednu zrakoplovnu obuku. Od brojnih aktivnosti, među ostalim, prošli su i obuku S.E.R.E. razine B (Survival, Evasion/Escape, Resistance, Extraction), koju su provodili instruktori Središta za međunarodne vojne operacije. B razina znači da je obuka bila kombinacija teorije i prakse. U sklopu S.E.R.E. obuke upoznali su se s postupcima koje vojnici moraju znati ako se nađu u teškim uvjetima odvojeni od vlastitih snaga. Kadeti 29. naraštaja vojnih pilota, koji su bili na Ljetnom kampu 2, obuku su polazili na tri lokacije, i to u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemuniku, u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama te na letjelištu Lučko. U prvom tjednu fokus je bio na obuci u priobalnom području i na moru, koja se provodila u Divuljama i pomorskoj bazi Lora. Obučavali su ih instruktori ZSS-a i Središta za obuku HRM-a. Polaznici su usvajali zna-

nja i vještine u korištenju letačke opreme i sustava za preživljavanje, tehnike preživljavanja pri doskoku u vodu, plivačke tehnike, tehnike skoka s opremom (aktivacija pojasa za spašavanje, signalne boje u vodi), tehnike izvlačenja unesrećenih iz mora helikopterom, *Dinghy drill*, način uporabe podvodnog aparata za disanje, tehnike samopomoći i prve pomoći... Nakon što su uspješno svladali obuku na moru, u drugom tjednu uslijedile su pripreme za dva padobranska skoka koje su obuhvatile teoriju padobranskog skoka, upoznavanje s padobranskom opremom, tehnike upravljanja padobranom, prililne postupke i, u konačnici, sam padobranski skok.

Kadeti su skokove izveli na letjelištu u Lučkom.

Zapovjednik Središta za obuku HRZ-a brigadir Goran Huljev zadovoljan je provedenim kampovima. "Kampovi su važan dio obuke svakog budućeg pilota. Polaznici su usvojili nova znanja i vještine koje će im koristiti u dalnjem školovanju, ali i kad postanu hrvatski vojni piloti," rekao je brigadir Huljev te dodaо kako su obuku provodili iskusni instruktori ne samo iz Središta za obuku HRZ-a nego i iz drugih grana OSRH.

Leida Parlov
Foto HVU

OSRH

ISPRAĆEN 1. HRVCON U MAĐARSKU

"Svjesni smo trenutačne situacije te naših zadaća.

Prije svega, zadaće uvježbavanja naših snaga sa snagama naših NATO saveznica. Kao zapovjedniku uspješno izvršenje zadaće mi je važno, ali sigurnost pripadnika moj je prioritet," istaknuo je u govoru zapovjednik kontingenta kapetan fregate Ivan Zečević Tadić

TEKST I FOTO
Martina Stanković

U vojarni "110. brigade Hrvatske vojske" u Karlovcu 27. srpnja svečano je ispraćen 1. hrvatski kontingent u aktivnosti ojačane budnosti u okviru Borbene grupe pod vodstvom Mađarske (1. HRVCON eVA BG-HUN) u područje aktivnosti u Mađarskoj. Temeljna je zadaća kontingenta provedba obučnih i vježbovih aktivnosti s ciljem podizanja obrambenih sposobnosti NATO saveza.

Kontingent je ispratio predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, načelnik Glavnog stožera OSRH admiral Robert Hranj, pomoćnik načelnika GS OSRH za zdravstvo general-bojnik Boris Zdilar, načelnik Stožera HKoV-a general-bojnik Tihomir Kundid, pročelnik Vojnog ureda Kabineta za obranu i nacionalnu sigurnost Predsjednika Republike kontraadmiral Predrag Stipanović, zapovjednik Zapovjednog operativnog središta Glavnog stožera OSRH brigadni general Ivan Turkalj i drugi uzvanici. Predsjednik Milanović poručio je pripadnicima kontingenta

NATO-ove borbene grupe u središnjoj i jugoistočnoj Europi, u Mađarskoj, Slovačkoj, Rumunjskoj i Bugarskoj, pod nazivom aktivnosti ojačane budnosti, uspostavljene su u cilju daljnog jačanja savezničkog postava odvraćanja i obrane te sposobnosti kolektivne obrane.

Hrvatski kontingent sudjelovat će u aktivnosti ojačane budnosti NATO-a u okviru Borbene grupe pod vodstvom Mađarske, na temelju Odluke Hrvatskog sabora od 11. ožujka 2022. godine. U skladu s navedenom Odlukom, u područje aktivnosti u Mađarsku u 2022. i 2023. godini upućuje se do 70 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, uz mogućnost rotacije.

Prvi hrvatski kontingent ima 60 pripadnika, a čini ga stožerno osoblje, Vod Vojne policije, Tim specijalnih snaga, Taktički tim za civilno-vojnu suradnju, Tim za uklanjanje eksplozivnih naprava, Medicinski tim i Nacionalni element potpore. Pripadnici se upućuju s pripadajućim naoružanjem, opremom i vozilima.

da nam budu na ponos, da predstavljaju Hrvatsku, njezinu zastavu, povijest i tradiciju. Vjerujući i nadajući se da ova kriza u koju smo uvučeni i u koju je svijet uvučen ruskom agresijom na Ukrajinu neće potrajati sljedećih 10 godina, zaželio im je puno sreće te da korektno i profesionalno izvrše svoje zadaće.

“Hrvatski vojnik uvijek je bio profesionalan i s velikom odgovornošću izvršavao sve svoje zadaće. Odgovorno tvrdim da smo spremni na sve izazove. Dokazat ćemo kao i dosad svoju profesionalnost, osposobljenost i uvježbanost. Svesni smo trenutačne situacije i svojih zadaća. Prije svega, zadaće uvježbavanja naših snaga sa snagama naših saveznika. Kao zapovjedniku uspješno izvršenje zadaće mi je važno, ali sigurnost pripadnika moj je prioritet,” istaknuo je zapovjednik kontingenta kapetan fregate Ivan Zečević Tadić.

Zapovjednik Tima za uklanjanje eksplozivnih naprava poručnik Ivan Lovrić rekao nam je: “Ono što mi očekujemo kao tim provedba je obuke sa snagama saveznica, čime ćemo ojačati kolektivnu obranu NATO-a. Moral i motivacija na visokoj su razini i svi smo spremni za izvršavanje dodijeljenih zadaća.”

“Svaka je misija izazov, a posebice za pripadnike kojima je to prva misija. U međunarodnom okruženju nauči se mnogo – od taktičkih i tehničkih procedura do upoznavanja s opremom i naoružanjem vojski zemalja saveznica. Pripreme su kvalitetno provedene te neće biti nikakvih problema. Očekujem da ćemo sve zadaće izvršiti profesionalno i da ćemo dostoјno predstaviti Hrvatsku,” rekao je zapovjednik Tima Vojne policije narednik Dražen Petrinec.

Skupnica Mateja Tuškan istaknula je: “Iznimna mi je čast i zadovoljstvo sudjelovati u 1. hrvatskom kontingentu te izvršavati vojnopoličiske zadaće i aktivnosti u međunarodnom okruženju. Moja Satnija priprema se za ovačke zadaće od 2014. godine. Ovo je moja prva međunarodna misija te sam uzbudena i veselim se suradnji sa zemljama sastavnica kontingenta.”

Jačanje NATO saveza u izazovnom vremenu

OBJ

Ministar obrane Mario Banožić susreo se 26. srpnja u karlovačkoj vojarni “110. brigade Hrvatske vojske” s pripadnicima 1. hrvatskog kontingenta u NATO-ovoj aktivnosti ojačane budnosti (eVA – enhanced Vigilance Activities) uoči njihova odlaska u područje aktivnosti u Mađarskoj. Susretu je nazazio i glavni savjetnik ministra obrane general-bojnik Željko Živanović, savjetnik ministra obrane za vojna pitanja brigadni general Perica Turalija, direktor Glavnog stožera OSRH general-bojnik Ivica Olujić i zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-pukovnik Boris Šerić.

Ministar Banožić poručio je pripadnicima kontingenta da je njihova odluka za odlazak u ovu misiju konkretni pokazatelj hrvatske opredijeljenosti za čuvanje i obranu

zajedničkih vrijednosti Sjevernoatlantskog saveza i svih civilizacijskih vrijednosti.

“Nitko nije računao da ćemo na tlu Europe ponovno imati situaciju koja će dovesti do ratnog stanja i koja će promijeniti mnoge stvari i u Hrvatskoj vojsci. I sam kontingent kojem pripadate i misija u koju idete prije svega je odraz jačanja NATO saveza,” rekao je ministar te istaknuo kako je glavna tema na svim NATO-ovim ministarskim sastancima jačanje Saveza u ovom izazovnom vremenu. Ministar je pripadnicima kontingenta zaželio sreću i uspjeh u izvršavanju zadaća te poručio da je uvjeren kako će svojom profesionalnošću i ljudskim pristupom još jednom potvrditi da se na pripadnice i pripadnike Hrvatske vojske naši prijatelji i saveznici uvijek mogu osloniti.

Foto: Filip Klan

Čestitka ministra obrane

"Poštovani pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga, poštovani komandosi Hrvatske vojske, dobro došli u elitne snage! Na početku ste nove i iznimno odgovorne etape vojničkog života. Vi ste čuvari naše sigurnosti i svih naših vrijednosti. Nikada to nemojte zaboraviti! Uz snagu, samopouzdanje i hrabrost, vaša beretka i *commando* značka čast su koju u svakome trenutku morate biti spremni čuvati i braniti. Siguran sam kako vaš poziv velikom broju mladih ljudi predstavlja vrijednost kojoj teže – biti svoj, snažan, hrabar i dosljedan. Zato, nikada nemojte dopustiti da vam bilo tko oduzme ono što vas čini specijalcima. Biti specijalac je stil života i zapamtite kako svoju posebnost nosite i onda kada niste u odori. Čuvajte jedni druge, obitelj i prijatelje i još jednom čestitam vam od srca na ovom velikom postignuću!"

ZSS

TEKST

Janja Marijanović

FOTO

Tomislav Brandt

"Specijalne snage bile su potrebne uvijek i bit će potrebne i dalje, a pitanje je samo trebamo li ih još više. Želim vam uspješnu profesionalnu i radnu karijeru i ostanite domovini uvijek vjerni," rekao je admiral Robert Hranj

A dark, blurred background image of soldiers in a field at night, with orange lights visible from fires or equipment.

"Koristite samopouzdanje za svladavanje osobnih i profesionalnih izazova, ali nikad za uzdizanje iznad drugih, jer u poniznosti leži vaša snaga," poručio je zapovjednik ZSS-a

COMMANDO MOLITVOM DO NAJELITNIJIH SNAGA HRVATSKE VOJSKE

U vojarni "Josip Jović" na Udbini održana je 27. srpnja u večernjim satima prigodna svečanost kojom je obilježen završetak Temeljne obuke za specijalna djelovanja Zapovjedništva specijalnih snaga (ZSS) Hrvatske vojske.

Pripadnici koji su uspješno završili obuku, pod okriljem noći, uz svjetlost baklji, izrekli su *commando* molitvu, nakon čega su im uručene diplome.

Svečanosti *commando* prisegе nazočio je načelnik Glavnog stožera OSRH admiral Robert Hranj, zapovjednik ZSS-a brigadir Ivan Miloš, pročelnik Vojnog ureda Kabineta za obranu i nacionalnu sigurnost Predsjednika Republike kontraadmiral Predrag Stipanović, zapovjednik Gardijske mehanizirane brigade brigadni general Dražen Ressler, ostali visoki uzvanici te nekadašnji zapovjednici i pripadnici specijalnih postrojbi. Obraćajući se nazočnim, zapovjednik ZSS-a rekao je kako odlukom o pristupanju Zapovjedništvu specijalnih snaga novi komandosi pokazuju da su spremni staviti svoje osobne interese iza interesa službe i prihvati ovaj poziv i dužnost kao način života. "Zapovjedništvo specijalnih snaga u svojem djelovanju slijedi načelo kvalitete ispred kvantitete, što ste vi zajedno s našim instruktorskim timom i potvrdili," rekao je brigadir Miloš i odao priznanje instrutorima ZSS-a za njihovo zalaganje i predanost da prepoznaju osobine i potencijal budućih specijalaca.

"Želim vjerovati da ste dali dublji smisao ovoj požrtvovnosti i odricanju jer će vas to u budućnosti sigurno voditi. Moj vam je savjet da oprezno koristite snažan alat koji ste stekli, a to je samopouzdanje. Koristite ga za svladavanje osobnih i profesionalnih izazova, ali nikad za uzdizanje iznad drugih, jer u poniznosti leži vaša snaga," zaključio je zapovjednik ZSS-a te još jednom čestitao novim komandosima i zaželio im dobrodošlicu u postrojbu.

Temeljna obuka za specijalna djelovanja sastoji se od selekcije i obuke, što uključuje individualno osposobljavanje i obuku malih timova, te od završnog i najvažnijeg dijela – *commando* obuke. Individualno osposobljavanje obuhvaća obuku temeljnih i naprednih vojnih vještina, kao što su obuka preživljavanja i temeljna padobraska obuka, a na obuci malih timova pripadnici se obučavaju za djelovanje u sklopu tima. *Commando* obuka treći je, finalni i najzahtjevniji dio Temeljne obuke za specijalna djelovanja, a obuhvaća obuku u ekstremnim uvjetima.

Novim je komandosima na uspješno završenoj obuci čestitao i načelnik Glavnog stožera OSRH. Rekao je kako će njihove vještine i sposobnosti trebati hrvatskim Oružanim snagama i hrvatskoj državi u iznimnim situacijama za najteže i najsloženije zadaće.

"Takve vještine nose veliku odgovornost i morate ih koristiti u skladu sa zakonima i propisima, u skladu s interesima i ciljevima Republike Hrvatske. Specijalne snage bile su potrebne uvijek i bit će potrebne i dalje, a pitanje je samo trebamo li ih još više. Želim vam uspješnu profesionalnu i radnu karijeru i ostanite domovini uvijek vjerni," rekao je admiral Hranj. Uspješno provedena Temeljna obuka za specijalna djelovanja, koja traje gotovo šest mjeseci, a posebno njezin završni i najzahtjevniji dio, preduvjet je da bi se postalo pripadnik Zapovjedništva specijalnih snaga.

Nakon obraćanja dužnosnika slijedila je ceremonija uručenja diploma, zelenih beretki i *commando* znački, čime je elitno društvo specijalnih snaga dobilo iznimno pojačanje.

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA

Uručenjem diploma i znački na Kninskoj tvrđavi završila je šestotjedna obuka 7. naraštaja polaznika obuke za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić"

Tekst: Janja Marijanović / Foto: Tomislav Brandt

Polaznicima 7. naraštaja obuke za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić" Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" nakon završne 88 kilometara duge hodnje od Udbine do Knina uručene su 27. srpnja na Kninskoj tvrđavi značke i diplome. Svečanoj završnoj ceremoniji u Kninu nazočio je načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske admirал Robert Hranj, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-pukovnik Boris Šerić, zapovjednik ZOD-a "Fran Krsto Frankopan" brigadni gene-

ral Željko Ljubas, zapovjednik Gardijske mehanizirane brigade brigadni general Dražen Ressler, zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade brigadir Valentin Skroza i drugi. Na uspješno završenoj obuci polaznici ma je čestitao načelnik Glavnog stožera OSRH, koji je posebno istaknuo završni čin cijele obuke, 88 kilometara dugu hodnju od Udbine do Knina, čime su još jednom spojena dva grada koja znače puno u povijesti hrvatske države. "Cilj obuke nije bio provjeriti vaše psihofizičke sposobnosti. Cilj obuke bio je

SREDIŠTE ZA RAZVOJ VOĐA "MARKO BABIĆ"

Čestitka ministra obrane

"Poštovane polaznice i polaznici obuke Središta za razvoj vođa 'Marko Babić', od srca vam čestitam na završenoj obuci, obuci koja je od svakoga od vas zahtijevala da uložite maksimalno sva svoja znanja i vještine te svakoga dana pomicete vlastite granice. Hodnja od Udbine do Knina duga 88 kilometara bila je krajnji test vaše izdržljivosti i svih vaših sposobnosti, gdje ste ponovno dokazali koliko ste izvrsni. Zbog svakoga od vas ponosno mogu reći kako čvrsto vjerujem u sjajnu budućnost Hrvatske vojske. Budite ponosni što uz stekena nova znanja promičete i sva ona iskustva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Ti teški ratni dani pokazali su kako je upravo dočasnik temelj pobjeda i uspjeha, a Središte u Šepurinama bilo je rasadište vrhunskih ratnika i vođa. Hvala vam što zajedno s nama gradite još spremniju, jaču i snažniju Hrvatsku vojsku. Nikada nemojte posustati u suočavanju s izazovima, brinite se jedni o drugima, čuvajte svoju domovinu i budite istinski pobjednici!"

vinskog rata i ponosni pripadnici pobjedničke Hrvatske vojske," poručio je brigadni general Ljubas.

Najboljim polaznikom 7. naraštaja proglašen je poručnik Vid Števinović, koji je nagrađen pištoljem HS s posvetom načelnika Glavnog stožera OSRH.

"Dao sam sve od sebe na iznimno zahtjevnoj obuci i nastojao u svakom trenutku podizati zajednički duh. Mislim da su kolege to prepoznali i zbog toga me izabrali za najboljeg polaznika naraštaja," rekao je poručnik Števinović.

Viši instruktor Središta nadnarednik Dalibor Petrović rekao je kako polaznici ovom obukom stječu veliko iskustvo. Mogu usto testirati svoje granice i mogućnosti i pruža im dobru priliku za razvoj.

Poručnica Eva Marija Bilić, jedna od pet polaznica koje su uspješno završile obuku, kaže kako je izvanredan osjećaj popeti se na Kninsku tvrđavu nakon šestotjedne obuke i 88 kilometara dugе hodnje. "Obuka je bila jako izazovna, ali svi smo bili složni i držali smo se stalno zajedno kako bismo što lakše prebrodili tih šest tjedana. Glavna lekcija koju sam naučila na cijeloj obuci je da zajedništvo čini čuda."

Izazovnu i vrlo zahtjevnu obuku za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić" završilo je 50 polaznika 7. naraštaja, među kojima je pet žena. Do danas tu je obuku uspješno završilo 319 pripadnika Hrvatske vojske.

DO KNINSKE TVRĐAVE

ukazati vam na značaj kolektiva i timskog rada, kao i na sve izazove donošenja odluke pod stresom i opterećenjem. Na vama je cjeloživotno učenje i usavršavanje, budite uspješni vođe i upravljajte ljudima tako da ih motivirate i ohrabrujete," zaključio je admiral Hranj.

Zapovjednik ZOD-a čestitao je polaznicima obuke na uspješnoj i profesionalno izvršenoj zadaći i naglasio kako obuka za razvoj vođa pod gesлом ZNOJ ŠTEĐI KRV ostvaruje viziju razvoja časnika i dočasnika u stručne, odlučne, prilagodljive i visokomotivirane vođe koji će biti primjer podređenima i oslonac nadređenima u provedbi zadaća.

"Budite ponosni nasljednici dragovoljaca Domo-

U prvim minutama nedjelje 3. srpnja 2022. Josip Kordić našao se u dvorištu obiteljske kuće koju je zahvatio požar. U njoj su, nesvjesne pogibelji, spavale dvije žene i četvero djece. Kućom se širio gust, otrovan dim, nestalo je struje, vrata su bila zaključana – no, i prije nego što su stigli vatrogasci, Josip je žene i djecu izvukao iz kuće i spasio

TEKST I FOTO
Lada Puljizević

DAJ PET

Josip Kordić, vojnik, 3. motorizirana satnija Motorizirane bojne Vukovi

Priča o pothvatu vojnika Josipa Kordića, pripadnika 3. motorizirane satnije Motorizirane bojne Vukovi, u svega nekoliko dana proširila se Vinkovcima i tamošnjom vojarnom "5. gardijske brigade Slavonski sokolovi", gdje je satnija Vukova smještena. Prijatelji i kolege čestitaju mu na hrabrosti i sabranosti, novinari ga istražujući događaj nazivaju i zapitkuju, a vojnik Josip Kordić, prisjećajući se nedavnog događaja, još uvijek u nevjericu zavrти glavom i promrmlja: "Ali da sam došao samo deset minuta kasnije..."

Rođen 1987., Josip Kordić vojnik je već 12 godina. Oko odabira životnog poziva, kaže, nije bilo dvojbji. "Otac je bio branitelj u Domovinskom ratu, i brat je bio u ratu s jedva napunjениh 18. Vojska je bila moj odabir i želja, zato sam se i prijavio – a kad je došao poziv za dragovoljno služenje vojnog roka... Tata je bio sretan, brat je rekao: 'Eto, nastavljaš tradiciju', jedino je majka bila malo suzdržana, pa je govorila: 'Pazi na ovo, pazi na ono' – ali to je tako. Mama ko mama," uz osmijeh svojih se prvih koraka u vojničkim čizmama prisjeća Josip Kordić dok se upoznajemo u vojarni "5. gardijske brigade Slavonski sokolovi". Tijekom vojničke karijere uvijek ocjenjivan najboljim ocjenama, više od četrdeset puta dobrovoljni darivatelj krvi, vojnički odmjeren i fokusiran, Josip Kordić suprug je te otac malenog dječaka i djevojčice.

Priča o njegovu pothvatu započinje početkom srpnja, on je tad na godišnjem odmoru, subota je, druženje uz obitelj i prijatelje. Kasnije te večeri Josip, pomažući bratu Krešimiru, odlazi do kuće prijatelja Danijela u čijem je dvorištu skladište u koje trebaju istovariti neke stvari.

"Danijel i ja smo stari prijatelji, zajedno smo odrastali i družili se od djetinjstva. Kasnije se to pretvorilo u obiteljsko druženje i čvrstu povezanost. Danijel, njegova supruga Suzana, djeca Mihael (2) i Zoran (4) te ja i moja supruga Marina, djeca Mia (6) i Petar (4) često smo zajedno, zajednički provodimo vrijeme, odlazimo na godišnje odmore, djeca se druže, slavimo rođendane. U skladište u njegovu dvorištu trebali smo prebaciti stvari. Znao sam da su u kući Suzana, djeca Mihael i Zoran, koji spavaju na katu, i baka – prijateljeva mama koja je smještena u prizemlju. Danijel je bio na putu. Prvo što smo primijetili kad smo stigli bilo je da električna kapija na ulazu ne radi. A onda se pojavio i susjed, pozdravili smo se i pitao nas je osjećamo li miris, kao da

JOPA!

JOSIP KORDIĆ, VOJNIK, 3. MOTORIZIRANA SATNIJA MOTORIZIRANE BOJNE VUKOVI

nešto gori. Nismo osjećali ništa,” kaže vojnik Josip Kordić prisjećajući se prijelomne noći. Sva trojica preskočila su ogradu i ušla u dvorište. Tišina, kuća u mraku, svi spavaju, činilo se mirno – dok nisu prišli kući s druge strane. A onda, kroz zatvoren prozor vidjeli su kako u prizemlju, u kuhinji plamti visok plamen. Požar! Josip govori: “Znao sam da u prizemlju kuće živi baka. Ulazna vrata zaključana. Zvono ne radi. Znači, zbog požara je nestalo struje. Počinjem lupati po vratima, lupam, ali nitko ne odgovara. Konačno, čujem nešto, vrata se otvaraju i pojavljuje se ošamućena starica. Jedva je vidim od dima koji kulja.” Smještaju ženu na sigurno, a Josip se vraća, vanjskim stubištem trči do kata kuće na kojem spavaju Suzana i djeca. “I opet lupam po vratima, vičem: ‘Suzana, otvaraj!’, ništa, nitko. Kroz glavu mi proljeću misli: ‘Molim te, Bože, daj Bože, daj samo da otvorí, šta ču ako ne otvorí?’, lupam – i konačno, čujem, vrata se otvaraju, pojavljuje se Suzana.” Na tom katu vatrica se nije proširila, osjeća se dim, nema struje. Josip Suzani brzo objašnjava da kuća gori, treba izići i traži djecu. Je li osjećao strah? Josip odmahuje glavom pa zastaje i dodaje: “Strah me bilo da dole, u kontaktu s plamenom koji je buktio, ne eksplodira plin i ne digne kuću u zrak.” A o čemu je tad razmišljao? “Samо da nađem djecu i izvučem ih na sigurno, to mi je bilo u glavi. I što ču napraviti ako eksplodira plin, što ako se vatrica proširi. Znao sam da ču majicu staviti na lice, znao sam kako trebam puzati ako zatreba, jer niti mjesec dana prije toga mi smo u vojarni imali vatrogasnu obuku i sve što sam tamo naučio odjednom je bilo u mojoj glavi, složeno i jasno. Prije svega, nema paničarenja. Ostati miran, ostati miran.” Dohvatio je dvogodišnjeg Mihaela iz kretetića, Zorana je nosila majka i tako su izišli iz kuće, na sigurno.

Tad, odahnuvši jer svi su spašeni, nazvao je 112. “Sve s nedavne obuke bilo mi je u glavi. Znao sam da trebam nazvati 112, kratko i pre-

cizno reći o čemu se radi, adresu, i rekao sam... A onda se Suzana sjetila i povikala da u kući ima još djecel!” Otkud još djece? Gdje su? Na drugom katu kuće spavala su dva tinejdžera, djeca prijatelja koji su došli iz SAD-a.

Josipov brat trči prema stanu, grabi uz vanjsko stubište, Josip ukorak s njim, u prizemlju gori kuhinja, i plin je u kuhinji, samo da ne eksplodira!, Vatrogasaca još nema, on lupa na vrata stana, pokušava otvoriti, ali ne može. Doziva, ništa, ništa. Nitko ne otvara.

Tjedan nakon te noći vojnik Josip Kordić objašnjava: “Tinejdžeri žive u Americi, noć je, nestalo je struje, čuje se buka, galama, nepoznati glasovi, lupanje po vratima – i oni su zaključili da je došlo do pljačke. To se u Americi često događa, uče ih da se u takvim situacijama zaključaju i ne javljaju – pa su tako i oni napravili. Uplašili su se, mlađi je dobio napadaj panike, zvali smo ih imenom, vikali da je požar – ali nisu nam poznali glasove i nisu htjeli otvoriti.”

Potrajalo je uvjeravanje i nagovaranje, vatrica se širila. Kad su konačno i tinejdžeri izvučeni, stigli su vatrogasci pa s maskama i kisikom ušli u kuću i počeli gasiti.

“Eto”, zaključuje Josip, “kvar na perilici suđa izazvao je požar, plin samom srećom nije eksplodirao, a djeca su se na kraju veselila što im je došao vatrogasnji kamion. A meni i sad kad razmišljam prođe kroz glavu – što bi bilo da sam došao samo deset minuta kasnije? I naježim se od toga.”

O čemu je tad razmišljao? “Samо da nađem djecu i izvučem ih na sigurno, to mi je bilo u glavi. I što ču napraviti ako eksplodira plin, što ako se vatrica proširi. Znao sam da ču majicu staviti na lice, znao sam kako trebam puzati ako zatreba, jer niti mjesec dana prije toga mi smo u vojarni imali vatrogasnu obuku i sve što sam tamo naučio odjednom je bilo u mojoj glavi, složeno i jasno. Prije svega, nema paničarenja. Ostati miran, ostati miran.”

Sljedećeg jutra, dok se vonj paljevine i dima još osjećao u kosama i odjeći, a nakon prvog šoka, obrisi razmjera izbjegnute tragedije svim sudionicima postajali su sve jasniji. Josip Kordić došao je vidjeti kako su prijateljica i djeca koju je spasio. Ona je zaplakala, grila ga i zahvaljivala – a onaj dječačić kojeg je nekoliko sati ranije u gorećoj kući dograbio iz krevetića pa ga bunovnog i uplašenog privio uza sebe iznoseći ga na sigurno, on je pritrčao, bacio mu se u zagrljaj i zafrfljao: "Daj pet, Jopa!"

Ekipa Hrvatskog vojnika imala je zadovoljstvo i privilegiju pratiti mali dio jedinstvenog ciklusa zajedničke obuke hrvatskih i američkih vojnih specijalaca, poznatog kao Joint Combined Exchange Training (JCET)

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

TRAŽI SE SA

A photograph showing the silhouettes of several soldiers in military gear against a vibrant orange and yellow sunset sky. One soldier in the foreground is holding a branch with leaves and small flowers. The scene conveys a sense of quiet observation or contemplation.

VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"

VRŠENSTVO

VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"

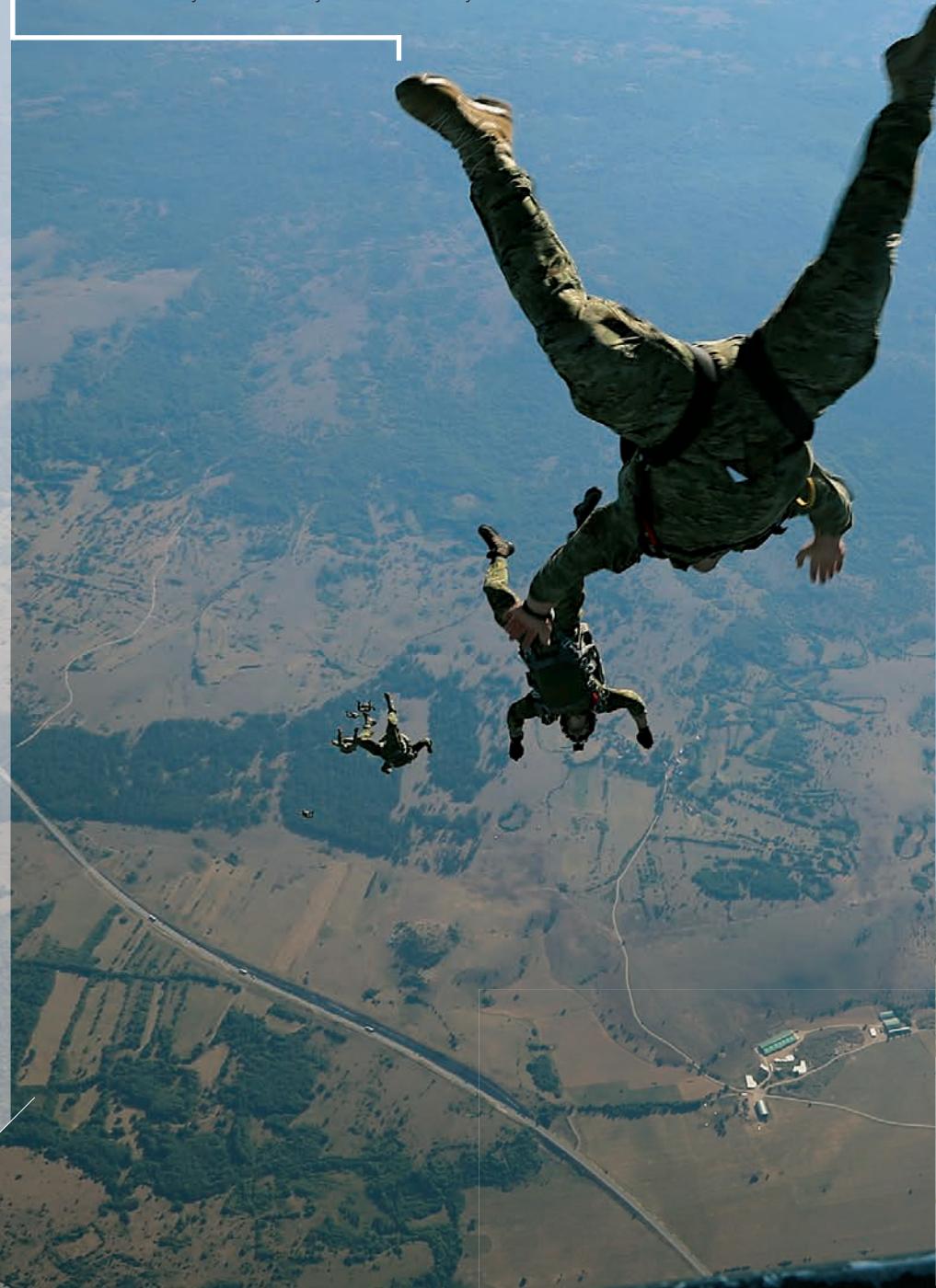
Stojimo na uzletno-sletnoj stazi za zrakoplove u vojarni "Josip Jović". Ekipi Hrvatskog vojnika česti su gosti na Udbini, ali na pisti uglavnom vidamo vojnike koji je prelaze tijekom obuke ili, pak, kopnena vozila čiji vozači i putnici uvježbavaju kretanje i različite taktičke radnje. Sunce nesmiljeno při jer se približava podne, no mi uporno gledamo u nebo. I nakon nekog vremena pojavljuje se točkica koja postaje sve veća i veća, a na kraju se formira u veliku letjelicu. Uskoro slijće glasoviti Hercules, pripadnik najpoznatijeg tipa vojnih srednjih taktičkih transportnih aviona na svijetu. Sive je boje, s oznakama Američkog ratnog zrakoplovstva. Detalji otkrivaju da je riječ o inačici MC-130J Commando II, ponajprije namijenjenoj borbenim operacijama specijalnih snaga. Riječ je o vjerojatno najmodernijem i najzahtjevниje opremljenom tipu Herculesa, koji je u operativnoj uporabi tek nešto više od deset godina. Prije svega, namijenjen je za potporu specijalnim postrojbama američkih oružanih snaga. A neki su od njihovih pripadnika ovdje, na Udbini, zajedno s hrvatskim kolegama iz Zapovjedništva specijalnih snaga.

PROCEDURE IDU GLATKO

Dakle, imali smo zadovoljstvo i privilegiju pratiti mali dio jedinstvenog ciklusa zajedničke obuke hrvatskih i američkih specijalnih snaga, poznatog kao Joint Combined Exchange Training (JCET). Zajednički je cilj razmjena iskustava i znanja, uspostava partnerskih odnosa i povećanje interoperabilnosti, kroz zajedničko uvježbavanje pojedinačnih i timskih zadaća, do integracije sposobnosti u Namjenski organiziranu grupu specijalnih snaga (Special Operations Land Task Group – SOLTG).

Slijetanje velikog aviona dio je obučnog scenarija. Udbina nije čest domaćin letjelicama, no jedna je od ključnih sposobnosti specijalnog Herculesa upravo slijetanje na tzv. nepripremljene uzletno-sletne staze, pa su sve procedure tekle glatko. Kad se avion zaustavio i kad smo dobili dopuštenje naših domaćina iz ZSS-a, približili smo

se skupini hrvatskih i američkih specijalaca koji su stajali uz pistu. Uz njih su i neobična laka taktička vozila MRZR-4 tvrtke Polaris, koje Amerikanci vole zvati *Razor*, a služe brzom taktičkom prijevozu vojnika s osnovnom opremom. Koliko god diskretno postavljali novinarska pitanja, od sugovornika nismo čuli mnogo. Tek neke komentare o pješačkom oružju koje koriste. Hrvati većinom imaju puške HK 416, a Amerikanci svoje standardne M4, s tim da je zanimljivo bilo vidjeti i strojnici MG 5. No, oružja su im, kao prvo, obojena prikrivnim uzorcima, a kao drugo, toliko su prekrivena optičkim i drugim dodacima da ih je, vjerujemo, prepoznati na prvi pogled teško i najvećim znalcima. U svakom slučaju, Hrvati i Amerikanci uskoro su se počeli ukrcavati u vozila i u više navrata uvježbavali brzo ukrcavanje i iskrcavanje u Hercules zajedno s *Razorima*.

POVEĆAVANJE INTENZITETA

Unatoč atraktivnom avionu, bio je to mali detalj ciklusa uvježbavanja, a mi smo došli otprilike na sredini. Obuka je zamišljena tako da se kroz četiri tjedna postupno povećava intenzitet i kompleksnost. Glavni su sudionici ZSS-ova 1. grupa specijalnih snaga i 10. grupa specijalnih snaga Američke kopnene vojske. Potonja je najstarija postrojba specijalnih snaga Američke kopnene vojske, a geografski je nadležna za Europu. Bazirana je u Fort Carsonu, Colorado, a jedna od tri bojne 10. grupe smještena je u Stuttgartu, SR Njemačka. Prva dva tjedna posvećena su zajedničkom uvježbavanju na razini timova specijalnih snaga, a zadnja dva integraciji s nadređenim zapovjedništvom i drugim sastavnicama u već spomenutu grupu – SOLTG. Iz OSRH uključeni su još i pripadnici ZSS-ove 5. grupe specijalnih snaga, Obavještajne pukovnije, 93. krila HRZ-a s helikopterima OH-58D Kiowa Warrior, pa i pripadnici hrvatskog MUP-a iz ATJ Lučko. Ekipa iz Herculesa pripada USAF-ovojoj 67. eskadrili za specijalne operacije. "Ovdje možemo u vlastitom ritmu i uz vlastitu organizaciju odabratи obučne procese na koje želimo staviti naglasak, i to u vrlo širokom spektru koji nam omogućuje vojarna 'Josip Jović' i njezina okolica. Radimo i danju i noću, i zelene i urbane operacije," ističe naš sugovornik, časnik ZSS-a kojeg ćemo jednostavno nazvati Satnik.

Za još jednu radnu točku valjalo se približiti podnožju brda koje nadvisuje pistu. U sigurnim su prirodnim usjecima različita streljšta. Prvo smo u improviziranom *seetu* pratili *breaching*, tj. upad u objekte. To je obično zadaća timova od nekoliko specijalaca, a kroz vrata objekta u kojem se krije protivnik ulaze s pomoću dva sredstva: sačmarice ili manje količine plastičnog eksploziva. Tim iz ZSS-a koristio je sačmaricu Maverick 88 američke tvrtke Mossberg. Njihove postupke pažljivo su pratili američki, kao i kolege iz ATJ-a Lučko. Upravo je to bila prilika u kojoj su razmjenjivali

iskustva, raspitivali se i raspravljali praktički o svakom koraku koji se provodio pri ponavljanjima kratke akcije. "Gledano iz kuta terminologije, planiranja i provedbe operacije, potpuno smo standardizirani na razini NATO-a. Razlike su u detaljima vezanim uz taktiku konkretnе postrojbe, no ti postupci i metode u kojima se razlikujemo imaju svoje taktičke razloge u svakoj postrojbi i uopće ne utječu na našu zajedničku provedbu operacije. Uostalom, ovdje smo i zato da shvatimo jedni druge. Evo, Amerikanci su jučer rekli da se kod Hrvata, kratko i jasno, vidi da je sve što radimo uvježbano, isprobano i ima smisla. Više od toga ne možemo ni očekivati," naglašava Satnik.

COMMANDO – SUPROTNA STRANA

Malo dalje pučnjevi su se čuli intenzivnije jer provodila su se situacijska gađanja. Kretanje nam je bilo ograničeno iza sigurnosnog nasipa, no ipak smo mogli promatrati gađanje. Ljudi su nastupali i uvježbavali se pojedinačno, pa u binomima, pa u timovima. Na našu primjedbu da jedna od meta izgleda dobro stigao je brzi odgovor: "Izgleda dobro tek kad je izbušimo! To znači da smo puno i dobro gađali." I inače se vidjelo da svi zaista uživaju

VOJARNA "JOSIP JOVIĆ"

u gađanjima, no to je tipično za sve vojnike, ne samo za specijalce.

Nažalost, na Udbini smo bili samo jedan dan, a JCET je još danima nudio mnoštvo atraktivnih događaja: dnevne i noćne padobranske skokove s prisilnim otvaranjem i slobodnim padom, blisku zračnu potporu Kiowa, gađanja iz protuoklopnih sredstava, blisku borbu u urbanom području... Kao vrhunac uvježbavanja, SOLTG s ojačanjima djelovat će u fiktivnom scenariju hibridne prijetnje, na više lokacija i sa stvarnim igrajućim protivničkim snagama.

Ipak, i malo vremena bilo nam je dovoljno za velike dojmove, a specijalci su navikli obavljati svoj posao u miru, bez medijskih reflektora. Najbolji su kad se ne vide, kad i ne znate da su blizu vas. "Uz međunarodnu stratešku vojnu vježbu specijalnih snaga Trojan Footprint, koja je provedena u svibnju, za ZSS je JCET iznimno važan upravo zbog integracije, ne samo sa sastavnicama iz OSRH i MUP-a nego i s Amerikancima, koji se uključuju s tehnologijom koja je praktički vrhunac za specijalne operacije. Mogu zaključiti da su sve snage koje sudjeluju u JCET-u dobro uvježbane, upravo zbog nevjerojatno velikog broja ponavljanja svih vježbovno-obučnih radnji i procesa. Traži se savršenstvo!" zaključuje Satnik.

NOVI STRATEŠKI KONCEPT NATO-a

Temeljni dokument koji su na samitu u Madridu donijeli čelnici država i vlada članica Sjevernoatlantskog saveza nastao je u kontekstu nove i neizvjesne globalne sigurnosne situacije. Postavlja jasan cilj: Savez treba ostati spreman i imati sve potrebne resurse za ispunjavanje svojih temeljnih zadaća. Tekst pred vama donosi skraćeni pregled ključnih informacija iz dokumenta

Članice NATO-a žele živjeti u svijetu u kojem se poštuju suverenitet, teritorijalni integritet, ljudska prava i međunarodno pravo i u kojem svaka zemlja može odabratи vlastiti put, bez agresije, prisile ili subverzije – jedna je to od temeljnih tvrdnji iz novog Strateškog koncepta NATO-a, usvojenog

TEKST
Vladimir Štimac

FOTO I ILUSTRACIJE
NATO

29. lipnja 2022. na samitu u Madridu. Osmišljen je kako bi osigurao da NATO ostane spreman za budućnost. Najkraće rečeno, Strateški koncept je, uz Sjevernoatlantski ugovor kojim je 1949. Savez utemeljen, ključni dokument koji služi kao nacrt za političko i operativno djelovanje NATO-a i definira njegove potrebne sposobnosti. Dokument deklarira vrijednosti i svrhu NATO-a, daje procjenu aktualnog sigurnosnog okruženja i usmjerava političke i vojne odluke. Od kraja hlad-

nog rata Strateški koncept ažurira se otprilike svakih deset godina. Zadnji, koji je sad izmijenjen, datira iz 2010. godine. Njegovi postulati tada su se odnosili i na strateško partnerstvo s Rusijom, temeljeno na sporazumu NATO-a i Rusije iz 1997. godine. Svijet se otad znatno promijenio kao rezultat ruskih postupaka i rizika za sigurnost u euroatlantskom području. Bilo je stoga potrebno revidirati prethodnu pretpostavku da je euroatlantsko područje u miru i da je konvencionalni napad na teritorij NATO-a malo vjerojatan. Ruski nezakoniti i brutalni agresorski rat protiv Ukrajine, koji je i napad na europski miroljubivi poredak, otad je dodatno ojačao potrebu za akcijom.

Britanski, estonski i francuski vojnici na obilježavanju pete obljetnice ustrojavanja NATO-ove multinacionalne Borbene grupe Estonija 12. svibnja 2022. Fokus novog Strateškog koncepta na temeljnoj je zadaći jačanja zajedničkog odvraćanja i kolektivne obrane, koju simboliziraju upravo zajedničke postrojbe na istočnim granicama Saveza

NATO

Naslovica Strateškog koncepta objavljenog u PDF formatu na internetskim stranicama NATO-a. Riječ je o jasnom, jednostavnom i jezgovitom dokumentu na 11 stranica

Novi Strateški koncept NATO-a daje jasan skup smjernica za Savez u srednjoročnoj perspektivi. U novom dokumentu Rusija se više ne može smatrati partnerom te je identificirana kao najznačajnija prijetnja saveznicama i miru te stabilnosti u euroatlantskom području. U tom kontekstu, fokus je na temeljnoj zadaći jačanja zajedničkog odvraćanja i kolektivne obrane. Obrambeni planovi NATO-a sve će se više fokusirati na sposobnosti za sukobe visokog intenziteta, u više domena protiv "konkurenta s nuklearnim oružjem". To, međutim, ne umanjuje značaj drugih dviju temeljnih zadaća NATO-a – sprečavanja kriza i upravljanja njima te zajedničke sigurnosti. Temeljne su zadaće komplementarne, čime se osigurava kolektivna obrana i sigurnost svih saveznica.

SVRHA I ODGOVORNOST

Navodeći svrhu i načela Strateškog koncepta, NATO ističe svoju odlučnost za očuvanje slobode i sigurnosti saveznica. Njegova je ključna svrha i najveća odgovornost osigurati kolektivnu obranu od svih prijetnji, iz svih smjerova, pri čemu se naglašava obrambeni karakter Saveza. Savez poboljšanjem individualne i kolektivne otpornosti i tehnološkom nadmoći želi osigurati ispunjavanje svojih temeljnih zadaća. U tom je kontekstu u izvršavanje svih zadaća nužno integrirati svijest o klimatskim promjenama, ljudskim pravima, pravima

NATO

žena, tj. ravnopravnosti spolova, kao i posvećenosti miru i sigurnosti. Od 2010., a posebno od 2014., kad je Rusija prvi put napala Ukrajinu i nezakonito pripojila poluotok Krim, rastuća ruska agresivnost, kao i uspon Kine, doveli su do novog georešteškog okruženja koje karakterizira povratak strateškog natjecanja. Ruska Federacija prekršila je norme i načela koji su pridonijeli stabilnom i predvidljivom europskom sigurnosnom poretku. Danas je najznačajnija i izravna prijetnja sigurnosti saveznica te miru i stabilnosti u euroatlantskom području. U svjetlu tih činjenica, Ruska Federacija ne može se smatrati partnerom NATO saveza. Međutim, NATO je i dalje voljan zadržati otvorene kanale komunikacije s Moskvom kako bi se omogućilo upravljanje rizicima i njihovo ublažavanje, sprječila escalacija i povećala transparentnost. NATO je 2017. počeo raspoređivati postrojbe na svojem istočnom i jugoistočnom krilu, a od početka agresije na Ukrajinu 2022. odlučio je znatno ojačati svoje sustave odvraćanja i obrane. Najnoviji Strateški koncept bilježi te važne događaje i određuje budući smjer u promjenjivom i izazovnom sigurnosnom okruženju. U

Na samitu u Madridu istaknuto je i da je Strateški koncept vodilja za zaštitu svih saveznica i gotovo milijardu njihovih stanovnika

dokumentu je jasno naglašena važnost jačanja sustava odvraćanja i obrane kao okosnice obveze iz članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora koji govori o međusobnoj obrani ("Stranke su suglasne da će se oružani napad na jednu ili više njih u Europi ili u Sjevernoj Americi smatrati napadom na sve njih..."). I dalje stoji jasna izjava vezana uz NATO-ove nuklearne sposobnosti, čija je temeljna svrha očuvanje mira i odvraćanje od agresije. Sve dok postoji nuklearno oružje, NATO će ostati i nuklearni savez.

RAZLIČITI IZAZOVI

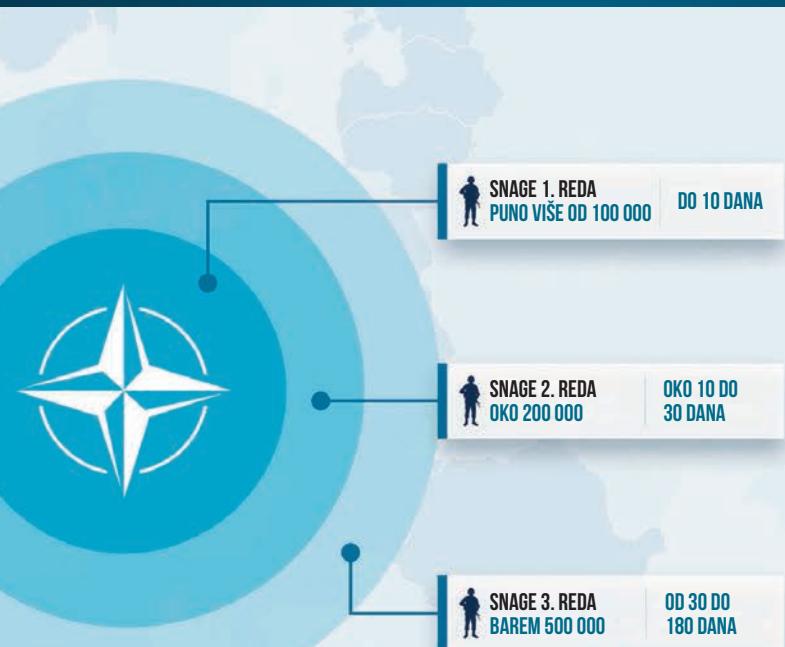
Širom svijeta autoritarni akteri dovode u pitanje interese, vrijednosti i demokratski način života članica NATO-a. Miješaju se u demokratske procese i institucije te ciljaju na sigurnost građana putem hibridnih napada, izravno i putem posrednika. Provode zlonamjerne aktivnosti u kibernetičkom prostoru i svemiru, promiču kampanje dezinformiranja, instrumentaliziraju migracije, manipuliraju opskrbom energije

NOVI NATO-ov MODEL SNAGA

Na NATO-ovu samitu u Madridu čelnici država i vlada dogovorili su novi NATO-ov model snaga (NATO Force Model). On će uvelike ojačati savezničke sposobnosti odgovora i dovesti ih na višu razinu spremnosti od one koju imaju trenutačne Snage brzog odgovora (NATO Response Force – NRF), koje će i zamijeniti. NATO Force Model na raspolažanju će imati više postrojbi visoke razine spremnosti u različitim domenama ratovanja: kopnenoj, morskoj, zračnoj i kibernetičkoj. Te će postrojbe biti unaprijed pripremljene u skladu s posebnim planovima za obranu saveznica. Pobiljšat će se NATO-ova sposobnost da u kratkom vremenu odgovori na bilo kakve nepredviđene odnosno križne situacije. Članicama će se usto omogućiti da daju više snaga na raspolažanje NATO-u u skladu s dogovorenim doprinosom.

U okviru sadašnjeg NRF-a, saveznice mogu dati na raspolažanje oko 40 000 vojnika sa stupnjem pripravnosti od 15 dana. Nakon pune implementacije, NATO Force Model omogućit će raspolažanje s više od 300 000 vojnika visoke razine pripravnosti. Detalji vezani uz NATO Force Model, uključujući njegovu veličinu i ustroj, nastavljaju se razvijati. Cilj je NATO-a da s novim modelom snaga postigne rast sadašnjih borbenih grupa koje su razine boje na razinu brigade s višim stupnjem pripravnosti, kako bi se ojačale sposobnosti obrane i odvraćanja. Planirano je da tranzicija na taj model bude završena 2023. godine.

i koriste ekonomsku prisilu. Terorizam, u svim svojim oblicima i manifestacijama, najizravnija je asimetrična prijetnja sigurnosti građana članica NATO-a kao i međunarodnom miru i prosperitetu.

U Strateškom konceptu prvi se put izrijekom spominje i Narodna Republika Kina, čije su ambicije izazov za interes, sigurnost i vrijednosti NATO saveza. Kina koristi širok raspon političkih, ekonomskih i vojnih alata kako bi povećala svoj globalni utjecaj i projicirala moć, a ostaje nejasna u pogledu strategije, namjera i vojnog jačanja. NATO ostaje otvoren za konstruktivnu suradnju, uključujući izgradnju uzajamno transparentnih odnosa.

Kibernetički prostor izazovan je u svakom trenutku. Zlonamerni akteri nastoje degradirati kritičnu infrastrukturu, ometati vladine službe, izvlačiti obavještajne podatke, ukrasti intelektualno vlasništvo i ometati vojne aktivnosti. Strateški koncept tretira klimatske promjene kao izazov našeg vremena s golemlim utjecajem na sigurnost. Klimatske su promjene multiplikator kriza i prijetnji. Sve više temperature prouzročuju podizanje razine mora, šumske požare i sve češće i ekstremnije vremenske prilike, potkopavajući sigurnost i ugrožavajući živote i imovinu građana. NATO bi trebao postati vodeća međunarodna organizacija kad je u pitanju razumijevanje i prilagodba utjecaju klimatskih promjena na sigurnost. Savez će predvoditi napore vezano uz procjenu utjecaja klimatskih promjena na obranu i sigurnost, kao i rješavanje tih izazova.

SPOSOBNOSTI ZA TEMELJNU ZADAĆU

Dokument u detaljnijem objašnjenju današnje temeljne zadaće NATO-a naglašava da su odvraćanje i obrana utemeljeni na odgovarajućoj kombinaciji nuklearnih, konvencionalnih i proturaketnih obrambenih sposobnosti, dopunjenih sve-mirskim i kibernetičkim sposobnostima. Održavanje sigurne upotrebe i nesmetanog pristupa svemiru i kibernetičkom prostoru ključni su za učinkovito odvraćanje i obranu. Savez će osigurati robusnu, otpornu i integriranu zapovjednu strukturu, povećati usklađenost svojih i nacionalnih obrambenih planova te ojačati i modernizirati strukturu snaga. Usto, uložit će napore u identificiranje i ublažavanje strateških ranjivosti i ovisnosti, uključujući kritičnu infrastrukturu, opskrbne lance i zdravstvene sustave.

Međutim, strateška stabilnost, ostvarena učinkovitim odvraćanjem i obranom, kontrolom naoružanja i razoružanjem te

STRATEŠKI DOKUMENTI NATO-A OD 1949.

Vrijeme od formiranja NATO-a obilježavaju dva različita povijesna razdoblja unutar kojih je razvijao strateške dokumente – hladni rat i doba nakon hladnog rata.

Od 1949. do 1991. strategiju NATO-a uglavnom su karakterizirali obrana i odvraćanje. U zadnja dva desetljeća tog razdoblja ipak je stavljen fokus na dijalog i smanjenje napetosti u međudržavnim odnosima. Postojala su četiri strateška koncepta, popraćena dokumentima koji su sa-državali mјere za njihovu provedbu.

NATO je od 1991. godine usvojio širi pristup u kojem su pojmovi suradnje i sigurnosti nadopunjivali osnovne koncepte odvraćanja i obrane. Nakon terorističkih napada 11. rujna 2001. veću pozornost posvećuje borbi protiv terorizma, širenja oružja za masovno uništenje, kao i hibridnom ratovanju te novim i potencijalno opasnim tehnologijama.

Nakon hladnog rata izdana su tri neklasificirana strateška koncepta (1991., 1999. i 2010.), dopunjena klasificiranim vojnim dokumentima.

Strateški koncept iz 2010., naslovjen *Aktivni angažman, moderna obrana*, objavljen je na samitu u Lisabonu. Bila je to vrlo jasna i odlučna izjava o vrijednostima i svrsi NATO-a s tri temeljne zadaće: kolektivna obrana, upravljanje krizama i zajednička sigurnost. Pružao je procjenu sigurnosnog okruženja u to vrijeme, identificirajući prijetnje kao što su širenje balističkih projektila i nuklearnog oružja, terorizam, kibernetički napadi i temeljni ekološki problemi. Pokrenuo je i stratešku prilagodbu NATO-a te usmjerio njegov politički i vojni kratkoročni kao i srednjo-ročni razvoj. Strateški koncept potvrdio je cilj NATO-a: promicanje međunarodne sigurnosti kroz suradnju i jačanje napora u kontroli naoružanja i razoružanja te naglašavanje politike otvorenih vrata za sve europske zemљe i jačanje partnerstva u širem smislu riječi. Naglašena je i solidarnost Saveza, važnost transatlantskih konzultacija i potreba za uključivanjem u kontinuirani proces reforme i transformacije.

Prvo zasjedanje Sjevernoatlantskog vijeća 17. rujna 1949. u Washingtonu

NATO-ovo istočno krilo: SNAŽNIJA OBRANA I ODVRAĆANJE

40 000 VOJNIKA POD IZRAVNIM
ZAPOVJEĐANJEM NATO-A

100 000 AMERIČKIH VOJNIKA
RASPOREĐENO U EUROPICI

130 SAVEZNIČKIH ZRAKOPLOVA U
VISOKOJ PRIPRavnosti

140 SAVEZNIČKIH BRODOVA NA MORU

Vojni sustav NATO-a prilagođen je novoj situaciji u Europi i podrazumijeva puno snažnije prethodno raspoređivanje vojnih snaga duž istočnog krila Saveza, uključujući zapovjedne i nadzorne strukture, osoblje i opremu, na razini kakva nije viđena od kraja hladnog rata. Znatan dio kapaciteta ostat će stacioniran u bazama u zapadnoj Europi, borbeno spreman odgovoriti na svaku moguću prijetnju.

LIPANJ 2022.

SVI SU BROJEVI INDIKATIVNI

AMFIBIJSKE NAMJENSKE SNAGE

UDARNE SKUPINE

smislenim i recipročnim političkim dijalogom, i dalje je ključna za sigurnost NATO saveza. U tom kontekstu vrata NATO-a ostaju otvorena za sve europske demokracije koje dijele njegove vrijednosti, koje su voljne i sposobne preuzeti odgovornosti i obveze članstva i čije članstvo pridonosi zajedničkoj sigurnosti. Partnerstva su ključna za zaštitu globalne sigurnosti i održavanje međunarodnog poretka.

temeljenog na pravilima. Dokument ističe da su zapadni Balkan i crnomorska regija strateški važni za Savez i izražava spremnost za nastavak potpore euroatlantskim težnjama zainteresiranih zemalja u tim regijama. NATO će povećati napore vezano uz jačanje njihovih sposobnosti rješavanja različitih prijetnji i izazova s kojima se suočavaju i ojačati njihovu otpornost na destruktivno uplitane i prisilu treće strane. Europska unija jedinstven je i vitalan partner NATO-a. Članice NATO-a i članice EU-a dijele iste vrijednosti. NATO i EU imaju komplementarne, koherentne i međusobno podupri-

ruće uloge u očuvanju međunarodnog mira i sigurnosti. Strateški koncept također nadopunjuje Strateški kompas za sigurnost i obranu, koji su u ožujku 2022. usvojili ministri vanjskih poslova i obrane članica EU-a.

OSIGURANJE USPJEHA

Ulaganje u NATO najbolji je način osiguranja stabilne veze između

europskih i sjevernoameričkih saveznica te doprinos globalnom miru i stabilnosti.

Članice NATO-a ravnopravno će podijeliti odgovornosti i rizike za obranu i sigurnost. Osigurat će sve potrebne resurse, infrastrukturu, sposobnosti i snage u cilju ispunjenja temeljnih zadaća. Osigurat će da povećani rashodi za nacionalnu obranu

i zajedničko financiranje NATO-a budu razmjerni sigurnosnim izazovima.

NATO je nužan za euroatlantsku sigurnost. Jamči mir, slobodu i blagostanje. Članice će ostati zajedno u obrani sigurnosti, vrijednosti i demokratskog načina života. NATO jest i ostaje polica životnog osiguranja za svoje članice jer je neizostavno jamstvo europske i transatlantske sigurnosti.

NJEMAČKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO VRIJEME VELIKIH

Uloga Savezne Republike Njemačke u Europi, a i u svijetu znatno se promijenila u zadnjih nekoliko desetljeća, pa tako i uloga te operacije njezinih oružanih snaga (Bundeswehr) i ratnog zrakoplovstva (Luftwaffe). Početkom novog milenija opseg njezinih djelovanja s težišta na Europi proširio se i na složenije operacije na sjeveru Afrike, Bliskom istoku i u srednjoj Aziji. Oslobanac u tim zadaćama bili su zrakoplovni sustavi osmišljeni još u doba hladnog rata. Kako bi grana zadržala tehnološku relevantnost, potrebno je svaldati

TEKST
Marin Marušić

izazov zamjene nekoliko glavnih sustava koji su desetljećima njezina okosnica. U prvom redu radi se o udarnim borbenim avionima Panavia Tornado IDS/ECR, transportnim avionima Transall C-160 i transportnim helikopterima Sikorsky CH-53G. Programi pokrenuti kako bi osigurali njihove nasljednike u zadnjih su nekoliko godina imali više problema, zastoja i obrata iz različitih političkih, industrijskih i financijskih razloga. Novi zamah razvoju tih i drugih programa donijela je jedna od reakcija Njemačke na rusku agresiju na Ukrajinu, tj. izvanredni jednokratni fond za potrebe obrane sa sredstvima koja odgovaraju vrijednosti gotovo dvaju godišnjih obrambenih proračuna. Iz zasad poznatih informacija, više od 40 posto fonda izdvojeno je upravo za tzv. zračnu dimenziju (Dimension Luft) obrane, tj. projekte koji će osigurati snažno

Luftwaffe i u današnjoj neizvjesnoj sigurnosnoj situaciji djeluje i planira budućnost kroz odrednice usvojene desetljećima ranije. Glavna orientacija ostaje strateško savezništvo sa Sjedinjenim Državama i zemljama Europske unije, a povećana finansijska sredstva omogućit će temeljitu obnovu zrakoplovne flote

IZAZOVA

i suvremeno ratno zrakoplovstvo. S obzirom na njihovu ulogu i brojnost (gotovo stotinu), velika se pažnja već godinama posvećuje zamjeni aviona Tornado. Nakon brojnih rasprava, procjena i razmatranja činilo se da je konačna odluka donesena u travnju 2020. godine. Objavljeni plan nавave uključivao je 30 aviona F/A-18E/F Super Hornet, 15 primjeraka njegove inačice za električno ratovanje EA-18G Growler i 40 primjeraka nove tranše aviona Eurofighter Typhoon. Takvim rješenjem zadovoljene su

Eurofighter
Typhoon danas je oslonac njemačkog zrakoplovstva. Često ga se može vidjeti i na međunarodnim vježbama izvan Njemačke, kao i ovaj primjerak iz postrojbe TaktLwG 31 tijekom vježbe Blue Flag 2021 u Izraelu

Foto: Bundeswehr / Falk Bärwald

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

LUFTWAFFE – ZRAKOPLOVNA FLOTA

Borbeni avioni	
Eurofighter Typhoon EF-2000(T)	138 + (38)
Panavia Tornado IDS	65
Električno djelovanje	
Panavia Tornado ECR	20
Global Express 6000 (SIGINT)	0 + (3)
Transportni avioni	
Airbus A400M Atlas	37 + (16)
Lockheed C-130J-30	2 + (1)
Lockheed KC-130J	0 + (3)
Airbus A310 MRTT	1
Airbus A350-941	1 + (2)
Airbus A340-313	2
Airbus A321LR	1 + (1)
Airbus A321-231	1
Airbus A319-133X CJ	2
Bombardier Global Express 6000	3
Bombardier Global Express 5000	3
Helikopteri	
Sikorsky CH-53GA/GS/GE	60
Airbus H145M LUH SOF	15
Eurocopter AS532 Cougar	3
Trenažni avioni	
Grob G120TP	5

Unutar zagrade naveden je broj letjelica koje trebaju biti isporučene.

glavne odrednice njemačke obrambene politike i strategije. S jedne strane, tradicionalno se nabavljaju avioni američke proizvodnje, a s druge strane avioni proizšli iz zajedničke europske proizvodnje, u kojoj važnu ulogu ima i njemačka obrambena industrija. Takvom se odlukom usto provode zadaće postavljene u okviru NATO-a, tj. električno ratovanje i borba protiv sustava za protuzračnu obranu (PZO). Naime, Growler je jedina platforma zapadnog podrijetla koja je i razvijena za misije takvog tipa. Nabavom Super Horneta ispunila bi se još jedna važna saveznička obveza sklopljena s SAD-om, a to je sposobnost nošenja i korištenja (*dijeljenja*) taktičkog nuklearnog oružja. Dodatni plus bila bi mogućnost integrirane obuke (Super Hornet i Growler) s Američkom ratnom mornaricom u bazi u kontinentalnom dijelu SAD-a. Istodobno bi se izbjegao razvoj i nabava usko specijalizirane, malobrojne, a time i skupe inačice borbenog aviona Typhoon za električno ratovanje.

PROMJENA ODLUKE

Međutim, u prosincu 2021. počeli su se nazirati problemi vezano uz njemačku kombinaciju. Američka agencija NNSA (National Nuclear Security Administration) izostavila je Super Hornet s popisa zračnih platformi potvrđenih za nošenje nove inačice taktičke nuklearne bombe B61. Američka ratna mornarica nije pokazala interes za takve sposobnosti s

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

MILIJUN SATI LETA

Transportne avione C-160 Transall zajednički je razvila Njemačka i Francuska, kao zamjenu za starije Noratlas, tip koji su koristila oba zrakoplovstva. Luftwaffe je počeo uvoditi Transalle u uporabu još u lipnju 1968., ukupno ih je isporučeno 114, a svojedobno su bili raspoređeni u tri transportne pukovnije. Kroz pola stoljeća korišteni su u brojnim misijama, u kojima su posebno bile cijenjene sposobnosti za kratka uzljetanja i slijetanja na nepripremljene uzletno-sletne staze. Neke od zadnjih operacija bile su stabilizacijske i trenažne međunarodne misije MINUSMA i EUTM u Maliju. C-160 još su donedavno bili najopremljeniji avioni svoje klase za djelovanje na prvim crtama jer su jedini imali sustave protumjera protiv radarskih i infracrvenih vodenih ugroža. Njihovo postupno povlačenje iz uporabe odvijalo se u skladu s ukidanjem dviju transportnih pukovnija. LTG 61 (Luftransportgeschwader 61) prestala je djelovati krajem 2017., a LTG 63 (Luftransportgeschwader 63) sa zadnjim danima prošle godine, nedugo nakon povlačenja zadnjih Transalla iz operativne uporabe. Imali su više od milijun sati leta!

Foto: Bundeswehr / Lars Iwersen

Avioni Transall (u sredini primjerak obojen za prošlogodišnju oproštajnu turneju) umirovljeni prošle godine bit će zamijenjeni znatno moćnijim transportnim avionima Airbus A400M (dolje). Na vrhu je Typhoon u bojama u povodu proslave 60. obljetnice ustrojavanja postrojbe TaktLwG 74

obzirom na to da je pri samom kraju nabave tog tipa zrakoplova. To je znalo da bi Njemačka morala samostalno početi proces potvrde nakon što bi početkom 2022. godine i službeno bili naručeni avioni Super Hornet i Growler. U međuvremenu je više bliskih zapadnih zemalja odabralo američki višenamjenski borbeni avion pete generacije F-35 Lightning II. Švicarska je u lipnju 2021. potvrdila 36 primjeraka, Finska u prosincu 2021. njih 64, a Kanada u ožujku 2022. čak 88. Na svim je spomenutim natječajima sudjelovao i Super Hornet. Ministarstvo obrane te vojnorakoplovna industrija SAD-a, prije svega Lockheed Martin kao glavni proizvođač Lightninga, pokazuju povećan interes za izvoz. Ra-

zlog je to što je smanjen planirani broj za potrebe Američke vojske – i to posebno nakon što su u skladu s proračunom Pentagona nove narudžbe izravno povezane s nadoknadom troškova njihova održavanja. Novi moment donijelo je i izbijanje rata u Ukrajini, nova sigurnosna situacija te usvajanje specijalnog fonda za obranu. Sve je to utjecalo na promjenu odluke o odabiru novih borbenih aviona te je 14. ožujka njemačka ministrica obrane Christine Lambrecht objavila da će umjesto izvršenja prvotnog plana država primijeniti drugi i kupiti 35 aviona F-35 Lightning II. Zbog razvoja događaja promjena odluke nije bila veliko iznenadenje, a treba reći da je u njemačkim stručnim krugovima potpora nabavi F-35 postojala od samog početka. U obrazloženju odluke navedena je niska zamjetljivost aviona odnosno *stealth* tehnologija F-35A, jedinog zapadnog borbenog aviona pete generacije u proizvodnji, te interoperabilnost s više saveznica koje koriste taj tip aviona. U okruženju Njemačke, F-35 u uporabi je ili će biti u zrakoplovstvima Belgije, Nizozemske, Norveške, Poljske, Italije, Ujedinjenog Kraljevstva i Finske. Očekivano i usporedno s planom nabave aviona, objavljen je i početak razvoja te nabava 15 primjeraka nove inačice Eurofighter-a od paneuropske tvrtke Airbus, sa sustavima koji se očekuju u traženim tehničkim i financijskim okvirima. Na kraju je istaknuto da dolazak aviona F-35 neće utjecati na planove razvoja sustava FCAS (Future Combat Air System), tj. borbenog aviona šeste generacije koji bi se trebao realizirati u suradnji s drugim europskim partnerima.

UDARNI DVOJAC

Četiri desetljeća nakon uvođenja u operativnu uporabu, avioni Tornado i dalje su jedan od nositelja udarne snage Luftwaffe. Trenutačno ih je raspoloživo nešto više od 80, raspoređenih u dvije postrojbe. Jedna je od njih Taktička zrakoplovna pukovnija 51 Immelman (TaktLwG 51) locirana u Schleswigu na samom sjeveru zemlje, a druga je Taktička zrakoplovna pukovnija 33 (TaktLwG 33) u bazi Büchel, sedamdesetak kilometara od granice s Belgijom i Luksemburgom. TaktLwG 51 orijentirana je na misije suzbijanja PZO-a, elektroničko ratovanje i izvidničke operacije. Stoga je većinom opremljena avionima Tornado ECR za elektroničko ratovanje te avionima Tornado s izvidničkim podvjesnicima RecceLite. Pukovnija raspolaže i s osam besposadnih letjelica IAI Heron

Zajednički let izraelskih aviona F-35 (dolje), F-15 (gore) te njemačkog Typhona (u sredini). Nakon nedavne odluke Ministarstva obrane Njemačke, Lightning II nači će se i u sastavu njezina zrakoplovstva

Foto: Bundeswehr / Christian Timmig

Foto: Bundeswehr / Jana Neumann

izraelske proizvodnje. Zadaće TaktLwg 33 više su orijentirane na napade pametnim oružjima na zemaljske ciljeve. Za tu namjenu na raspolaganju su laserski vođene bombe GBU-24 i GBU-54, ali i domaći krstareći projektili Taurus KEPD 350. Još jedna bitna zadaća spomenuta je sposobnost nošenja taktičkih nuklearnih bombi B61 unutar politike savezničkog *dijeljenja* nuklearnog oružja. Dok se čeka zamjena za Tornado, provodi se i njihova modernizacija na standard ASSTA 4.2, koji će omogućiti korištenje novih sustava. U sklopu projekta obnavljaju se njegova oružja za borbu protiv PZO-a. S tvrtkom Northrop Grumman dogovorena je isporuka 91 proturadarског projektila AARGM AGM-88E2. Bit će isporučeni u dvije serije do 2024. i 2025. godine, a zapravo se radi o nadograđenim projektilima HARM AGM-88B koji će uz pomoć tvrtke Alliant Techsystems biti podignuti na viši standard.

Moderniji oslonac Luftwaffeova borbenog zrakoplovstva s fiksnim krilima danas je ipak Typhoon, koji je od 2005. polako uvođen u uporabu. Danas je na raspolaganju 138 letjelica, a zadnje od ranije planiranih isporučene su u prosincu 2019. godine. Kroz projekt Quadriga i dogovor potpisani u studenom 2020., konzorcij Eurofighter trebao bi isporučiti dodatnih 38 primjeraka Tranche 4, znatno naprednijih zrakoplova koji će u Njemačkoj zamijeniti primjerke iz prve tranše. Jedna je od važnih značajki potpuno novi radar AESA tipa, a prvi avioni trebali bi biti isporučeni tijekom 2025. godine. Raspoređeni su u četiri taktičke zrakoplovne pukovnije: TaktLwg 31 Boelcke, TaktLwg 71 Richthofen, TaktLwg 73 Steinhoff i TaktLwg 74. Svaka postrojba specijalizirana je za određeni tip zadaća koje uključuju operativnu obuku za domaće, ali i pilote Typhona iz Austrije (TaktLwg 73); zračnu borbu i misije brzog odgovora te presretanja (71 i 74), kao i napada na zemaljske ciljeve (TaktLwg 31). S vremenom je Typhoon postao puno zrelijii sustav: u zadnjih je nekoliko godina osposobljen ili će to uskoro biti za više novih različitih oružnih sustava. Za napad na zemaljske ciljeve bit će moguće korištenje *pametnih* bombi s dvostrukim navođenjem GBU-48 i GBU-54 (LJDAM). Za zračnu borbu nedavno je postignuta integracija dalekometnih projektila s radarskim navođenjem Meteor. Time je arsenal oružja zrak-zrak upotpunjjen, uz postojeće projektili IRIS-T i AMRAAM. Naglasak

Osnovna je namjena lakih helikoptera H145 LUH SOF potpora i djelovanje s postrojbama posebne namjene. U skladu s potrebama misije mogu biti opremljeni s više različitih sustava zaštite, senzora ili druge posebne opreme

Nedavnom integracijom i uvođenjem projektila zrak-zrak Meteor njemački avioni Typhoon znatno su povećali svoje sposobnosti u zračnoj borbi na velikim udaljenostima

na spremnosti za borbu u zračnom prostoru u skladu je s obvezama i potrebama nadzora zračnog prostora na Baltiku i u istočnoj Europi koje su proizvela ratna događanja u Ukrajini.

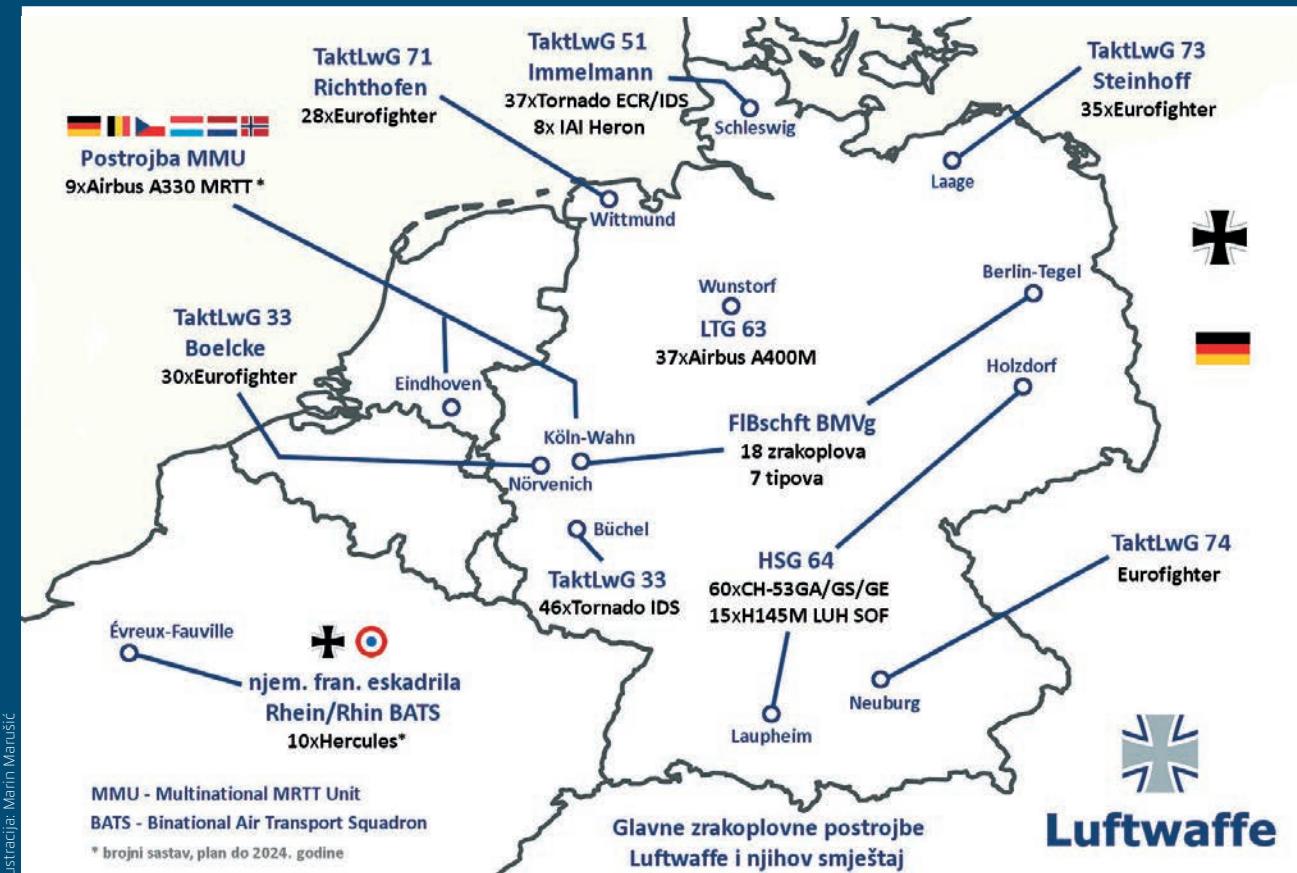
ATLAS SE DOKAZAO

Zbog važnog položaja SR Njemačke unutar Europske unije i NATO-a, njena geografskog položaja i obveza u međunarodnim misijama, iznimno važan dio ratnog zrakoplovstva jest transportno zrakoplovstvo. I ono usvaja nove letjelice, a najveći je izazov zamjena aviona Transall C-160, pouzdane *radilice* i glavnog oslonca transportne flote. Taj je proces počeo uvođenjem u uporabu višenamjenskih transportnih aviona Airbus A400M Atlas. Oslanjajući se na iskustvo i uspješnu suradnju s Transallima, Njemačka i Francuska bile su i pokretači razvoja njegove zamjene. Projektu je pristupilo i Ujedinjeno Kraljevstvo, Italija, Španjolska, Turska i Belgija. Novi Airbus sposoban je za prijevoz znatno većeg tereta do 37 tona mase

Foto: Bundeswehr / Jennifer Güngör

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Ilustracija: Marin Manušić

i to unutar teretnog prostora znatno veće zapremnine. Moguć je i prijevoz više Bundeswehrovih oružnih sustava poput helikoptera H145M, NH90 ili Tiger, ali i kopnenih oklopnih vozila, kao što su Fuchs ili Puma. Usprkos veličini, A400M prilagođen je za slijetanje na nepripremljene uletno-sletne staze, a svaki proizvedeni primjerak uz manje modifikacije trebao je biti prilagođen za zadaće dopune goriva u zraku. Avion je često bio na meti kritika zbog nekih tehničkih nedostataka i kašnjenja pri isporuci, ali izgleda da su najteži dani tog velikog europskog projekta iza nas. Prvi avioni ušli su u sastav Luftwaffe u prosincu 2014. godine. Prvotno je bila planirana nabava 60, ali kasnije je taj broj smanjen na 53 aviona. Dosad ih je isporučeno 37, a zadnji bi trebali stići tijekom 2026. godine. Planirano je da 40 aviona A400M bude bazirano u zrakoplovnoj bazi Wunstorf u blizini Hannovera, u Transportnoj zrakoplovnoj pukovniji LTG 62 (Lufttransportgeschwader 62). Za ostalih

Glavne postrojbe Luftwaffe-a i njihova lokacija

13 postojali su planovi vezano uz preprodaju ili ustrojavanje nove postrojbe s partnerskom zemljom. U tom bi slučaju letjelice bile bazirane u zrakoplovnoj bazi Lechfeld u Bavarskoj. Iako najavlјivan od 2017. godine, plan je otkazan zbog izostanka inozemnog interesa i smanjivanja troškova. Za ustrojavanje druge baze s tim tipom aviona trebalo bi izdvojiti barem dodatnih 78 milijuna eura. Zbog toga je najvjerojatnije da će svi avioni biti koncentrirani unutar jedne baze. Prve su vojne operativne misije A400M izvršili u ljetu 2018., kad su sudjelovali u prijevozu vojnika iz Njemačke u Mazar-e-Sharif u Afganistanu. Zadnja velika operacija bila je evakuacija civilnog i vojnog osoblja iz zračne luke u Kabulu tijekom kolovoza 2021. godine. U toj se akciji Atlas pokazao pouzdanom platformom. Uz njemačko, koristila su ga i druga europska zrakoplovstva koja ga imaju. Tijekom samo 11 dana Luftwaffe je na 37 letova iz Kabula evakuirao gotovo 5400 osoba, za što su većinom bili zasluzni A400M koji su u jednom letu znali prevesti čak 230 osoba, iako standard predviđa samo 116. Evakuacija iz Kabula bila je samo dio cijelog zračnog mosta koji je prvo uključivao prijevoz ljudi do Taškenta u Uzbekistanu. Preostali dio rute prema Njemačkoj preuzimali su zrakoplovi Airbus A310 zračne flote spremnosti (FIBschftBMVg) i avioni civilnog prijevoznika Lufthansa.

NEIZBJEŽNI HERCULES

Umirovljenje aviona Transall dovelo je do gubitka nekih kritičnih sposobnosti transportne flote. Zbog njegove veličine,

Foto: Bundeswehr / Falk Bärwald

**Jedna od bitnih sposobnosti aviona
Tornado jesu izvidničke misije s
podvjesnicima RecceLite koji su korišteni
u misijama iznad Bliskog istoka**

od aviona A400M nije se mogla očekivati provedba nekih taktičkih misija koje su bile moguće s prethodnicima. Taj je problem uočen i kod francuskog zrakoplovstva pa su dvije zemlje donijele odluku o ustrojavanju zajedničke eskadre opremljene avionima C-130 Hercules nove generacije. Eskadrila Rhein/Rhin ili BATS (Binalational Air Transport Squadron) bit će smještena u zrakoplovnoj bazi Évreux-Fauville, 80 kilometara istočno od Pariza. Glavna zadaća eskadre bit će zračni transport za logističke odnosno taktičke potrebe, potpora operacijama postrojbi posebne namjene i potpora u kriznim situacijama ili drugim potrebama zemalja članica. Njemačko ratno zrakoplovstvo osigurat će 60 posto aviona nove eskadre, koja je službeno postala aktivna 9. ožujka ove godine i koja će u sastavu imati 300 pripadnika iz obje nacije. Prvi njemački Hercules u produljenoj transportnoj inačici C-130J-30 stigao je u svoju bazu 19. veljače, slijede još dva u toj inačici pa tri u tankerskoj inačici KC-130J. Eskadrila bi do kraja 2024. trebala biti kompletirana s deset Herculesa, po pet iz svake inačice.

Povećan opseg djelovanja zrakoplovstva donosi i povećanu potrebu za kapacitetima dopune goriva u zraku. Oni bi se osigurali ustrojavanjem međunarodne postrojbe MMU (Multinational MRTT Unit) s višenamjenskim transportnim avionima Airbus A330 MRTT. Ustrojena u skladu sa sporazumom iz 2019. godine, postrojba iza sebe danas ima šest zemalja: Njemačku, Belgiju, Češku, Norvešku, Luksemburg i Nizozemsku. Planirano je da do 2024. dobije devet aviona A330 MRTT, a prvi su pristigli 2020. godine. Šest će biti bazirano u zrakoplovnoj bazi Eindhoven u Nizozemskoj, a tri u pomoćnoj zrakoplovnoj bazi u njemačkom Kölnu. Njemačka osigurava više od 60 posto pripadnika postrojbe MMU, koja bi tijekom ove godine trebala postati operativna. Avioni Airbus A330 MRTT zbog mogućnosti dopune objema tehnikama prijenosa goriva moći će pružati potporu svim tipovima aviona u uporabi njegovih članica: F-35, Typhoon, F-16, A400M... Postrojba MMU, eskadrila BATS, kao i gotovo svi vojni transportni kapaciteti njemačkog zrakoplovstva pod kontrolom su Europskog zapovjedništva za zračni transport (European Air Transport Command – EATC).

Transportni zrakoplovi vraćaju se pod nacionalnu kontrolu u

Foto: Lockheed Martin

Prvi od šest transportnih aviona Hercules koji će biti dio zajedničke francusko-njemačke eskadre bazirane u zrakoplovnoj bazi Évreux-Fauville

BIJELA FLOTA

Jedna je od sastavnica letačkog dijela njemačkih zračnih snaga postrojba letne pripravnosti Federalnog ministarstva obrane ili Flugbereitschaft des Bundesministeriums der Verteidigung (FBSchftBMVg). Smještena je blizu dvaju velikih gradova: Kölna (ZB Köln/Bonn), gdje je zapovjedništvo Luftwaffea, te metropole Berlina (ZB Berlin-Tegel i Berlin-Wahn). Glavna je uloga postrojbe prijevoz VIP vojnog i civilnog osoblja, medicinski i sanitetski prijevoz te provedba izvidničkih misija unutar sporazuma Open Skies. Njezini su glavni korisnici Ministarstvo obrane, Centar za zračne operacije ratnog zrakoplovstva i zapovjedništvo EATC (European Air Transport Command). Postrojbu čini 1200 pripadnika vojnog osoblja i stotinjak civilnih zaposlenika s ukupno 18 zrakoplova koji obuhvaćaju sedam različitih tipova. Za razliku od zrakoplova isključivo vojne namjene koji su obojeni sivo, njezini su većinom bijeli pa se ponekad nazivaju i bijelom flotom. Najveći avioni za duge letove dva su četveromotorna Airbusa A340-300 koji se koriste za službene i diplomatske misije širom svijeta. Njih će uskoro zamijeniti tri aviona velikog doleta nove generacije Airbus A350-900. Kao i prethodnici, nosit će imena istaknutih njemačkih poslijeratnih političara: Kurta Schumachera, Konrada Adenauera i Theodora Heussa. U floti je i nekoliko aviona iz serije Airbus A320, od kojih dva Airbusa A319 i jedan Airbus A321-200 služe za potrebe federalnih vlasti i prijevoz treta na srednjim udaljenostima. Jedan avion tipa Airbus A319 posebno je opremljen za prikupljanje stikovnih podataka i leti u misijama unutar sporazuma Open Skies. U sastavu je i višenamjenski avion Airbus A310 MRTT koji je nedavno trebao biti umirovljen, ali to je odgodeno zbog situacije u Ukrajini. Njegova je glavna zadaća sanitetski prijevoz, do trenutka kad je preuzeo i potvrdi višenacionalna postrojba MMU. Jedini helikopteri postrojbe tri su Eurocoptera AS532 Cougar, koji služe za prijevoz na području Berlina između tamošnjih zračnih luka i vladinih institucija.

Foto: Bundeswehr / Tobias Koch

Airbus A350-941 Kurt Schumacher jedan je od najnovijih i najvećih aviona posebne zrakoplovne postrojbe (FBS BMVg) zrakoplovstva i Saveznog ministarstva obrane koja služi za prijevoz osoblja tijekom diplomatskih ili službenih posjeta

Njemački instruktor i polaznica na teorijskom dijelu pilotske obuke u USAF-ovoј bazi Sheppard. Obuka je organizirana u okviru međunarodnog programa ENJJPT

OBUKA U AMERICI

Osim što je opremljeno mnogim sustavima američkog podrijetla, njemačko zrakoplovstvo ima dugu tradiciju obuke svojeg osoblja u SAD-u započetu još 1958. godine. Nakon hladnog rata jedna je od najvažnijih trenažnih lokacija bila zrakoplovna baza Holloman u Novom Meksiku, gdje je od 1992. do 2004. bila stacionirana 20. lovačka eskadrila. Njezina uloga bila je obuka posada na zrakoplovima F-4 Phantom. Od svibnja 1996. u toj je bazi i Središte za taktičku obuku njemačkog zrakoplovstva, a trenažni program bio je proširen na avione Tornado koji su otad ondje trajno stacionirani. Od prvotnih 300 pripadnika i 12 letjelica, desetak godina kasnije u Novom Meksiku znalo je biti bazirano i 900 pripadnika Bundeswehra sa 20 do 30 Tornada. Osim velikih prostoranstava i povoljnih vremenskih uvjeta u tom dijelu SAD-a, obuka je mogla biti integrirana s Luftwaffeovim središtem za protuzračnu obranu smještenim u nedalekoj bazi Fort Bliss u Teksasu. Trenažno središte u bazi Holloman ipak je ukinuto sredinom 2019. godine. Razlog je bilo sve veće smanjivanje flote Tornada, teže održavanje manjeg broja aviona i manja potreba za obukom njihovih posada. Tako su avioni Tornado ostali u tek dvije baze u Njemačkoj, ali s boljim mogućnostima održavanja. Upravljanje nad trenažnim kapacitetima njemačkog zrakoplovstva u Sjevernoj Americi preuzele je Zapovjedništvo za taktičku obuku u SAD-u (Taktische Ausbildungskommando der Luftwaffe USA), ustrojeno 1. srpnja 2016. godine. Zapovjedništvo je napuštanjem baze Holloman u travnju 2019. premješteno u zrakoplovnu bazu Sheppard na samom sjeveru Teksasa. Prisutnost njemačkog zrakoplovstva u toj je bazi još dulja, jer se obuka zrakoplovaca ondje odvija od 1967. godine. Danas je ondje organizirana napredna letačka obuka pilota na zrakoplovima Northrop T-38C Talon. Njemačko zrakoplovstvo raspolaže s više desetaka aviona tog tipa koji su ondje trajno bazirani i lete pod oznakama Američkog ratnog zrakoplovstva (USAF). Prijelazni dio obuke pilota provodi se na avionima T-6 Texan II. Baza Sheppard sjedište je međunarodnog programa ENJJPT (Euro-NATO Joint Jet Pilot Training Program), a svoje pilote na obuku tamo šalje više članica NATO-a. Letačka obuka provodi se i u zrakoplovnoj bazi Pensacola pod okriljem Američke ratne mornarice. Ondje je stacionirana 2. trenažna eskadrila, u kojoj se obuka provodi zajedno s pripadnicima njemačke mornarice. U 3. trenažnoj eskadrili u zračnoj luci Phoenix Goodyear u Arizoni provodi se početna letačka obuka na avionima Grob G120TP. Od početka godine ondje se obučavaju časnici koji će postati piloti na borbenim zrakoplovima te biti postani na daljnju obuku u baze Sheppard ili Pensacola. Međutim, postoji plan da od 2024. godine početna letačka obuka bude vraćena u Njemačku. S tim ciljem godinu ranije bila bi ustrojena i nova postrojba, a obuka u Arizoni bila bi obustavljena.

Foto: USAF / Airman 1st Class Pedro Tenorio

slučaju domaćih potreba ili hitnih situacija. EATC raspolože s gotovo 200 aviona ili većinom vojne transportne flote na području Europe. Organizaciju čije je sjedište u zrakoplovnoj bazi Eindhoven čini sedam članica: Belgija, Nizozemska, Francuska, Luksemburg, Španjolska, Italija i Njemačka, koja je uz Francusku jedan od idejnih začetnika i član od samog ustrojavanja u rujnu 2010. godine.

POČETAK, OTKAZ, OŽIVLJAVANJE

Važan je dio njemačkih zračnih transportnih kapaciteta i jedina helikopterska pukovnija HSG 64 (Hubschrauber-geschwader 64), u kojoj su gotovo svi helikopteri ratnog zrakoplovstva. Njezino sjedište i glavnina snaga nalaze se kod grada Laupheima na jugu zemlje. Postrojbu čini otprilike 2700 pripadnika, a osnovne su joj zadaće transport ljudi i tereta za sve grane i rodove oružanih snaga, traganje i spašavanje, medicinski prijevoz te potpora snagama posebne namjene. Osnovne su letjelice teški transportni helikopteri Sikorsky CH-53. Od 1972., kad su počeli ulaziti u sastav zrakoplovstva, primljeno je 112 primjeraka proizvedenih u SR Njemačkoj. Ranije su bili u sastavu kopnene vojske, ali su nakon reforme poznate kao zamjena helikopterskih kapaciteta, prije nepunih deset godina prebačeni u sastav ratnog zrakoplovstva. U isto su vrijeme lakši helikopteri UH-1D i NH90 ratnog zrakoplovstva prebačeni pod kontrolu zračne komponente kopnene vojske. Kroz dugi vijek uporabe prošli su više modernizacija, od kojih je zadnja obuhvatila 40 primjeraka koji su dobili oznaku CH-53GA. Opsežne modifikacije između 2010. i 2017. godine obavila je tvrtka Airbus Eurocopter. Helikopteri su dobili potpuno novu *staklenu* kabинu s pet višenamjenskih prikaznika, novi sustav upravljanja letom, novi autopilotski sustav te napredne navigacijske, komunikacijske i samoobrambene sustave. Rezultat je bio i povećanje vijeka uporabe sa 6000 na 10 000 sati leta, što bi trebalo osigurati operativnu uporabu do 2030. godine. Sredinom 2019., nakon istrage o spremnosti

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

JAČI HERON

Luftwaffe već raspolaže besposadnim letjelicama Heron, no uskoro bi trebalo postati i korisnik pet letjelica Heron TP, koje su unatoč sličnom nazivu znatno veće i sposobnije. Planirana je nabava pet letjelica, a prema službenim informacijama glavni je razlog zaštita vojnika raspoređenih u operacijama u inozemstvu. Rat u Ukrajini donio je i promjenu vezano uz njihovu opremu. Odlučeno je da bi trebale imati mogućnost nošenja i uporabe naoružanja, za što je izdvojeno dodatnih 150 milijuna eura koji će osigurati prateće oružje, obuku i održavanje. Letjelice bi trebale postati operativne tijekom 2022. u zasad neimenovanoj zrakoplovnoj bazi u Izraelu.

Foto: Bundeswehr / Sebastian Wilke

Pripadnica Luftwaffe i letjelica Heron 2012. godine u misiji ISAF u Afganistanu

helikoptera CH-53, objavljeno je da je od 71 primjerka na raspolaganju bilo prosječno 48. Usto, od toga su tek otprilike 22 bila potpuno spremna za operacije. Usپredno s takvim saznanjima, pokrenut je program nabave novog teškog transportnog helikoptera (Schwere Transporthubschrauber – STH). Za njega su već krajem 2018. izdvojena sredstva u iznosu od 5,6 milijardi eura. Glavni je kandidat od samog početka bio Sikorsky CH-53K King Stallion te Boeing CH-47F Chinook. Cilj je bila nabava najmanje 44, a najviše 60 novih helikoptera, ovisno o odabranom tipu. Cijeli program otukan je krajem rujna 2020., a kao glavni razlog navedeni su visoki troškovi. Izbijanje rata u Ukrajini donijelo je novi obrat i oživljavanje programa, a nedugo nakon toga osigurana su i

Njemačka flota transportnih helikoptera CH-53G kroz desetljeća službe gotovo se prepolovila. Nedavno je odabran nasljednik: letjelica Chinook tvrtke Boeing

potrebna finansijska sredstva. Ministarstvo obrane objavilo je 1. lipnja 2022. odluku o odabiru helikoptera CH-47F Block II, koji bi trebao biti nabavljen u 60 primjeraka. Kao prednost takvog odabira navedena je veća količina naručenih letjelica i šira mogućnost suradnje sa saveznicama koje koriste taj tip helikoptera američkog podrijetla. Boeing je za proizvodnju i održavanje njemačkih Chinooka okupio više kompanija: Airbus Helicopters, Honeywell, Lufthansa Technik i Rolls-Royce Deutschland, kako bi osigurao visoku razinu operativne spremnosti letjelica i dobar dio poslova domaćoj industriji. U sastavu pukovnije HSG 64 od 2016. godine nalazi se i 15 lakih višenamjenskih helikoptera Airbus H145M LUH SOF. Njihova je osnovna zadaća potpora operacijama postrojbi posebne namjene, izviđanje i vatrena potpora, a posade prolaze i dodatnu pješačku i taktičku obuku s načlankom na razumijevanju provedbe specijalnih operacija.

OSLONAC NA SURADNJI

Iako prolazi velike promjene organizacijske strukture, opreme i opsega djelovanja, Luftwaffe i u današnjoj neizvjesnoj sigurnosnoj situaciji djeluje i planira budućnost kroz odrednice usvojene desetljećima ranije. Glavna orientacija ostaje strateško savezništvo sa Sjedinjenim Državama i partnerskim zemljama Europske unije. Oslanjanje na savezništvo s SAD-om ogleda se u nabavi nekih od glavnih zrakoplovnih sustava kao što su F-35 i Chinook, ali i u dugotrajnim programima letačke i PZO obuke. S druge strane, tu je sve tješnja suradnja na razvoju i korištenju sustava iz tvorničkih hala zajedničke europske obrambene industrije te ustrojavanje zajedničkih postrojbi za koje se vjeruje da će omogućiti njihovu učinkovitiju i racionalniju uporabu. U tom kontekstu posebno je važna suradnja sa susjednom Francuskom, s kojom se ustrojavaju nove mješovite postrojbe, kao i potencijalna suradnja (uz već postojeće) na nekim novim zrakoplovnim sustavima budućnosti poput FCAS-a ili Eurodronea. Takav pristup dosad je dao zadovoljavajuće rezultate te stoga vjerujemo da će ispuniti očekivanja i u bližoj budućnosti.

Foto: Bundeswehr / Johannes Heyn

VOJNA POVIJEST

TEKST
Josip Buljan

AMERIČKA OKUPACIJA

VERACRUZA

ON THE FIRING

Američki mornari na vatrenoј crti u Aveniji
Independencia 22. travnja 1914. naoružani su
strojnicama Colt kalibra .30 i puškama Springfield

S početkom Meksičke revolucije 1910. godine diplomatski odnosi SAD-a i Meksika znatno su se pogoršali. Kulminacija se zbila u proljeće 1914.: američki predsjednik Woodrow Wilson zapovjedio je vojnu intervenciju. Kako je uskoro u Europi izbio Prvi svjetski rat, događaji s druge strane Atlantika ostali su relativno nepoznati u historiografiji Starog Kontinenta

Vera Cruz

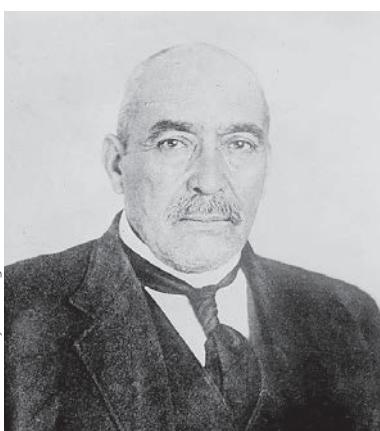
VOJNA POVIJEST

Foto: US Library of Congress

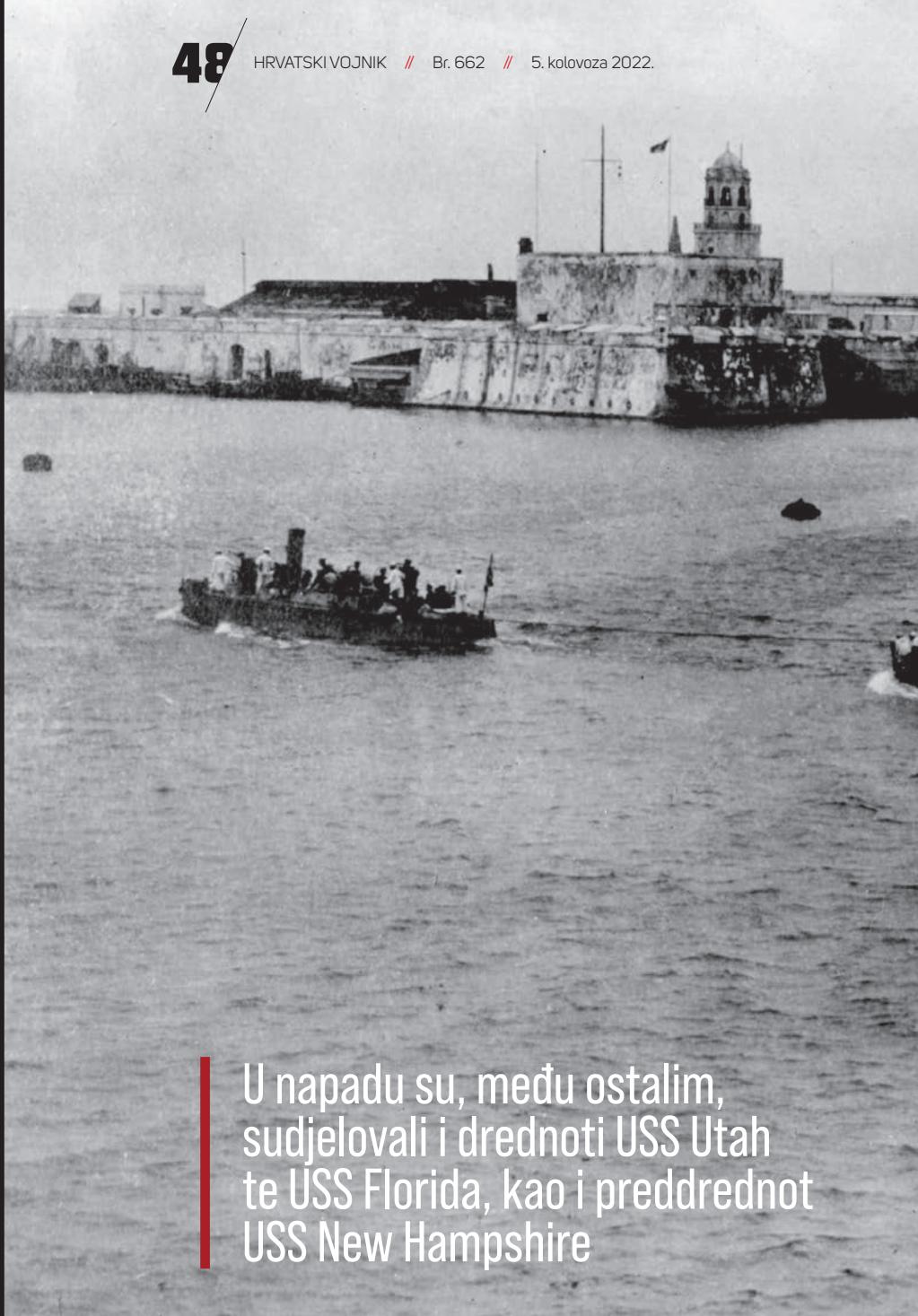

Američki predsjednik Woodrow Wilson (gore) isprva je podupirao meksičkog diktatora Huertu (dolje), ali uskoro mu je okrenuo leđa i zapovjedio zauzimanje meksičke luke

Foto: US Library of Congress

Sjedinjene Američke Države u ratu sa Španjolskom 1898. odnijele su pobjedu i uspostavile vlast u Portoriku te na Filipinima i Guam. Španjolska se odrekla i svih prava na Kubu, a nakon što je povukla svoje postrojbe, SAD je zauzeo taj veliki karipski otok. Osnazen pobjedom, SAD je s novim stoljećem sve intenzivnije provodio politiku miješanja u unutarnja zbivanja neovisnih latinoameričkih zemalja, posebno ako je u njima dolazilo do političkih kriza. Cilj je bio, prije svega, zadržati američke sfere utjecaja u njima i spriječiti da se eventualni revolucionarni pokreti i zbivanja prenesu u druge zemlje. Zbog toga su dijelovi

U napadu su, među ostalim, sudjelovali i drednoti USS Utah te USS Florida, kao i preddrednot USS New Hampshire

američkih oružanih snaga provodili vojne intervencije koje su opravdavali zaštitom američkih građana i kompanija u zemljama u kojima bi izbili revolucionarni sukobi. Niz takvih vojnih intervencija koje je SAD provodio sve do sredine 1930-ih dobio je kolokvijalni naziv banana ratovi. Američko-meksički odnosi u XIX. stoljeću dugo su bili zategnuti, ponekad obilježeni i sukobima te ratovima. Poznata je Teksaska revolucija, u kojoj je 1836. došlo i do legendarne Bitke kod Alama. Prijepori oko Teksasa bili su povod za otvoreni rat dviju zemalja od 1846. do 1848. Pobijedio je SAD te si pripojio golem teritorij od Teksasa do Kalifornije, na koji je pravo polagao i Meksiko.

GODINE BOLJIH ODNOŠA

U mandatu američkog predsjednika Abrahama Lincolnu (1809. – 1865.) odnosi se pomalo poboljšavaju. SAD je čak pružao potporu, naoružavajući meksičke republikane u

3153.

Foto: U.S. Naval History and Heritage Command

borbi protiv Francuske u zadnje dvije godine Druge francuske intervencije (1861. –1867.). Republikanci su pobijedili, no 1870-ih uslijedila su nova unutarnja previranja iz kojih je kao diktator izišao predsjednik José Porfirio Díaz (1830. – 1915.). Vladajući od 1876. do 1911. s jednim duljim prekidom, iskroštio je dobre odnose s SAD-om kako bi potaknuo ulaganja američkih kompanija u posrnulo meksičko gospodarstvo. Međutim, u Meksiku 1910-ih počinje niz revolucionarnih zbivanja karakteriziranih brojnim političkim previranjima i oružanim sukobima za prevlast u zemlji. Odnosi dviju zemalja ponovno postaju napeti s početkom Meksičke revolucije 1910. i konačnim odlaskom s vlasti dugogodišnjeg vladara Díaza.

Na vlast umjesto Díaza dolazi njegov glavni protivnik revolucionar Francisco Indalecio Madero (1873. – 1913.). SAD-u nije odgovarala njegova politika zbog čega odlučuje podržati generala iz Díazova vremena Victoriana Huerta (1854. –

**Čamci koje vuče
mali brod na parni
pogon uplovljavaju
u luku s američkim
postrojbama s
broda USS Utah
uoči iskrcavanja
u popodnevним
satima 21. travnja
1914. U pozadini
se vidi glasoviti
kompleks utvrda
San Juan de Ulúa**

1916.). U veljači 1913. dolazi do državnog udara u Ciudadu de Méxicu, kojim je Madero zbačen, a nakon toga uhićen i osuđen na smrt. Novi američki predsjednik Woodrow Wilson (1856. – 1924.) uselio je u Bijelu kuću svega deset dana nakon Maderova pogubljenja. Pola godine podupirao je Huertu, ali uskoro mu okreće leđa jer je Meksikančev diktatorski pristup doveo do nove destabilizacije zemlje, a time i ugroze interesa američkog kapitala u njoj.

UHIĆENJE I SALVA U TAMPICU
Ujesen 1913. počele su prve unutarne pobune protiv Huertina režima,

VOJNA POVIJEST

Foto: U.S. Naval History and Heritage Command

koje su predvodili Pancho Villa (1877. – 1923.), Emiliano Zapata (1879. – 1919.) i Álvaro Obregón (1880. – 1928.). Sjedinjene Države uveli su embargo na uvoz oružja vladajućem režimu te Huertu proglašile nelegitimnim predsjednikom. Europskim silama savjetovale su da učine isto kako bi u potpunosti izolirale Huertu. Ti su događaji doveli do jačanja napetosti i sve češćih incidenata na američko-meksičkoj granici. Situacija je eskalirala 9. travnja 1914. zbog incidenta u Tampicu, luci na obali Meksika, sjeveroistočno od metropole Ciudad de México. Pripadnici meksičke vojske uhitali su tad devetoricu nenaoružanih američkih mornara s transportnog broda USS *Dolphin* prilikom ulaska u stanicu za punjenje

Meksički vojnici stupaju ulicama Veracruza, vjerojatno nekoliko dana prije američkog napada

goriva. Meksikanci su tvrdili da je ulazak u pristanište bio neovlašten i zbog toga su ih na *informativnom razgovoru* zadržali gotovo dva sata. Američka reakcija na meksički čin bila je burna: zapovjednik devetorice mornara od meksičkih je vlasti zatražio njihovo hitno puštanje. Tomu je pridodao i zahtjev da se Meksiko ispriča, podizanjem američke zastave i njezinim pozdravljanjem počasnom salvom. Amerikanci su pušteni i dobili su ispriku, ali pozdrav je izostao jer je Meksiko ostao pri tome da američki brod nije smio pristati u njega zabranjeno područje.

ORUŽJE SE (NE) ISKRCAVA

Najzgled minoran događaj prouzročio je velike diplomatske trzavice. Wilson je 20. travnja zatražio od američkog Kongresa da mu odobri kaznenu akciju s ciljem okupacije važne meksičke mornaričke luke Veracruza. Međutim, predsjednik se našao pred problemom: usprkos čestim pograničnim napetostima s Meksikom, američka javnost nije smatrala da je incident u Tampicu dovoljan razlog za vojnu intervenciju. Wilson je ipak ratno mornarici zapovjedio početak invazije

Najveći problemi za Amerikance počeli su njihovim dolaskom pred pomorsku akademiju. Ondje su im se žestoko suprotstavili branitelji, među kojima su bili mornarički kadeti, vojnici i deseci naoružanih, ali za borbu neobučenih građana

21. travnja. Dio američke Atlantske flote, kojom je zapovijedao admiral Frank Fletcher (1855. – 1928.), stigao je u Veracruz. U napadu su, uz ostale, sudjelovali i drednoti USS Utah te USS Florida, kao i preddrednot USS New Hampshire. Uskoro su iskricali oko pet stotina američkih marinaca te tri stotine mornara. Kako bi opravdala napad, Bijeloj kući izvrsno je došao jedan drugi povod. Naime, SAD je još otprije znao da se na njemačkom parobrodu SS Ypiranga koji se približavao meksičkoj obali prevozi oružje i streljivo kojim bi se opremile vojne i sigurnosne snage Huertina režima. Brod je trebao pristati u Veracruzu, a isporuka je bila u suprotnosti s američkim embargom nametnutim Huertinu režimu. Kasnije se saznaло da prijevoz oružja nije organizirala Njemačka, već američki biznismen i ruski trgovac oružjem koji su bili veliki ulagači u Meksiku. U svakom slučaju, Američka ratna mornarica uspješno je blokirala pokušaj iskrcavanja oružja u Veracruzu, ali je, ironično, ono ipak nekoliko tjedana kasnije iskrcano u nešto južnijoj luci Puerto Méxicu (danas Coatzacoalcos) pod nadzorom Huertinih snaga. Bez obzira na to što napisljektu nisu uspjeli spriječiti opskrbu oružjem, Wilson i njegova administracija postigli su glavni cilj, a to je povod i opća potpora za zaposjedanje Veracruza.

TOPNIŠTВOM NA ZGRADU

Huertine snage povukle su se iz luke prije dolaska američkih, koje stoga nisu naišle ni na kakav otpor prilikom njezina zauzimanja. SAD donosi i odluku da pod svoj nadzor stavi i druge dijelove grada. Za američke snage tad počinju problemi, posebno kad su stigle pred pomorsku akademiju. Ondje su im se žestoko suprotstavili branitelji, među kojima su bili mornarički kadeti, vojnici i deseci naoružanih, ali za borbu neobučenih građana. Američke snage su, pokušavajući zauzeti akademiju, pretrpjeli znatne gubitke zato što su se branitelji zbarikadirali i odobili sve pokušaje probaja. Zbog toga su u pomoć pozvani ratni brodovi, koji su na akademiju djelovali teškim topništvom. Pritom je poginulo 15 kadeta, a zgrada je

Foto: US Naval History and Heritage Command

Prostorija u mornaričkoj akademiji fotografirana nakon topničkog napada američkih ratnih brodova

pretrpjela veliku štetu. Amerikanci su pozvali i dodatna kopnena pojačanja pa je akademija uskoro zauzeta, a cijeli je grad u tri dana došao pod nadzor njihovih snaga. Okupacija Veracruza trajala je punih sedam mjeseci, sve do 23. studenog 1914. Tijekom akcije i okupacije poginulo je oko stotinu američkih vojnika, a broj meksičkih žrtava prelazio je pet stotina. U to je vrijeme pao i Huertin režim: diktator je 15. srpnja 1914. pobegao u Španjolsku, da bi 1915. otišao u SAD, gdje je uhićen i umro u zatvoru. Na celu Meksiku zamijenio ga je njegov glavni protivnik konstitucionalist Venustiano Carranza (1859. – 1920.). Iako je okupacija Veracruza bila usmjerenata protiv njegova protivnika, Carranza joj se snažno protivil.

Okupacija Veracruza dovela je općenito do jačanja antiameričke propagande u Latinskoj Americi. Takvu je situaciju u početku Prvog svjetskog rata pokušala iskoristiti Njemačka, koja je nudila Meksiku pomoć u vraćanju teritorija izgubljenih u ratovima s SAD-om. Zauzvrat je tražila potporu Meksika ako ona i SAD zarate. Ipak, Meksiko je ponajprije zbog svojih unutarnjih sukoba ostao neutralan u Prvom svjetskom ratu, ali su odnosi s SAD-om do kraja Meksičke revolucije ostali napeti.

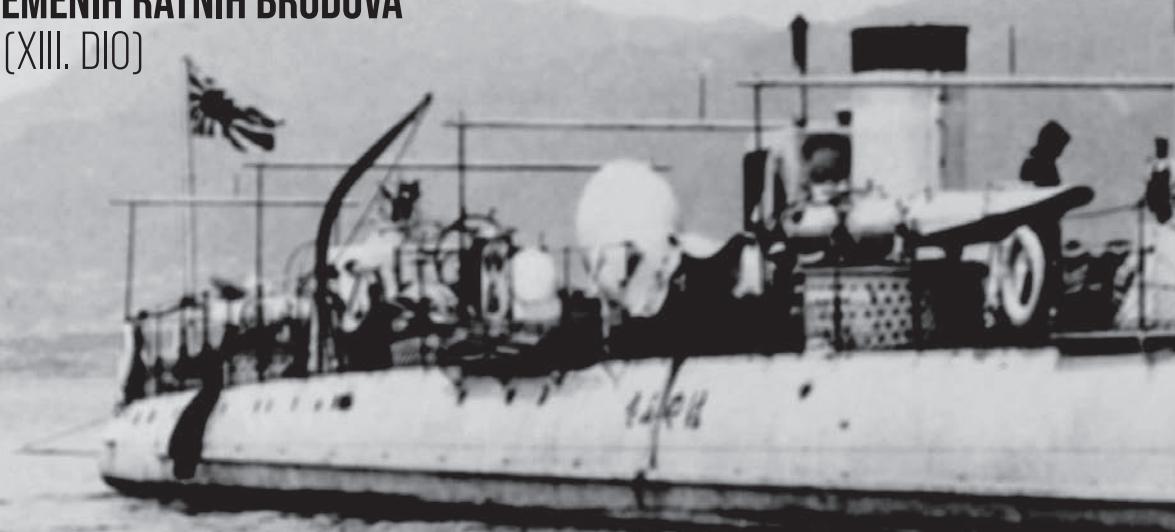
Foto: US Naval History and Heritage Command

Meksički snajperisti s puškama dugih cijevi zadavali su velike brige američkim snagama

PODLISTAK

OD MONITORA DO DREADNOUGHTA
- KORIJENI SUTREMENIH RATNIH BRODOVA
(XIII. DIO)

TORPILJARKE JEDNOSTAVNE I

Zanimljivo je da zapadna pomorska terminologija ne razlikuje torpiljarke i torpedne čamce pa ih svrstava u jedinstvenu kategoriju. S obzirom na jednako naoružanje, opisi tih plovila vrlo su slični. No s jednom velikom razlikom. Torpiljarke su rabile parni pogon pa su i one najmanje imale istisninu od nekoliko stotina tona. Torpedni čamci rabili su kompaktniji dizelski pogon, što je omogućavalo znatno manje dimenzije trupa i manju istisninu uz puno veće vršne brzine.

Pru torpiljarku, HMS Lightning (Torpedo Boat No. 1), izgradila je britanska mornarica. Isključiva namjena broda bilo je eksperimentiranje s tada potpuno novim oružjem – torpedom, razvijenim

TEKST
Mario Galić

na temelju zamisli Hrvata Ivana Blaža Lupisa (1813. – 1875.). Brod je projektirao John Isaac Thornycroft (1843. – 1928.), a izgrađen je u njegovu brodogradilištu Cheswick. Dakle, HMS Lightning bio je potpuno nova vrsta broda. Štoviše, iz nje će proizći ne samo torpiljarke već i torpedni, raketni i ophodni čamci, a potom raketni čamci i raketne topovnjake. Međutim, podaci o njemu su, najblaže rečeno, oskudni. Zna se tek da je porinut 1876. te da je bio u operativnoj uporabi do 1896. godine. U početku je imao dva torpedna bacača, na svakom boku po jedan. Od 1879. bacači su zamjenjeni jednim torpednim uredajem na pramcu. HMS Lightning rabljen je za testiranje Whiteheadova torpeda promjera 14 inča (35,56 cm).

EKSPERIMENTALNI VIJEK

HMS Lightning cijeli je operativni vijek zapravo bio eksperimentalno plovilo koje je jedno kraće vrijeme služilo i za obuku. Prva torpiljarka koja je uvedena u operativnu uporabu kao ratni brod bila je norveška HNoMS Rap. Porinuta je 1873. u britan-

Nedugo nakon torpeda pojavili su se i mali ratni brodovi kojima je hrvatski izum postao glavno naoružanje

USPJEŠNE

Foto: U.S. Naval History and Heritage Command

skom brodogradilištu Thornycroft. Od početka je razvijana kao torpiljarka, ali ne baš u današnjem značenju te riječi. Naime, prvo naoružanje bili su vučeni torpedi Harvey, zapravo mine koje su vučene za brodom. To je danas zaboravljeno oružje 1860-ih izumio John Harvey i njegov nećak Frederick Harvey. Dakle, vrlo brza torpiljarka vukla je za sobom na konopcu, lanicu ili sajli veliku minu te je manevriranjem usmjeravala na brod koji je napadala. Da bi takav napad bio učinkovit, torpiljarka je morala vrlo velikom brzinom prići što bliže brodu koji napada i pritom se izložiti snažnoj paljbi ukupnog naoružanja koje napadnuti brod ima. Stoga ne čudi da je takav način djelovanja vrlo brzo

Japanska torpiljarka Hayabusa prva je u klasi od 15 ili 16 plovila izgrađenih po francuskom projektu. Fotografija je objavljena oko 1905. u knjizi *War Vessels of Japan*, a brod je u američkom prijevodu nazvan Hayafusa. Ušao je u povijest sudjelovanjem u Rusko-japanskom ratu, u kojem su torpiljarke imale veliku ulogu u potapanju ruskih brodova.

odbačen kao preopasan i promašen. Norveška ratna mornarica u jednom je trenutku HNoMS Rap prenamjenila u ophodni brod. No 1879. odlučila je naoružati ga pravim torpedima. Na svaki bok postavljen je po jedan bacač torpeda. Iz njih su izbacivani Whiteheadovi torpedi, ali izvori ne navode točno koji. U svakom slučaju, uporaba tih pravih torpeda golem je napredak u odnosu na uporabu Harveyjevih vučenih torpeda. Osim torpeda, HNoMS Rap nije imao drugog naoružanja. Norveški je brod otpočetka bio projektiran i građen da bude što manji i brži. Trup je napravljen od drva, uz minimalnu uporabu metala, uglavnom u strojarnici. Bio je dug samo 18,2 metra i istisnina tek 10 tona. Štoviše, britanski izvori navode podatak od sedam tona. Pogonio ga je modificirani parni kotao preuzet s lokomotive i jedan višestruko ekspanzijski parni stroj koji je pri 500 okretaja u minuti davao 100 konjskih snaga (74,57 kW). Prema norveškim izvorima to je bilo dovoljno da brod dostigne vršnu brzinu od 15 čvorova. Britanski izvori navode vršnu brzinu od 14,5 čvorova. Posadu su činila dva

PODLISTAK

časnika (kapetan i prvi časnik) te pet mornara, od kojih su četiri radila u strojarnici. S obzirom na veličinu i vrlo veliku potrošnju ugljena, autonomija je bila ograničena. Do početka Prvog svjetskog rata HNoMS Rap već je bio zastario, no ostao je u operativnoj uporabi sve do 1920. godine. Potom je konzerviran te se danas nalazi u Kraljevskom pomorskom muzeju u Hortenu.

LICENCIJA ILI NE?

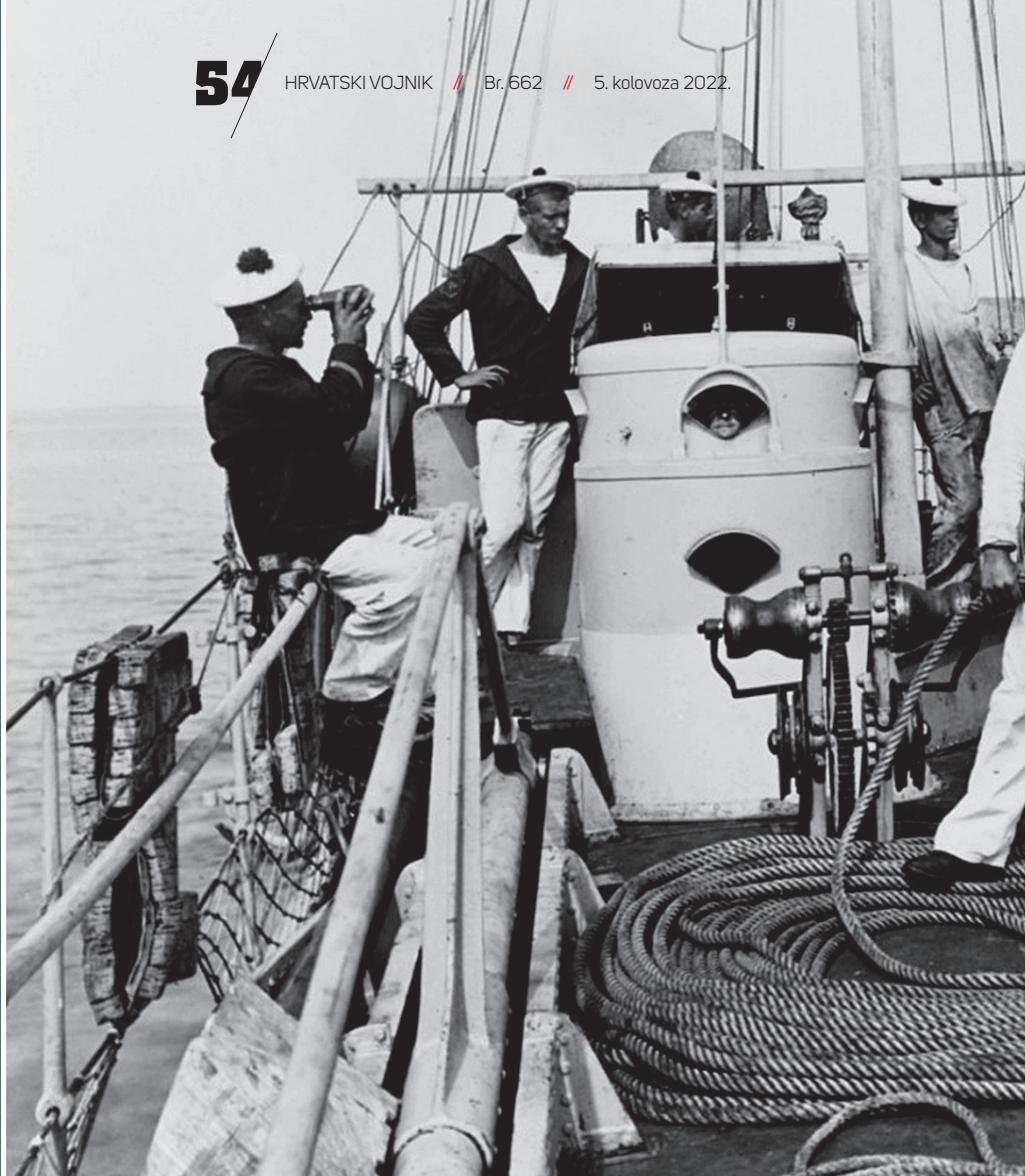
Francuska ratna mornarica pokrenula je krajem XIX. stoljeća program gradnje velikog broja torpiljarki. Osim što je jačala vlastitu flotu, Francuska je time uspjela ostvariti i znatan izvoz. Japan je 1896. donio desetogodišnji plan razvoja ratne mornarice, koji nije predviđao samo nabavu velikih ratnih brodova već i torpiljarki. Zbog toga je iduće godine od francuskog brodogradilišta Chantiers et Ateliers A. Normand naručio četiri torpiljarke poboljšane klase Cyclone. Nakon isporuke prvih četiriju brodova iz Francuske pokrenuta je gradnja u Japanu. Dostupni izvori ne slažu se u tome je li kupljena licencija za gradnju brodova ili su oni bili neovlaštena kopija. Dio izvora spominje da je ukupno izgrađeno 15, a dio da je riječ o 16 brodova klase Hayabusa. Japske torpiljarke bile su duge preko svega 46,33 m, a na vodnoj liniji 45 m. Najveća širina trupa bila je samo 4,9 m, a gaz tek 1,5 m. Tendencija je bila da sve torpiljarke imaju što manji gaz, mako i na štetu maritimnih odlika, kako bi

Foto: U.S. Naval History and Heritage Command

Foto: Wikimedia Commons

Torpiljarka HNoMS Rap fotografirana 1873. u brodogradilištu Thornycroft u Chiswicku, prije no što je isporučena norveškoj mornarici. Trup broda bio je izrađen od drva, uz minimalnu uporabu metala, uglavnom u strojarnici. Glavno oružje bili su tzv. vučeni torpedi.

imale mogućnost djelovanja u priobalnim vodama, ali i bijega od progona preko plitkih voda kud brodovi s dubljim gazom ne bi mogli proći. Standardna istisnina bila im je 150, a puna 154 tone. Kao izvor pare služila su dva parna kotla, razvijena za uporabu na lokomotivama i prilagođena ugradnji na brodove. Svaki je kotao parom opskrbljivao po jedan trostruko ekspanzijski stupni parni stroj. Ukupna snaga obaju strojeva bila je 3100 kW. Zanimljivo je da su brodovi tijekom maritimnih testiranja, doduše pri smanjenoj istisnini, postizali brzine veće od 30 čvorova, no službeni podaci navodili su da im je vršna brzina 29 čvorova. Mogli su ukrcati do 26 tona ugljena. Za japansku mornaricu odlučujućom će se pokazati sposobnost kojom su brodovi klase Hayabusa pri brzini krstarenja od 10 čvorova mogli preploviti 2000 nautičkih milja.

Glavno naoružanje torpiljarki klase Hayabusa činila su tri torpedna uredaja promjera 17,7 inča (450 mm). Iz njih su lansirani torpedi Type 74 (1904). No kako je njih u početku Rusko-japanskog rata bilo vrlo malo, torpiljarke klase Hayabusa uglavnom su rabile torpede Type 32 (1899). Taj je torpedo zapravo kopija Whiteheadova, koji je, kako bi se povećala upravljivost, dobio giroskop. Pogon je osiguran komprimiranim zrakom, što je značilo da su brzine i dometi bili, po današnjim mjerilima, ograničeni. Pri brzini od 28 čvorova najveći domet bio je točno kilometar. Ako bi se brzina smanjila na 15 čvorova, domet se povećavao na tri kilometra. Ta druga odlika pokazat će se vrlo dobrom tijekom Rusko-japanskog rata. Duljina torpeda bila je 4,95 metara, a masa 541 kilograma. Masa eksplozivnog naboja bila je 90 kilograma. Iskustva iz rata

protiv flote Ruskog Carstva pokazat će da to nije dostačno za potapanje velikih ratnih brodova, ali moglo ih je znatno oštetiti i izbaciti iz borbe.

USPJEH KOD TSUSHIME

Torpiljarke klase Hayabusa dobile su za samoobranu jedan top od 57 i dva od 42 mm. Top većeg kalibra bio je Ordnance QF Hotchkiss 6 pounder gun Mk I. Bio je to najprodavaniji top tvrtke Hotchkiss na kraju XIX. i početkom XX. stoljeća. Osim na brodove, ugrađivan je i na tenkove te postavljan na obalne bitnice. Francuska vojska rabila ga je tijekom Prvog svjetskog rata i kao protuavionski top. Mala masa (tek 385 kilograma) i vrlo velika brzina paljbe (do 25 granata u minuti) njegove su najbolje odlike. Domet mu je bio solidnih 3700 metara, no rijetko se mogao iskoristiti s obzirom na tadašnje iznimno neprecizne ciljničke naprave. Japanska ratna mornarica bila je jedna od 12 mornarica koje su ga rabile. Iako neki izvori navode da su na torpiljarke klase Hayabusa ugrađena i dva topa kalibra 42 mm, to nije točno. Za-

Francuski mornari fotografirani 1890-ih na brodu Torpilleur 143. Pripadao je klasi Type Normand 130, čiji su brodovi bili dugi 34 metra i imali istisninu od 52 tone

PRV TORPEDNI ČAMCI

Ubrzan razvoj motora s unutarnjim izgaranjem omogućio je da se tijekom Prvog svjetskog rata izgrade prvi torpedni čamci. Za pogon su rabljeni kompaktni benzinski motori namijenjeni ugradnji u avione. U razvoju prvih torpednih čamaca posebno se istakla talijanska mornarica. Zbog specifičnog načina djelovanja u sjevernom Jadranu, razvila je mala plovila nazvana Motoscafo Armato Silurante, poznatija kao MAS. Najčešće naoružani s dva torpedna bacaca, ti su brodovi imali istisninu od 12 do 30 tona. Iako vrlo jednostavni, bili su i vrlo ubojiti. Dva su MAS-a 10. prosinca 1917. kraj Trsta torpedirala i potopila austro-ugarski bojni brod SMS Wien. MAS-15 i MAS-21 napali su 10. lipnja 1918. kod otoka Premude bojni brod SMS Szent István. Torpedi lansirani s MAS-15 pogodili su bojni brod te ga potopili. Na tim je uspjesima talijanskih torpednih čamaca nastavljen njihov razvoj između dva svjetska rata. Torpedni čamci imali su važnu ulogu u borbenim djelovanjima tijekom Drugog svjetskog rata na Sredozemljju i u Tihom oceanu.

Foto: U.S. Naval History and Heritage Command

Talijanski MAS-99 fotografiran oko 1917. godine. Slična su plovila na Jadranu tijekom Prvog svjetskog rata potopila dva austrougarska bojna broda

pravo su ugrađena dva topa QF 3-pounder Hotchkiss (oznaka francuske mornarice bila je Canon Hotchkiss à tir rapide de 47 mm). To je bio još jedan veliki izvozni uspjeh tvrtke Hotchkiss jer je bio u uporabi 11 ratnih mornarica. U Rusko-japanskom ratu ratni brodovi objiju mornarica bili su naoružani tim topovima. Japanska izvedenica topa bila je Yamanouchi Mk I duljine cijevi tek 30 kalibara. Brzina paljbe bila je vrlo dobra – 20 granata u minuti. No početna brzina granate na uستимa cijevi bila je vrlo mala, tek 432 metra u sekundi. To je bilo dostačno da granatu mase 1,12 kilograma ispalji na manje od tri kilometra. Ne iznenađuje stoga da je japanska mornarica odmah nakon okončanja Rusko-japanskog rata taj top proglašila zastarjelim i povukla ga iz operativne uporabe. Japanske torpiljarke imale su važnu ulogu u Rusko-japanskom ratu. Iskustva su pokazala da su i ti rani torpedi bili učinkoviti protiv brodova na vezu ili onih koji su sporo manevrirali. Posebno učinkovitim pokazale su se protiv oštećenih ruskih brodova. Ne želeći riskirati velike ratne brodove u noćnoj operaciji, admiral Tōgō Heihachirō (1848. – 1934.) u noći sa 27. na 28. svibnja 1905. poslao je torpiljarke na razbijenu rusku flotu. Rezultat je bio potopljen ruski zapovjedni brod, preddrednot Knez Suvorov. Jednako su prošli preddrednoti Sisoj Veliki i Navarin te oklopljene krstarice Admiral Nahimov, Vladimir Monomah i Dmitrij Donski. Japan je dokazao da torpiljarke uz ispravnu taktiku uporabe mogu biti razorno oružje. Nakon Rusko-japanskog rata sve su velike ratne flote počele ozbiljno razvijati razarače torpiljarki te razrađivati taktičke postupke za obranu od napada torpiljarki.

CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI

Na području velike ličke općine vrijedni su ostaci građevina koji pokazuju iznimno bogatu povijest tog kraja

ARHEOLOŠKE TAJNE

UDBINE

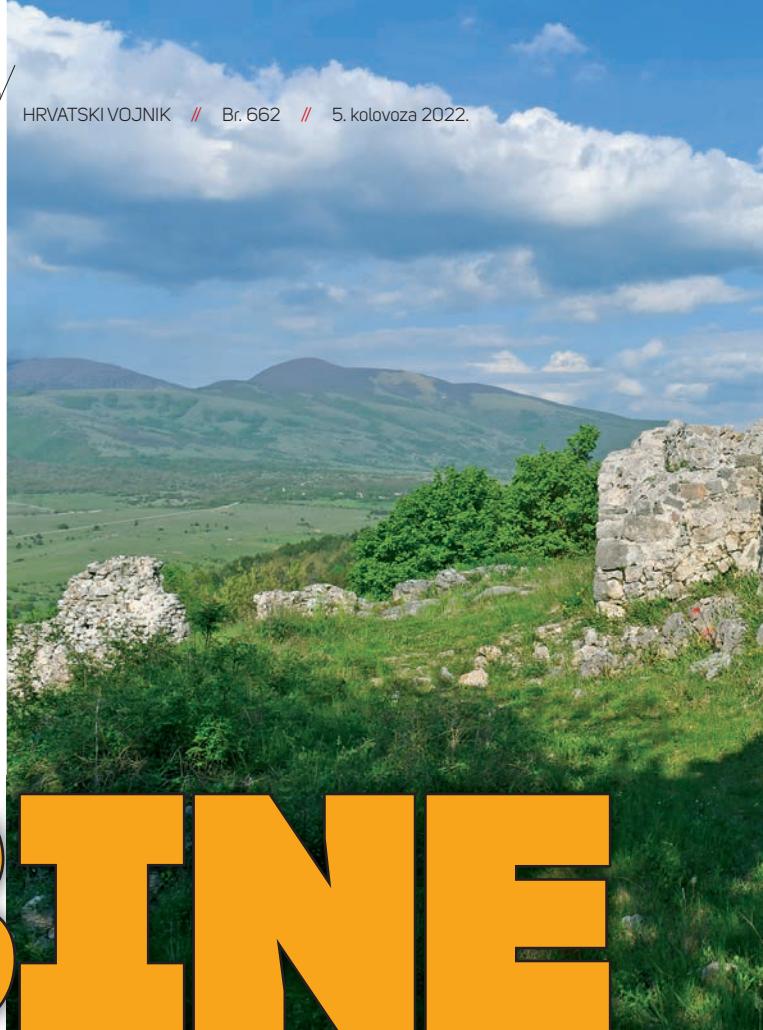
Prema *Hrvatskoj enciklopediji*, Krbava je kraj u Lici smješten između Plješevice (Plješvice) na istoku i nižeg gorja na zapadu i jugu. Arheološkim istraživanjima utvrđeno je da se tragovali ljudskih naselja na krbavskom području javljaju još u željezno doba. Smatra se da je prije rimskog osvajanja na mjestu današnje Udbine postojalo ilirsko naselje. U vrijeme doseljenja Hrvata ono se nazivalo Krbava i postalo je središnje naselje srednjovjekovne Krbavske županije. O velikoj važnosti tog kraja u srednjem vijeku svjedoči i činjenica da je u Krbavi od 1185. bilo sjedište Krbavske biskupije. U tom je statusu mjesto ostalo dugo, sve do 1460., kad krbavski biskup zbog osmanlijske opasnosti sjedište seli u Modruš. Da je bio oprezan s razlogom, pokazat će Krbavska bitka 1493. godine. Hrvatsko plemstvo tada je doživjelo poraz od kojeg se desetljećima nije oporavilo.

POSLJEDNJI DOMAĆI VLADAR

Velikim dijelom srednjeg vijeka područjem su vladali knezovi Kurjakovići. Prema nekim povjesnim tvrdnjama, u kraju se za vrijeme Krbavske bitke nalazila kneginja Doroteja Kurjaković, supruga Karla Kurjakovića Krbavskog, koji je tada stradao. Unatoč strašnom porazu Hrvata, Udbina je još neko vrijeme ostala neosvojena.

TEKST
Josip Buljan

FOTO
Tomislav Brandt

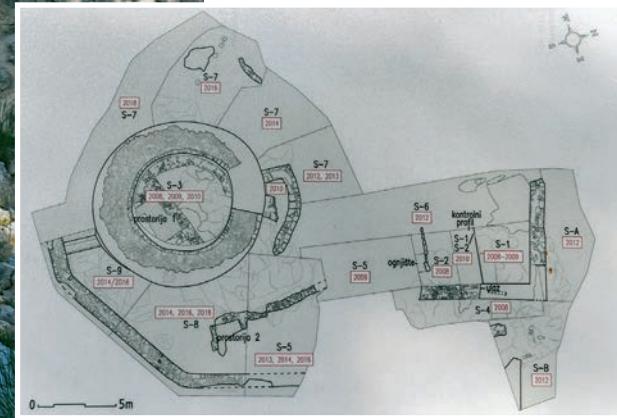
No, događali su se sve učestaliji upadi martoloza, kršćanskih paravojnih formacija osmanlijske vojske. Bili su poznati po pljačkaškim pohodima koji su često završavali odvođenjem stanovništva u roblje. Pojedini izvori navode da je kneginja Doroteja Kurjaković neko vrijeme plaćala danak Osmanlijama kako bi prestali s upadima. Kao posljednji domaći vladar spominje se njezin sin krbavski knez Ivan Karlović (1485. – 1531.). Zajedno za svojom vojnog posadom upravljao je Udbinom od 1509. do 1527., nakon čega naselje pada u osmanlijske ruke. Takva je situacija trajala više od stoljeća i pol. Konačno je završila 1689. godine, kad je karlovački general Ivan Josip Herberstein (1633. – 1689.) s krajškom vojskom 1689. oslobođio Udbinu od Osmanlija. Burna srednjovjekovna povijest Krbave i Udbine ostavila je trag u vidu ostataka vrijednih srednjovjekovnih građevina. Riječ je prije svega o katedrali sv. Jakova Starijeg i utvrdi Gradina. Važna je građevina bio i kaštel Krbava. Prema arheološkim i povjesnim istraživanjima, smatra se da je podignut u X. stoljeću. U povjesnim ispravama poznatiji kao *Castrum Corbavia*, služio je u prvom redu za zaštitu katedrale. Iako se kaštel nalazio blizu te sakralne građevine prema istoku, bio je okružen šumom i općenito na nepovoljnem položaju za obranu. Ostaci katedrale vide se i danas, tek malo izvan naseljenog dijela mesta Udbine, na kilometar od nove crkve hrvatskih mučenika.

PODSJETNIK NA ZABORAVLJENE DANE

Problemi s lokacijom kaštela bili su poznati i puno prije no što se intenzivirala osmanlijska opasnost. Samo malo sjevernije, na lokaciji Gradina podignuta je u XIII. stoljeću nova utvrda, kod koje se razvilo i današnje naselje Udbina. Prvi se put spominje u ispravi iz 1364. godine pod imenom Udvina. Za razliku od kaštela, nova utvrda izgrađena je na stjenovitoj uzvisini s koje se moglo kontrolirati Krbavsko polje. Preseljenje sjedišta biskupije bio je dodatni razlog za

Uspon do lokacije Gradina, koja je praktički u središtu Udbine, doveć će vas do ostataka starih zidina, ali i do pogleda na Krbavsko polje

Na infoploči kraj Gradine nalazi se tlocrt fortifikacije s pregledom godina arheoloških istraživanja

zanemarivanje starog kaštela. Nažalost, svi ti napor i nova fortifikacija ipak nisu spriječili osmanlijsko osvajanje. Ipak, kontinuitet života u Udbini nastavljen je i nakon uspostavljanja potpune osmanlijske kontrole. Oni su u neposrednoj blizini same utvrde izgradili varoš, a utvrda je bila važan objekt za obranu oslobođenih područja. Nakon oslobođenja, zahvaljujući protuosmanlijskom borcu i svećeniku Marku Mesiću (1640.–1713.), Udbina je ponovno naseljena hrvatskim stanovništvom te su počela ulaganja u poljoprivredu i druge gospodarske djelatnosti. Prema nekim izvorima, Gradina je imala svoju ulogu u obrambenom sustavu Vojne krajine sve do Svištovskega mira 1791. i prestanka osmanlij-

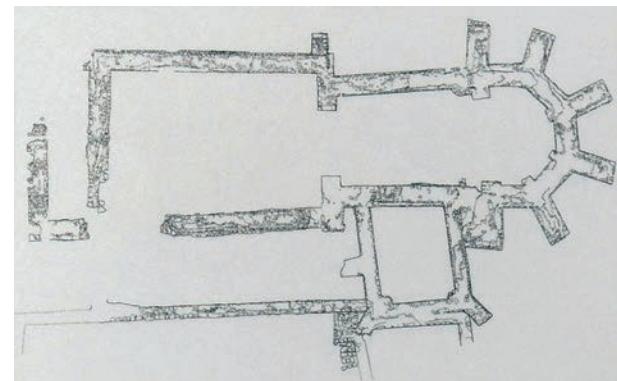

Ostaci katedrale svetog Jakova Starijeg vide se i danas, tek malo izvan naseljenog dijela mesta Udbine, na kilometar od nove crkve hrvatskih mučenika

ske opasnosti. Međutim, drugi izvori spominju da ta uloga prestaje nakon sklapanja Karlovačkog mira 1699. godine. Danas je ostao sačuvan samo donji dio kružne kule te ostaci dvometarskog zida uz sjeverni ulaz prema njoj. Taj je vrlo zanimljiv lokalitet još bliže današnjoj crkvi hrvatskih mučenika, praktički na dvije-tri minute hoda.

Infoploča s tlocrtom postavljena je i kod ostataka katedrale. Bila je to jednobrodna crkva duljine 36 metara; širina broda bila je 12, a svetišta devet metara

Lokaliteti katedrale sv. Jakova Starijeg i utvrde Gradina još uvijek su dobrim dijelom zapušteni i neistraženi. Ipak, zadnjih dvadesetak godina sve se više ulažu napor u arheološka istraživanja koja će im dati mjesto koje po povijesnom značaju i zaslužuju. Nanese li vas put u Udbinu, pa čak i ako ste samo u prolazu, svakako razgledajte ruševine i prisjetite se zaboravljenih dana hrvatske povijesti.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2022./2023. u status kadeta/kadetkinja u jesenskom upisnom roku bit će primljeni kandidati/kinje upisani na prvu godinu preddiplomskog sveučilišnog studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- preddiplomski sveučilišni studij **Vojno inženjerstvo – do 51 kandidat/kinja**

Rok za podnošenje prijava je **16. kolovoza 2022.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2000. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u jesenskom upisnom roku u rujnu 2022.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

Kandidati koji nisu zadovoljili kriterije odabirnog postupka Ministarstva obrane RH u jesenskom upisnom roku ne mogu se prijaviti na jesenski upisni rok jer propisani zdravstveni i psihologiski kriteriji vrijede jednu godinu.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preuvjet za zadržavanje na listi kandidata za interesiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u jesenskom upisnom roku u rujnu 2022.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://vojni.unizg.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka, a prijavili su se na studij Vojno inženjerstvo na portalu *postani-student*, bit će pozvani na pripremni kamp koji će se provesti tijekom rujna 2022.

Početkom pripremnog kampa kandidati/kinje s Ministarstvom obrane potpisuju Predugovor o pristupanju u kadetsku službu, koji se, u slučaju odustajanja kandidata/kinje ili neostvarivanja prava na upis, može raskinuti bez obveze naknade troškova školovanja.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13, 5/17, 55/19 i 139/20).

Nakon završenog preddiplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefonе referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (01/3786-666), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima odnosno odsjecima za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2022./2023. u status kadeta/kadetkinja u jesenskom upisnom roku bit će primljeni kandidati/kinje upisani na prvu godinu integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija na:

SVEUČILIŠTU U SPLITU

- Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni **studij Vojno pomorstvo – do 15 kandidata/kinja.**

Rok za podnošenje prijava je **16. kolovoza 2022.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2000. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u jesenskom upisnom roku u rujnu 2022.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

Kandidati koji nisu zadovoljili kriterije odabirnog postupka Ministarstva obrane RH u jesenskom upisnom roku ne mogu se prijaviti na jesenski upisni rok jer propisani zdravstveni i psihološki kriteriji vrijede jednu godinu.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet za zadržavanje na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u jesenskom upisnom roku u rujnu 2022.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. alineje 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Splitu, a u skladu s obavijestima objavljenim na međunarodnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://www.vojni.unist.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će pozvani na pripremni kamp koji će se provesti tijekom rujna 2022.

Početkom pripremnog kampa kandidati/kinje s Ministarstvom obrane potpisuju Predugovor o pristupanju u kadetsku službu, koji se, u slučaju odustajanja kandidata/kinje ili neostvarivanja prava na upis, može raskinuti bez obveze naknade troškova školovanja.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13, 5/17, 55/19 i 139/20).

Nakon završenog integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima odnosno odsjecima za poslove obrane.

MEMORIJALNA UTRKA "PUTOVIMA BRANITELJA"

U znak sjećanja na dane Domovinskog rata i ljudi koji su u najtežim vremenima došli iz svih dijelova

Hrvatske kako bi obranili Sunju, i ove je godine 27. srpnja, na Dan branitelja

Sunje, održana Memorijalna utrka "Putovima branitelja"

TEKST
Lada Puljizević

FOTO
Lada Puljizević, Krešo Kožarec

SJEĆANJA NAM DAJU SNAGU

MEMORIJALNA UTRKA "PUTOVIMA BRANITELJA"

Mural su oslikali članovi udruge mladih "833 Sunja" te ga posvetili sunjskim braniteljima uz riječi: "... mlađi su zahvalni svim braniteljima Sunje što su nam izborili mir i slobodu"

Od 27. srpnja 1991. prošla je 31 godina. Tada su rano ujutro počele padati prve neprijateljske granate i započeo je rat u Sunji. Završio je Olujom, u kolozvu 1995. U četiri ratne godine svoje je živote u Sunji i za Sunju dalo više od 80 branitelja, policajaca i vojnika, a ranjeno ih je 150. Tonama s neprijateljskih položaja ispaljenih granata uništeno je u Sunji 1157 stambenih objekata, 607 gospodarskih zgrada, pod minama su ostale tisuće četvornih metara zemljišta, no Sunja – zovu je još i Mali Vukovar – nikada nije bila pokorena.

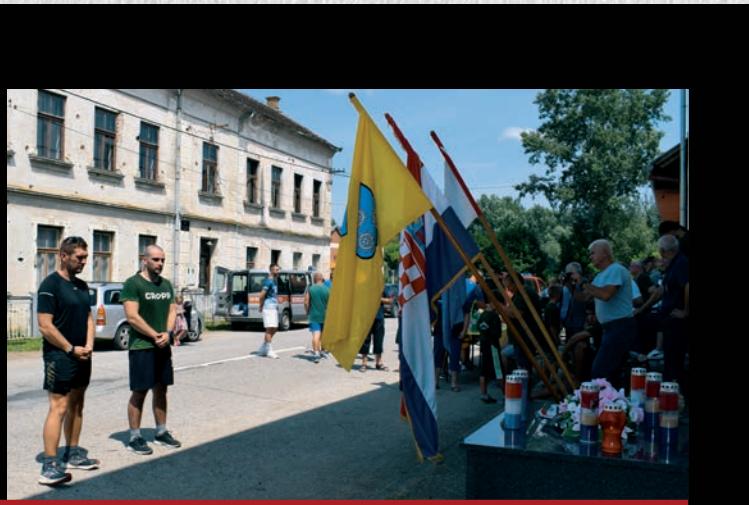
U počast i znak sjećanja na one koji su Sunju obranili, 20 je trkača ove godine istrčalo 40 kilometara na Memorijalnoj utrci "Putovima branitelja". Kružna staza započela je u Sunji, a nastavila se selima koja su tijekom Domovinskog rata bila dio sunjske bojišnice – Staza, Slovinci, Strmen, Bobovac, Bistrač i Selišće. Odustajanja nije bilo, svi koji su krenuli stigli su do cilja, a tijekom nešto više od šest sati trčanja po jednom od najvrelijih dana ovoga ljeta, trkači su se zaustavljali odajući počast i paleći svijeće na spomen-obilježjima koja su duž te trase postavljena za poginule branitelje u Domovinskom ratu. Pripadnici Hrvatske vojske – desetnik Marko Srnec iz Obavještajne pukovnije i kadet Matej Mađarić, rođenjem i odrastanjem vezani za sunjski kraj, čitavu su utrku istrčali bez prekida. Desetnik Marko Srnec zadnjih je godina redoviti sudionik memorijalnih utrka, maratona i ultramaratona posvećenih Domovinskom ratu i braniteljima. Svojim trčanjem on im, kaže, iskazuje trajno poštovanje i zahvalnost za sve što su učinili. "Svake godine tijekom ove utrke stanemo u Slovincima. I ove godine smo stali. Tamo su poginu-

Na groblju u Sunji, pokraj spomenika braniteljima iz Domovinskog rata zapaljene su svijeće i položeni vijenci. Špiro Janović, izaslanik ministra hrvatskih branitelja, tom je pri-godom rekao: "Danas se prisjećamo teškog, ratnog vremena, ali imamo razloga i radovati se jer sve ono što smo sanjali i željeli, to smo i uspjeli. Postigli smo da je Hrvatska postala slobodna i samostalna. Oni kojih se danas sjećamo, koji su poginuli, za to su se borili. Zato je važno da čuvamo sjećanje i uspomenu na njih jer oni su temelji naše države i onoga što mi danas imamo."

Čuvanje sjećanja na vrijednosti Domovinskog rata u Sunji se prenosi s generacije na generaciju. U Memorijalnoj utrci "Putovima branitelja" tako su, istrčavajući kraćedionice, sudjelovali i najmlađi Sunjani

*Na svim memorijalnim utrkama
zastanemo kraj svakog spomen-
-obilježja uz put, naklonimo se,
zapalimo svijeću. Trče branitelji,
ljudi rođeni nakon rata, pripadnici
Hrvatske vojske, no u svima nama
sjećanje na poginule branitelje
budi posebne, iznimne emocije
i one nas nose, one nam daju
snagu da trčimo*

la dva brata, Mikulčić Ivica i Željko – i tamo nas svake godine dočeka njihova majka pa zajedno zapalimo svijeću i odamo im počast. Stali smo i u Bobovcu i zapalili svijeću kod spomen-ploče. Na svim memorijalnim utrkama zastanemo kraj svakog spomen-obilježja uz put, naklonimo se, zapalimo svijeću. Trče branitelji, ljudi rođeni nakon rata, pripadnici Hrvatske vojske, no u svima nama sjećanje na poginule branitelje budi posebne, iznimne emocije i one nas nose, one nam daju snagu da trčimo,” objašnjava desetnik Srnec. Lavovskih srca i one mladostici koja je devedesetih postizala nemoučive više nema, branitelji

Lavovskih srca i one mladosti koja je devedesetih postizala nemoguće više nema, branitelji

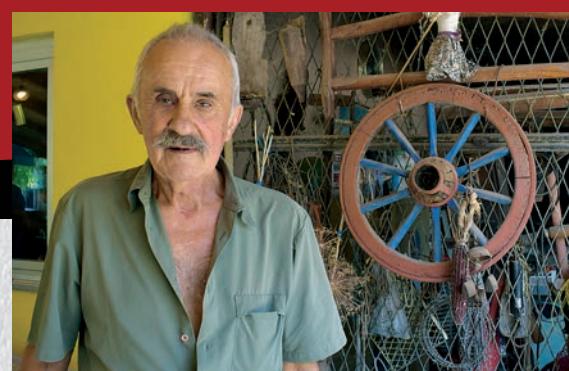

Nikola Matić-Miha inicirao je gradnju kapelice u znak sjećanja na branitelje Sunje

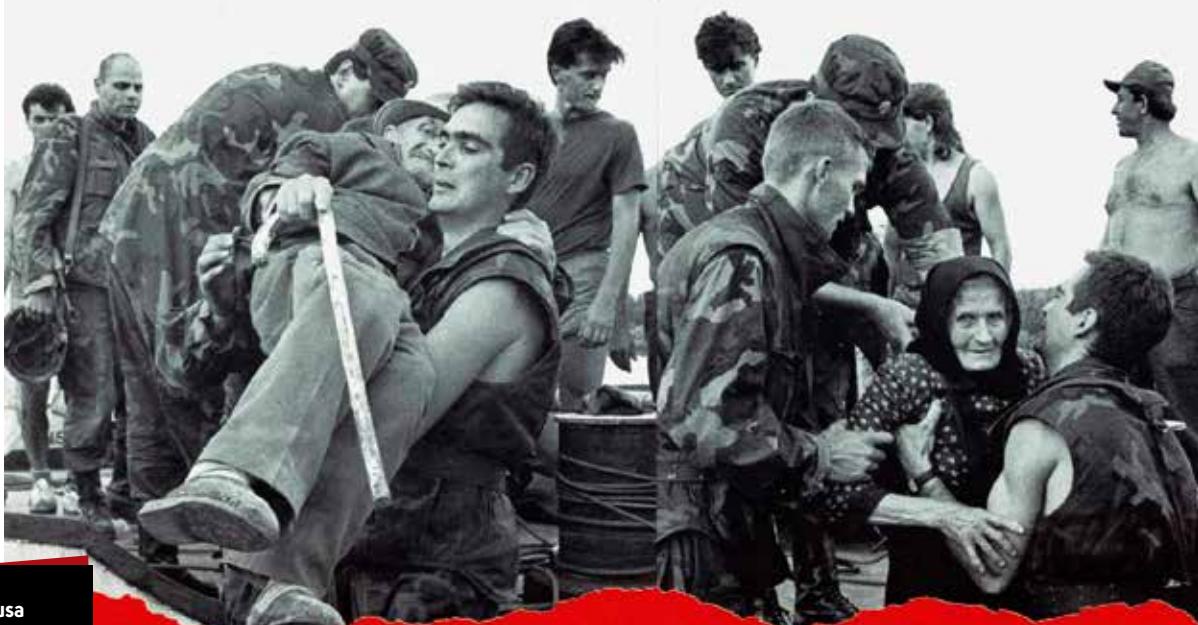
su sve stariji, iz godine u godinu sve ih je manje – a i oni koji su ovdje za vrelog se sunjskog dana sklanjaju u hlad. No raduje što je sve više onih koji su se rodili poslije rata, a koji žele dati svoj doprinos očuvanju sjećanja na vrijednosti Domovinskog rata. Tako su uz iskusne trkače na Memorijalnoj utrci "Putovima branitelja" svoje dionice istraživali i oni koji tek dolaze.

Tijekom Dana branitelja Sunje svečano je otkriven mural Ja sam mali Vukovar. Osmislili su ga i oslikali članovi udruge mladih "833 Sunja" te posvetili sunjskim braniteljima uz riječi: "Naše generacije imaju privilegiju da nisu doživjele strahote rata, ali želimo poručiti da su mladi zahvalni svim braniteljima Sunje što su nam izborili mir i slobodu."

Nikola Matić-Miha vratio se iz Švicarske početkom rata i kao dragovoljac uključio u obranu Sunje. Danas živi blizu Sunje, 74 su mu godine, žustar je i bistar, istrcati Memorijalnu utrku ne može, ali raduje ga što mlađi ljudi to rade u spomen na branitelje. Kako bi ih podržao, u dvorište svoje kuće iznosi stolove, stolice, čaše, okrjepu i tako dočekuje sudionike, da svrate nakratko, da uhvate zraka i da se osvježe. Dok ispraća sudionike ovogodišnje utrke, kaže: "Branio sam ovaj kraj za vrijeme rata. Sada s njima ne mogu trčati, ne mogu više, ali mogu ih ugostiti – i tako ću raditi dok budem mogao. Želim da se ovakve utrke nastave. Ne smijemo zaboraviti Domovinski rat i ono što se ovdje događalo. To treba pamtitи i prenijeti na mlade, kad mi više ne možemo da oni umjesto nas nastave."

OBLJETNICA

Ratni plakat iz ciklusa
DOCUMENTA CROATICA
prikazuje detalje egzodusu
civila iz Dalja, Erduta i
Aljmaša. Autor fotografije
je Goran Pichler, a plakat je
vlasništvo Vojnog muzeja
MORH-a

DOCUMENTA CROATICA

1996

četiri fotografija: V. RAŠIĆ / M. KOLARIĆ / B. BAKIĆ / A. BRIŠTEK / V. MUNČIĆ / M. MURKOVIĆ / PETRUK / G. PICHLER / M. TUDOR

Prvog kolovoškog dana prije 31 godinu srpski su pobunjenici uz pomoć 51. motorizirane brigade JNA i pridruženih jedinica Teritorijalne obrane napali šire područje Dalja i Erduta te započeli prodor u Dalj. Toga je dana u borbama u Dalju poginulo 20 policajaca, 15 pripadnika Zbora narodne garde (ZNG) i četiri pripadnika civilne zaštite

ALJMAŠKI ŠLEP

PRIPREMILA Lada Puljizević

“12 je sati i 16 minuta. Brod je popunjeno. Odvezuje se i krećemo prema Osijeku,” izgovorio je pred kamerama HTV-ov novinar izvještavajući tog 1. kolovoza 1991. godine s obale Dunava, iz Aljmaša, o jednom od najpotresnijih događaja iz Domovinskog rata. Nekoliko stotina metara dalje odjekivala je rafalna paljba i žestoka borba, malobrojni i slabo naoružani branitelji odupirali su se velikosrpskom agresoru i JNA, a šlep za rasute terete bio je prepun na brzini ukravane uplakane djece, staraca i žena, izbjeglica iz Dalja, Aljmaša i Erduta koji su bježeći iz svojih kuća spašavali živote. Vrećice i zavežljajčići u rukama, suze, nemoć, strah, 500 ljudi koji bježe, neki kažu 700, nema mjesta

I ovog je 1. kolovoza obilježena obljetnica progonstva mještana Dalja, Erduta i Aljmaša, pogibije redarstvenika PP-a Dalj, pripadnika Zbora narodne garde i pripadnika civilne zaštite. Pologanjem vijenaca i paljenjem svjeća kod spomen-obilježja poginulim hrvatskim braniteljima ispred Postaje granične policije Dalj obilježena je 31. obljetnica stradanja 20 policajaca, 15 pripadnika ZNG-a i četvorice pripadnika civilne zaštite. U Aljmašu su supušteni vijencici s broda u Dunav te zapaljene svijeće pred spomenikom aljmaškim žrtvama Domovinskog rata. Svetu misu zadušnicu za poginule hrvatske branitelje predvodio je vojni orđinarij monsinjor Jure Bogdan.

Fragmenti egzodus-a civila i branitelja Dalja, Erduta i Aljmaša ostali su zabilježeni kao neke od najstrašnijih slika novije hrvatske povijesti

Nesrpsko stanovništvo Dalja, Aljmaša i Erduta sedam je godina provelo u progonstvu, a onda 1. kolovoza 1998., čim su se stekli uvjeti za povratak, zajednički se i pobjedonosno vratilo u svoje domove. Dana 1. kolovoza 2004. posvećena je Crkva i Svetište u Aljmašu

za sve, rastanci, oni koji ostaju stežu u rukama lovačke puške i karabine, trudnice, jauci i molitva. Fragmenti egzodus-a civila i branitelja Dalja, Erduta i Aljmaša ostali su zabilježeni kao dio najstrašnijih slika novije hrvatske povijesti.

Toga je dana u borbama u Dalju poginulo 20 policajaca, 15 pripadnika Zbora narodne garde i četiri pripadnika civilne zaštite.

Prvog kolovoškog dana prije 31 godinu srpski su pobunjenici uz pomoć JNA, 51. motorizirane brigade s pridruženim jedinicama Teritorijalne obrane napali šire područje Dalja i Erduta te započeli prodor u Dalj. Snažni topnički napad počeo je u tri sata i 30 minuta, a zatim se iz više smjerova nastavio kombinirani napad oklopno-mehaniziranih i pješačkih snaga. Policijske postaje Dalj s pripadnicima ZNG-a i civilne zaštite, koji su pružali otpor, bili su malobrojni i neusporedivo slabije naoružani, no nisu prihvatali ultimatum za bezuvjetnu predaju. Za to je vrijeme trajao masovni zbjeg civila koji su se izvlačili prema obali Dunava kako bi se šlepovima izvukli i stigli do Osijeka. Žestoki otpor branitelja i borba s agresorom trajali su do trenutka kada je tenkovskim projektilom, iz smjera pravoslavne crkve, pogodena Policijska postaja.

TRENUTAK SJЕĆANJA

Reljeftna spomen-ploča posvećena Ivanu Klaiću-Miki postavljena je u listopadu 2016. u prostorima novouredene Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju u Lipiku

Miko je bio medicinski tehničar, hrvatski branitelj koji je u najtežim vremenima Domovinskog rata svoju domovinu branio predano pomažući bolesnima i ranjenima u bolnici u Lipiku

IVAN KLAIĆ-MIKO

Minobacačkim granatama koje su zatutnjale po gradu u svitanje 19. kolovoza 1991. započeo je rat u Lipiku. Od tog dana granate su padale na civilne objekte po cijelom gradu, na dječji dom, kuće, školu, ergelu, crkvu, na bolnicu. Za zdravstvene djelatnike u lipičkoj bolnici bilo je to posebno teško vrijeme. Bolesnike koji su se zatekli u bolnici, među kojima je bilo mnogo nepokretnih, trebalo je i dalje njegovati, zaštiti od napada te evakuirati iz grada. Istodobno, u sve su većem broju pomoći u bolnici tražili ranjenici, branitelji i civili. U vremenu u kojem nije bilo vode, struje, lijekova, telefona, sanitetskog vozila, medicinskih pomagala ni opreme – zdravstveni djelatnici,

TEKST I FOTO
Lada Puljizević

medicinske sestre i tehničari iz Specijalne bolnice Lipik zbrinuli su više od 150 ranjenika. Među onima koji su pomažući unesrećenima pomicali granice mogućeg bio je i Ivan Klaić-Miko. Poginuo je u jednom od neprijateljskih napada, 4. listopada 1991. godine. Njegovi kolege, medicinske sestre i tehničari iz Domovinskog rata, 25 su godina kasnije, u listopadu 2016. u Lipiku organizirali simpozij Da se ne zaborave devedesete: "Ivan Klaić-Miko". U Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju u Lipiku tad je postavljena reljeftna spomen-ploča u znak sjećanja na poginulog hrvatskog branitelja medicinskog tehničara Ivana Klaića-Miku na kojoj piše: "U vječni spomen dragom kolegi, medicinskom tehničaru koji je volio svoj poziv i domovinu za koju je nesebično dao svoj život. Čuvat ćemo uspomenu na tvoj lik i djelo. Kolegice i kolege bolnice Lipik". Ivanu Klaiću-Miki posmrtno je dodijeljeno priznanje Grada Lipika za dugogodišnji humanitarni rad i rad na području zdravstvene njegе.

Vojna akademija Agulhas Negras
– AMAN, najveća je vojnoobrazovna
institucija u Brazilu

FILATELIIJA

Brazil je peta po veličini zemlja svijeta. Zauzima gotovo pola kopna Južne Amerike, a osim s Čileom i Ekvadorom, graniči sa svim drugim zemljama tog kontinenta. Ima više od 200 milijuna stanovnika, s tendencijom porasta, i jedina je zemlja portugalskog govornog područja u Americi. Malo je poznato da mu ime potječe od brazil-drva (lat. *Caesalpinia echinata*)

MARKE – BRAZIL

TEKST Ivo Aščić

Brazilska vojska sudjelovala je 1944. u borbama u Italiji

Brazil je proglašio neovisnost 7. rujna 1822., a Brasília je tek od 1960. glavni grad

Brazil je 1917. na strani Antante ušao u Prvi svjetski rat

Oružane snage Brazila redovito sudjeluju u mirovnim misijama UN-a

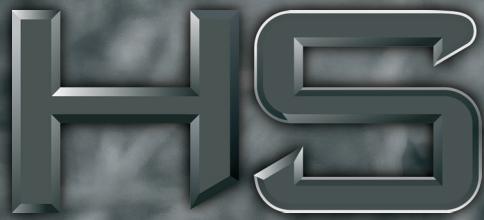
U desetak brazilskih gradova živi po više od milijun stanovnika. Glavni je grad Brasília, izgrađen 1960-ih na dotad rijetko naseljenom području Goiása, savezne države u središnjem dijelu zemlje. Administrativno se Brazil sastoji od 26 država i jednog federalnog distrikta. Najveći je grad São Paulo, s više od deset milijuna stanovnika, dok je najpoznatiji Rio de Janeiro, koji je više od 135 godina bio prijestolnica. Rio je među najvećim svjetskim turističkim središtima, a odlikuje ga, među ostalim, i: poznata plaža Copacabana, golemi kip Isusa Krista, nogometni stadion Maracanã koji prima oko 180 tisuća gledatelja, ulični karneval i dr. Brazil je većini ljudi koji prate sport poznat po nogometu. On je u FIFA-inu natjecanju (svjetska nogometna prvenstva

nacionalnih reprezentacija) dosad najuspješniji s pet naslova. Iz te nogometne nacije potječu ponajbolji

Brazil je planetarno poznat po nogometu, a u njemu je dosad dva puta održana smotra najboljih svjetskih nogometnih reprezentacija

svjetski igrači, poput Peléa, Garrinche, Ronaldia (Luís Nazário de Lima) i drugih. Brazil od 1930-ih redovito izdaje marke s vojnim motivima. Neke od njih prikazuju: vojnu konferenciju američkih zemalja 1968. u Riju de Janeiru; brazilsko sudjelovanje u misiji UN-a u Sueskom kanalu 1956.; sudjelovanje u Drugom svjetskom ratu – talijansko bojište; mornaričke odore iz 1808. i 1840.; 12. rujna – Dan oružanih snaga; stoljeće mornaričkog zrakoplovstva (2016.); 200. obljetnicu Vojne akademije Agulhas Negras – AMAN (2011.); V. Svjetske vojne igre u Riju de Janeiru (2011.); Zapovjedno-stožernu školu KoV-a (ECEME); ulazak brazilske vojske u grad Salvador 1823.; podobranske postrojbe; bitke iz rata s Paragvajom od 1865. do 1870.; izviđački zrakoplov Mirage II; 16. prosinca – Dan pričuvnih snaga; vojničko groblje Campo Maior, savezna državi Piauí i dr. Uz navedene, važno je spomenuti marku iz 2014. s motivom Nikole Tesle, izdanu u povodu 22. obljetnice uspostave diplomatskih odnosa Brazila i Hrvatske, tiskanu u hrvatskoj tiskari AKD.

EXPECT THE BEST

**SVIM PRIPADNICIMA MORH-a, OSRH, MUP-a,
I HRVATSKIM BRANITELJIMA ČESTITAMO
DAN POBJEDE I DOMOVINSKE
ZAHVALNOSTI I DAN
HRVATSKIH BRANITELJA**